

Inhoud

I *Resoluties, aanbevelingen en adviezen*

ADVIEZEN

Comité van de Regio's

111e zitting — 16 en 17 april 2015

2015/C 195/01	Advies van het Europees Comité van de Regio's — Uitbreidingsstrategie en belangrijke uitdagingen 2014-2015	1
2015/C 195/02	Advies van het Europees Comité van de Regio's — Toepassing van het witboek Vervoer van 2011	10
2015/C 195/03	Advies van het Europees Comité van de Regio's — De toekomst van de zuivelsector	15
2015/C 195/04	Ontwerpadvies van het Europees Comité van de Regio's — Naar een geïntegreerde aanpak van cultureel erfgoed voor Europa	22
2015/C 195/05	Advies van het Europees Comité van de Regio's — Betere uitvoering van de Territoriale Agenda van de Europese Unie 2020	30
2015/C 195/06	Advies van het Europees Comité van de Regio's — Mogelijkheden voor hulpbronnen-efficiëntie in de bouwsector	36

III *Vorbereidende handelingen*

COMITÉ VAN DE REGIO'S

111e zitting — 16 en 17 april 2015

2015/C 195/07	Advies van het Europees Comité van de Regio's — Investeringsplan en Europees Fonds voor strategische investeringen	41
---------------	--	----

I

(Resoluties, aanbevelingen en adviezen)

ADVIEZEN

COMITÉ VAN DE REGIO'S

111e ZITTING — 16 EN 17 APRIL 2015

**Advies van het Europees Comité van de Regio's — Uitbreidingsstrategie en belangrijke uitdagingen
2014-2015**

(2015/C 195/01)

Rapporteur:	Professor Franz Schausberger (AT/EVP), afgevaardigde van de deelstaat Salzburg bij het Comité van de Regio's
Referentiedocument:	Uitbreidingsstrategie en belangrijke uitdagingen 2014-2015 COM(2014) 700 final

I. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

Algemene beleidsaanbevelingen

1. benadrukt de fundamentele rol van lokale en regionale vertegenwoordigers in het uitbreidingsproces en moedigt de uitbreidingslanden (Montenegro, FYROM, Servië, Albanië, Bosnië en Herzegovina, Kosovo ⁽¹⁾, Turkije en IJsland) aan om hun inspanningen op het gebied van decentralisering en regionalisering voort te zetten; is overtuigd van het cruciale belang van de naleving van het subsidiariteitsbeginsel;
2. stelt vast dat er volgens de Commissie behoefte is aan een consolidatieperiode en onderschrijft dat standpunt, maar benadrukt dat een en ander niet tot stilstand mag leiden. De periode van vijf jaar moet worden gezien als een fase van intensieve voorbereiding en van goedkeuring van beleid dat nodig is om aan de criteria voor EU-lidmaatschap te voldoen;
3. benadrukt het belang voor (potentiële) kandidaat-lidstaten van een realistisch uitzicht op EU-lidmaatschap als een belangrijke stabiliserende factor en een prikkel om de noodzakelijke politieke en economische hervormingen door te voeren;
4. herhaalt zijn aanbeveling aan de Commissie om in haar toekomstige rapporten over de uitbreidingsstrategie dieper op de kwestie van lokaal en regionaal zelfbestuur in te gaan en wijst op de noodzaak van meer hervormingen voor regionalisering en decentralisering in de uitbreidingslanden, waarbij deze landen moeten worden aangemoedigd om een alomvattend wettelijk kader op te zetten en ten uitvoer te leggen waardoor krachtige lokale en regionale bestuurslagen in het leven worden geroepen; wijst erop dat de overgehevelde bevoegdheden in verhouding moeten staan tot de omvang van de verantwoordelijkheden die moeten worden gedragen als de verworvenheden van de EU (het *acquis communautaire*) op lokaal en regionaal niveau moeten worden toegepast;

⁽¹⁾ Deze benaming laat de standpunten over de status van Kosovo onverlet en is in overeenstemming met Resolutie 1244/1999 van de VN-Veiligheidsraad en het advies van het Internationaal Gerechtshof over de onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo.

5. pleit voor meer samenwerking — zonder dat werk dubbelop wordt gedaan — met de Raad van Europa en dan met name met het Congres van Lokale en Regionale Overheden van de Raad van Europa, dat stelselmatig nagaat of de bij de Raad van Europa aangesloten landen zich aan het Europees Handvest van lokaal zelfbestuur houden. De bevindingen en aanbevelingen uit de monitoringverslagen van dit Congres moeten in aanmerking worden genomen als de EU haar standpunt bepaalt over de betrokken landen;
6. verwelkomt de lancering van het nieuwe instrument voor pretoetredingssteun waardoor 11,7 miljard euro is vrijgemaakt voor de periode 2014-2020 om de voorbereidingen in de uitbreidingslanden en regionale en grensoverschrijdende samenwerking te ondersteunen;
7. wenst dat de Adriatisch-Ionische macroregionale strategie (EUSAIR) waarvan het de oriënterende en coördinerende rol onderkent, wordt ingezet ter ondersteuning van een versnelde convergentie van de toetredingsprocessen — waarbij wordt gedacht aan de kandidaat-lidstaten (Montenegro, Servië en Albanië) en de potentiële kandidaat-lidstaten (Bosnië-Herzegovina) waarop die strategie van toepassing is —, met name op het gebied van de administratieve capaciteit en de sectoren van de afzonderlijke pijlers. Ook biedt samenwerking van zo'n land met een lidstaat van de EU om de werkzaamheden in een pijler te coördineren, de kans om kennis uit te wisselen en van elkaar te leren als het gaat om de indiening van projecten en de benutting van de fondsen van de EU;
8. roept ertoe op om lokale en regionale actoren uit (potentiële) kandidaat-lidstaten daadwerkelijk bij het pretoetredingsproces te betrekken;
9. stelt vast dat het openbaar bestuur in de meeste uitbreidingslanden op alle bestuursniveaus zwak blijft, wat zich kenmerkt door beperkte bestuurlijke capaciteit, een hoge graad van politisering en corruptie en een gebrek aan transparantie. Politisering van zowel de centrale als de lokale overheden blijft in de meeste toetredingslanden een ernstig probleem. Ook moet de zorgwekkende ontwikkeling van het vervagende onderscheid tussen staat en partij worden aangepakt, omdat het vertrouwen in openbare instellingen daardoor wordt ondermijnd;
10. benadrukt dat democratische instellingen moeten worden geconsolideerd en dat de grondrechten en de rechtsstaat moeten worden gerespecteerd, wat o.m. inhoudt dat voor procedures voor eerlijke verkiezingen, goed werkende parlementen, regionale assemblees en gemeenteraden, en een constructieve en duurzame dialoog overal in het politieke spectrum moet worden gezorgd. Er moet meer voor worden geijverd dat het maatschappelijk middenveld hierbij wordt betrokken;
11. is vast overtuigd van de noodzaak om het beginsel van goede nabuurschapsbetrekkingen tussen de lidstaten van de EU, de kandidaat- en pre-kandidaat-lidstaten en andere landen toe te passen en gelooft zonder meer in de rol en het belang van de ontwikkeling van grensoverschrijdende en regionale samenwerking tussen deze landen;

Specifieke opmerkingen over uitbreidingslanden

IJsland

12. betreurt het besluit van de IJslandse regering om het verzoek van IJsland om toetreding tot de EU in te trekken;

Turkije

13. is ingenomen met de niet-aflatende inzet van Turkije voor EU-lidmaatschap — wat tot uiting is gekomen in het besluit in september 2014 om een EU-strategie goed te keuren, die erop is gericht om het toetredingsproces van Turkije nieuw leven in te blazen — en met de uitroeping door dit land van 2014 tot „Jaar van de Europese Unie“;
14. acht het een goede zaak dat de onderhandelingen over hoofdstuk 22 (regionaal beleid en coördinatie van structurele instrumenten) in november 2013 zijn geopend en dringt erop aan dat Turkije zich onverminderd blijft inzetten voor de afronding van de nationale strategie voor regionale ontwikkeling; wijst in dit verband op de Conclusies van de Raad Algemene Zaken van december 2014 en doet een beroep op Turkije om de noodzakelijke hervormingen waaraan ook voor lokale leefgemeenschappen voordelen kleven, te blijven doorvoeren; dringt er bij Turkije op aan om zijn met het aanvullende protocol bij de associatieovereenkomst aangevane verplichtingen volledig na te komen en de Cypriotische republiek te erkennen;
15. is ermee ingenomen dat de lokale verkiezingen van 2014 over het algemeen goed waren georganiseerd en — ook in het zuidoosten van het land — overwegend vreedzaam zijn verlopen, maar benadrukt dat de verkiezingscampagne was gepolariseerd en door spanningen werd gekenmerkt en stelt vast dat beschuldigingen van fraude in meerdere steden tot protesten hebben geleid;

16. wijst erop dat het aantal metropole gemeenten na die verkiezingen is toegenomen en dat het grondgebied van metropole gemeenten is uitgebreid en benadrukt dat die ontwikkeling gevolgen zal hebben voor de bevoegdheden van lokale en regionale overheden, vooral als het gaat om het milieu;
17. is voorstander van meer maatregelen om de transparantie te vergroten en moedigt vooral lokale overheden aan om corruptie te blijven bestrijden;
18. betreurt het gebrek aan vooruitgang in de overdracht van bevoegdheden aan lokale overheden en de uiterst beperkt blijvende begrotingsmatige decentralisatie;
19. wenst dat onverminderd wordt geijverd voor de opwaardering van de werkgroep CvdR/Turkije tot een Gemengd Raadgevend Comité;
20. betreurt dat het aandeel van lokale overheden in de uitgaven en inkomsten van de Turkse staat in 2013 nog geen 10 % bedroeg;
21. juicht toe dat de instellingen die bij de toepassing van het instrument voor pretoetredingssteun (IPA) zijn betrokken, door middel van training en technische bijstand zijn geconsolideerd en adviseert om de inspanningen om de bestuurlijke capaciteiten van lokale overheden te vergroten, nog verder op te voeren;
22. wijst erop dat het aantal Syrische vluchtelingen in Turkije door de crisis in Syrië beduidend is toegenomen en inmiddels op ruim 1 600 000 wordt geschat; prijst Turkije voor zijn steun voor die Syrische vluchtelingen die van onschatbare waarde is, maar waardoor de lokale capaciteit en middelen zwaar worden beproefd; wijst op de cruciale rol van lokale overheden, die dringend steun van de centrale overheid en externe humanitaire organisaties nodig hebben;
23. wijst erop dat Turkije dankzij IPA II tot 2020 pretoetredingssteun zal blijven ontvangen voor een bedrag dat ter indicatie jaarlijks op ruim 620 miljoen euro is vastgesteld; benadrukt dat die IPA II-steun voor hervormingen op het gebied van de rechtsstaat, administratie, democratische en economische governance, concurrentievermogen en groei zal worden ingezet. Dit neemt niet weg dat de capaciteit van lokale overheden om door de EU gefinancierde projecten mede te financieren, moet worden vergroot;
24. voert aan dat er meer middelen nodig zijn om de laatste hand aan de bestuurlijke decentralisering te leggen en de lokale ontwikkeling te ondersteunen;
25. wijst erop dat nog niet alle gemeenten de tweede fase van de begrotingsmatige decentralisatie hebben doorlopen en dat gemeenten op financiële duurzaamheid moeten kunnen rekenen om de aan hen overgedragen taken te vervullen;
26. betreurt dat de relevante wetten inzake regionale ontwikkeling nog niet onverkort worden toegepast en dat de organen die met de ontwikkeling van de economie van de regio's zijn belast, niet over voldoende middelen beschikken;
27. hoopt dat Turkije de inspanningen van de VN om een rechtvaardige, alomvattende en duurzame oplossing voor de kwestie Cyprus te vinden, met daadkracht zal ondersteunen; doet een beroep op Turkije om een begin te maken met de terugtrekking van zijn troepen van het eiland en om het afgesloten gebied van Famagusta in overeenstemming met UNSC-resolutie 550 (1984) aan de VN over te dragen als vertrouwenwekkende maatregel en een daadwerkelijke optie voor vrede en economische, sociale en regionale groei ten gunste van beide leefgemeenschappen;
28. dringt er bij Turkije op aan om met al zijn buurlanden goede betrekkingen te onderhouden als voorwaarde voor het toetredingsproces, vooral met het oog op de opheffing van de casus belli-dreiging tegen Griekenland en de kwestie Cyprus; is ermeê ingenomen dat de lokale en regionale overheden van Turkije zich in de werkgroep Turkije/EU zeer open hebben opgesteld tegenover de EU; bevestigt de Conclusies van de Raad van de EU van 24 oktober en van 16 december 2014 en betuigt zijn onvoorwaardelijke instemming met de resolutie van het Europees Parlement van 13 november 2014 over de acties van Turkije die in de exclusieve economische zone van Cyprus tot spanningen leiden (P8_TA(2014) 0052);

29. is ingenomen met de veranderingen in het rechtskader met betrekking tot politieke partijen en verkiezingscampagnes en wijst eens te meer op het belang van de verlaging van de kiesdrempel van 10 %, omdat alle sociale groeperingen in Turkije dan de kans zouden krijgen om een rol te spelen in de politiek, overeenkomstig de politieke criteria van Kopenhagen;

30. wijst erop dat de interreligieuze dialoog en de dialoog tussen cultuurgroepen op alle niveaus van groot belang is voor de consolidering van het maatschappelijk middenveld en van internationale partnerschappen; benadrukt dat het Oecumenische Patriarchaat een belangrijke actor is op dit gebied en doet een beroep op Turkije om alle nodige maatregelen te nemen waardoor dit in de vervulling van die rol wordt gesteund, mede door het gebruik in het openbaar van die titel toe te staan, de rechtspersoonlijkheid van dit patriarchaat te erkennen en met de heropening van het Halki-Seminarium in te stemmen;

31. betreurt de duidelijke toename van de corruptie in Turkije van het afgelopen jaar en wijst op de noodzaak van een geschikt rechtskader om die corruptie te bestrijden; betreurt het gebrek aan respect voor de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid van gedachte, de persvrijheid, de vrijheid van geweten en godsdienst, en de vrijheid van vergadering en vereniging;

De voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië (FYROM)

32. neemt kennis van de aanbevelingen die de Commissie en het Europees Parlement aan de Raad hebben gedaan om de toetredingsonderhandelingen met de FYROM te openen, omdat dit land volgens het voortgangsverslag van 2013 aan de politieke criteria voldoet; constateert dat de politisering van het centrale en het lokale bestuur er de laatste tijd toeneemt en dat het onderscheid tussen staat en regeringspartijen steeds verder vervaagt, wat erg verontrustend is omdat het vertrouwen in de openbare instellingen daardoor wordt ondermijnd;

33. benadrukt dat goede nabuurschapsbetrekkingen, waaronder een door onderhandelingen en onder auspiciën van de VN tot stand gebrachte en voor alle partijen aanvaardbare oplossing voor de naamkwestie, van doorslaggevend belang blijven en dat lokale en regionale overheden daarin een constructieve rol zullen spelen door af te zien van acties en verklaringen die de goede nabuurschapsbetrekkingen met EU-lidstaten ondermijnen;

34. spreekt zijn zorg en ergernis uit over het recente chantage- en phonehackingschandaal en hoopt dat de regering erin zal slagen om snel opheldering te geven, omdat een dergelijke gebeurtenis schadelijk kan zijn voor het toetredingsproces van de FYROM;

35. acht zorgwekkend dat de frustratie steeds groter en de belangstelling voor Europese integratie steeds kleiner wordt onder de burgers van de FYROM in weerwil van de aanzienlijke invloed die toetreding op de binnenlandse politiek op alle bestuursniveaus zou hebben;

36. stemt in met de mogelijkheid om de FYROM aan het initiatief voor de Adriatisch-Ionische macroregio te laten deelnemen;

37. heeft waardering voor wat ZELS (organisatie van overheden met zelfbestuur) heeft gedaan als vertegenwoordiger van lokale en regionale overheden in de FYROM;

38. spreekt zijn steun uit voor de inspanningen van het Gemengd Raadgevend Comité van het CvDR met de FYROM om de bestuurlijke capaciteit van lokale overheden te vergroten, met name op het gebied van milieuwetgeving, onderwijs, grondrechten, corruptiebestrijding, rechten van minderheden, culturele rechten en decentralisatie;

39. is ingenomen met de lopende hervorming van het openbaar bestuur en de werkzaamheden van de speciaal daartoe opgerichte werkgroep; is voornemens om bij te dragen aan die inspanningen om de bestuurscapaciteit van lokale overheden te verbeteren door decentralisering van het bestuur, een essentieel onderdeel van de kaderovereenkomst van Ohrid;

40. betreurt dat de relevante wetten inzake regionale ontwikkeling nog niet onverkort worden toegepast en dat de organen die met de ontwikkeling van de economie van de regio's zijn belast, niet over voldoende middelen beschikken;

41. roept op tot grotere inspanningen om erop toe te zien dat bij de verdeling van kapitaalsubsidies aan lokale overheden transparantie wordt betracht;

42. betreurt de weigering van de oppositie om aan regelmatige parlementaire activiteiten deel te nemen, omdat de lokale democratische institutionele structuren daar schade van ondervinden;

43. acht zorgwekkend dat het openbaar bestuur, ondanks de geboekte vooruitgang in de wetgeving, nog steeds versnipperd is en ontvankelijk blijft voor politieke beïnvloeding; dringt met klem aan op meer professionalisme en onafhankelijkheid op alle niveaus van het openbaar bestuur en op de naleving van de beginselen van transparantie, verdienste en billijke vertegenwoordiging; doet een beroep op de regering om een programma voor de hervorming van het beheer van openbare financiën goed te keuren;

Montenegro

44. is ingenomen met de wijzigingen in de wet op de territoriale inrichting van Montenegro en met de wijziging in de wet op lokaal zelfbestuur; benadrukt dat financiële en administratieve duurzaamheid een van de criteria voor de oprichting van nieuwe gemeenten zou moeten worden;

45. is ingenomen met de goedkeuring van het actieplan 2014 voor de hervorming van lokaal zelfbestuur en juicht toe dat Montenegro inmiddels voor 2011-2016 over een alomvattend strategisch kader voor de hervorming van het openbaar bestuur beschikt dat het bestuurlijk apparaat van de nationale en de lokale overheden bestrijkt; dringt aan op een snelle toepassing van die strategie;

46. is ermeê ingenomen dat de wetgeving voor verkiezingen is verbeterd en dat de wet op de verkiezing van gemeenteraadsleden eindelijk is aangenomen, maar betreurt dat er geen wet op de financiering van campagnes voor de verkiezing van burgemeesters en voorzitters van gemeenteraden is goedgekeurd; benadrukt ook de noodzaak om de OVSE/ODIHR-aanbevelingen op te volgen, nl. om verkiezingsregels toe te passen die op de Europese normen en meest geslaagde methoden zijn afgestemd, waaronder het recht om zich als onafhankelijke kandidaat te presenteren, evenredigheid in de overheidsfinanciering (om te bevorderen dat voor alle kandidaten gelijke voorwaarden gelden) en accountantscontrole op politieke partijen;

47. wijst erop dat de wet op lokaal zelfbestuur op de nieuwe regels betreffende het beheer van openbare dienstverlening moet worden afgestemd;

48. wijst erop dat Montenegro zijn administratieve capaciteit in het kader van de gevestigde IPA-structuren moet consolideren en die structuren naar behoren moet voorbereiden op de vergroting van de absorptiecapaciteit voor pretoetredingsfondsen;

49. wijst op de noodzaak om lokaal bestuur transparant, doeltreffend en verantwoordingsplichtig te maken en stelt dat financiële en administratieve duurzaamheid een van de criteria voor de oprichting van nieuwe gemeenten moet worden;

50. is blij dat het parlement met algemene stemmen een resolutie over het traject dat Montenegro naar Europese integratie moet leiden, heeft aangenomen en dat de parlementaire commissie voor Europese integratie hoorzittingen heeft gehouden, de onderhandelingsposities van de regering heeft besproken en openbare debatten over aan de EU gerelateerde onderwerpen heeft gevoerd;

51. juicht toe dat de regering aan het streven naar EU-lidmaatschap heeft vastgehouden en enkele strategische documenten voor integratie in de EU heeft goedgekeurd;

52. is ermeê ingenomen dat vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties betrokken blijven bij de activiteiten van (lokale) overheidsdiensten, waaronder werkgroepen voor de hoofdstukken voor de toetredingsonderhandelingen;

53. benadrukt dat Montenegro actief is blijven bijdragen aan de stabiliteit in de regio;

54. stelt met voldoening vast dat de vergaderingen van het Gemengd Raadgevend Comité CvdR/Montenegro veel vruchten afwerpen en hoopt dat er de komende jaren een voor beide partijen gunstige samenwerking met de Montenegrijnse lokale en regionale overheden tot stand zal worden gebracht;

55. is ingenomen met de goedkeuring van een door dit Gemengd Raadgevend Comité opgesteld gezamenlijk verslag over de „Vergroting van de absorptiecapaciteit m.b.t. de pretoetredingsfondsen van de EU en verbetering van de administratieve capaciteit op lokaal niveau in Montenegro ⁽²⁾”;

⁽²⁾ CdR3127-2013_00_00.

56. is ermee ingenomen dat dit Gemengd Raadgevend Comité op 27 oktober 2014 in het Montenegrijnse Kotor zijn vierde vergadering heeft gehouden om over het actieplan 2014 voor de hervorming van het zelfbestuur en de betrokkenheid van de lokale en regionale overheden bij landbouw en plattelandsontwikkeling en diensten van algemeen economisch belang te discussiëren;

57. juicht toe dat de regering hard werkt aan de nieuwe wet op lokaal zelfbestuur, zoals op die vergadering is aangegeven;

58. betreurt dat de vergaande binnenlandse polarisering de oppositie ertoe heeft gebracht om de parlementaire werkzaamheden te boycotten, wat een rem legt op de pogingen om hervormingen door te voeren; doet met klem een beroep op alle politieke partijen, in en buiten de regering, om zich door de agenda voor integratie in de EU te laten leiden, en wel door een duurzame dialoog en constructieve samenwerking op alle niveaus;

Servië

59. is ingenomen met de formele opening van de toetredingsonderhandelingen op 21 januari 2014; heeft waardering voor de bereidheid en inzet waarvan Servië op de eerste bijeenkomst van de Internationale Contactgroep blijkt heeft gegeven en die de Servische regering in hoge mate bij de screening van de verworvenheden van de EU (het *acquis communautaire*) heeft getoond;

60. adviseert de Servische regering om van meet af aan vertegenwoordigers van lokale overheden en vertegenwoordigers van de autonome provincie Vojvodina bij het toetredingsproces te betrekken;

61. juicht toe dat de nieuwe regering zich volledig voor de voortzetting van de door de EU op gang gebrachte dialoog met Pristina blijft inzetten en pleit voor de voortzetting van de hervormingen op het gebied van de rechtsstaat en het gerechtelijk apparaat en de bestrijding op alle niveaus van corruptie en georganiseerde misdaad;

62. is ingenomen met het nieuwe ministerie van Openbaar Bestuur en Lokale Overheden waarmee de eerste stap in de richting van een efficiënter lokaal overheidsapparaat is gezet;

63. juicht toe dat in januari 2014 een nieuwe strategie voor de hervorming van het openbaar bestuur is overeengekomen. Die nieuwe strategie is van toepassing op de organisatie van dat bestuur zowel op centraal als op lokaal niveau en dus ook op decentralisering; dringt er bij het nieuwe ministerie van Openbaar Bestuur en Lokaal Zelfbestuur op aan om alle belanghebbenden bij de vaststelling van activiteiten voor een actieplan te betrekken;

64. is ingenomen met de oprichting van een speciale groep voor de hervorming van het openbaar bestuur als een forum voor de politieke dialoog tussen de Commissie en Servië en dringt erop aan dat er ook op lokaal en regionaal niveau activiteiten van die groep worden georganiseerd;

65. betreurt dat de wetten op de rechtspositie en de lonen van werknemers bij lokale overheden en de opleidingsstrategie voor lokale overheden, nog steeds hangende zijn;

66. benadrukt dat de kwestie van corruptie in lokaal bestuur nog steeds aandacht verdient en dat het probleem van bedreigingen en geweld tegen journalisten nog om een oplossing vraagt;

67. stelt vast dat Servië dankzij IPA II tot 2020 pretoetredingssteun zal blijven ontvangen voor een bedrag dat ter indicatie op 1,5 miljard euro is vastgesteld; hoopt dat een adequaat deel van die pretoetredingssteun aan lokale en regionale overheden zal worden besteed;

68. merkt op dat er in mei (na gemeenschappelijke werkzaamheden van het nationale parlement en de provinciale assemblee in reactie op een uitspraak van het grondwettelijk hof in december) een herzien statuut voor Vojvodina is afgekondigd, maar betreurt dat de zelfstandigheid van de autonome provincie Vojvodina in vergelijking met de oude bestuursstructuur is afgenomen;

69. betreurt dat nog te weinig is gedaan aan de kwestie van de deelname van Vojvodina in de financiering uit de nationale begroting van Servië;

70. acht het een goede zaak dat Vojvodina minderheden een hoge mate van bescherming blijft bieden en dat de interetnische situatie over het geheel genomen goed is gebleven;

71. stelt met zorg vast dat de administratieve en bestuurscapaciteit op lokaal niveau zwak blijft, dat er nog altijd grote verschillen tussen gemeenten bestaan en dat de nationale decentralisatieraad en de interministeriële commissie voor gemeentelijke financiën hun werkzaamheden nog niet zijn begonnen;

72. is ingenomen met de instelling, vanaf 2015, van een Gemengd Raadgevend Comité met Servië, dat het toetredingsproces zal begeleiden en met Servische lokale en regionale vertegenwoordigers zal samenwerken; verheugt zich al op de samenwerking met Servische lokale en regionale overheden;

73. is ingenomen met de oprichting van een Nationale Conventie voor de Europese Unie als een platform voor samenwerking met maatschappelijke organisaties bij de toetredingsonderhandelingen; dringt erop aan dat de raadplegingen in bredere kring worden gehouden en dat betere tijdslijnen worden aangehouden;

Albanië

74. dringt er bij de Albanese overheden op aan om al lang voordat de lokale verkiezingen van 2015 worden gehouden, de onafhankelijkheid van de met het beheer van verkiezingen belaste organen te verzekeren;

75. merkt op dat Albanië, gezien de tijdens de verkiezingen van 2013 geboekte vooruitgang, de aanbevelingen van de verkiezingswaarnemingsmissie van OVSE/ODIHR moet gaan opvolgen, vooral met het oog op de consolidering van de onafhankelijkheid van de met het beheer van verkiezingen belaste organen, lang vóór de lokale verkiezingen van 2015;

76. is ingenomen met de benoeming van een nieuwe minister voor lokale aangelegenheden;

77. is ingenomen met de vorderingen die met de hervormingen voor decentralisering zijn gemaakt en juicht toe dat is begonnen met de verduidelijking van de taken van lokale overheidsinstanties in de nieuwe administratieve ordening;

78. dringt erop aan dat meer vaart achter de bestuurlijke hervorming wordt gezet en dat de bestuurscapaciteit van lokale overheidsinstanties op een financieel duurzame wijze wordt opgevoerd; constateert dat de toekenning van de status van kandidaat-lidstaat aan Albanië kan worden aangegrepen om meer hervormingen af te dwingen op het gebied van de reorganisatie van het openbaar bestuur, de onafhankelijkheid van de rechter, de bestrijding van corruptie en georganiseerde misdaad, alsook de bescherming van de mensenrechten, inclusief de rechten van minderheden;

79. stelt vast dat de totale uitgaven van lokale overheden in 2013 naar schatting 2,2 % van het bbp bedroegen (tegen 0,8 % van het bbp voor hun inkomsten) en dat lokale overheden het leeuwendeel van hun inkomsten nog steeds uit lokale belastingen halen;

80. benadrukt dat de gevestigde lokale overheidsinstanties nog steeds niet zijn overgegaan tot de onverkorte toepassing van de nieuwe wet op de ambtenarij;

81. betreurt dat vergaande politisering nog steeds de betrekkingen tussen centrale en lokale overheden in de weg staat, de rol van organisaties van lokale overheden aan banden legt en van invloed is op de samenwerking tussen die organisaties;

82. moedigt lokale overheden aan om een inclusieve dialoog met maatschappelijke organisaties en de plaatselijke bevolking aan te gaan;

83. betreurt dat het aantal lokale overheidsinstanties krachtens de in juli goedgekeurde wet op de territoriale en administratieve hervorming drastisch is verlaagd (van 373 naar 61) en dat de gemeenten zijn afgeschaft, terwijl de twaalf bestaande regio's zijn aangehouden zonder dat de belangen van minderheden in aanmerking zijn genomen; benadrukt dat de lokale identiteit bewaard moet blijven en dat de overheid dicht bij de burgers moet blijven staan;

84. betreurt dat het beheer van het menselijk kapitaal en de financiële controle door lokale overheden nog steeds te wensen overlaat;

Bosnië-Herzegovina

85. is ingenomen met de door de president van Bosnië-Herzegovina onderschreven, door de politieke leiders ondertekende en door het parlement van Bosnië-Herzegovina goedgekeurde schriftelijke verbintenis om maatregelen te nemen waardoor de instellingen functioneel en efficiënt worden gemaakt, er op alle bestuursniveaus hervormingen worden doorgevoerd, er meer vaart achter het verzoeningsproces wordt gezet en de administratieve capaciteit wordt vergroot; benadrukt dat de inwerkingtreding van de stabilisatie- en associatieovereenkomst nu mogelijk wordt en vraagt de nieuwe leiders om met de EU een stappenplan voor brede en inclusieve hervormingsdoelstellingen overeen te komen om het land verderop te helpen;

86. benadrukt dat de duurzaamheid van de begroting nog steeds in gevaar wordt gebracht door de omvang en het gebrek aan doeltreffendheid van de overheidssector waarin veel bevoegdheden elkaar overlappen, zowel op het niveau van de staat als op dat van entiteiten, gemeenten of kantons (vooral in de federatie);

87. wijst erop dat de huidige politieke omstandigheden het vermogen van Bosnië-Herzegovina om over EU-aangelegenheden met één stem te spreken, aantasten. Van belang is dat er een systeem wordt opgezet waardoor EU-aangelegenheden tussen de verschillende bestuursniveaus worden gecoördineerd;

88. wijst erop dat de wetgeving op entiteiten grotendeels overeenstemt met het Europees Handvest inzake lokale autonomie, maar dat nog steeds onduidelijk is hoe de bevoegdheden over entiteiten, kantons en gemeenten zijn verdeeld, terwijl gemeenten over weinig financiële autonomie beschikken;

89. betreurt dat Bosnië-Herzegovina over het geheel genomen geen stap vooruit is gekomen als het gaat om de verbetering van de doeltreffend- en doelmatigheid van alle bestuursniveaus en nog steeds geen gelijke rechten garandeert aan zijn drie volksgroepen, wat het goede functioneren van de instellingen en de staat aanzienlijk belemmert;

90. betreurt dat het tempo waarin de hervormingen op alle bestuursniveaus over het algemeen worden doorgevoerd, langzaam is gebleven, als er al niet sprake is van stilstand, en dat de overheden van Bosnië-Herzegovina niet verder zijn gekomen in de opbouw van de noodzakelijke structuur voor het indirecte beheer van EU-fondsen;

91. verwerpt de aanhoudende retoriek van sommige politici op alle bestuursniveaus die erop is gericht om de verdeeldheid te vergroten en de twijfel die wordt gezaaid over het vermogen van Bosnië-Herzegovina om als land te functioneren;

92. betreurt dat de verkiezingen van 12 oktober 2014 niet in overeenstemming met het Sejdic-Finci-arrest zijn gehouden, wat een groot struikelblok is voor verdere harmonisatie tussen de EU en Bosnië-Herzegovina;

93. is goed te spreken over de actieve deelname van het Brčko-district aan de voorbereidingen op toetreding, de vastberaden inzet van dit district en de aanzienlijke vooruitgang die met de doorgevoerde hervormingen is geboekt. Wat dit laatste betreft heeft het Brčko-district veel meer bereikt dan andere administratieve eenheden in het land;

Kosovo ⁽³⁾

94. juicht toe dat er tussen Kosovo en de EU een stabilisatie- en associatieovereenkomst is gesloten;

95. acht het een goede zaak dat Kosovo en Servië actief en constructief aan een door de EU op gang gebrachte dialoog hebben deelgenomen;

96. wijst erop dat Kosovo succesvolle verkiezingen van burgemeesters en gemeenteraden (najaar 2013) en vervroegde parlementaire verkiezingen (8 juni 2014) heeft gehouden;

97. benadrukt dat onverminderd is doorgestaan met pogingen om de capaciteit van lokale overheden te vergroten en dat het ministerie van Lokaal Bestuur gemeenten daarin beter is gaan begeleiden;

⁽³⁾ Deze benaming laat de standpunten over de status van Kosovo onverlet en is in overeenstemming met Resolutie 1244/1999 van de VN-Veiligheidsraad en het ICG-advies over Kosovo. Verklaring van onafhankelijkheid.

98. benadrukt dat politieke inmenging in het openbaar bestuur noch op centraal, noch op lokaal niveau van de baan is en dat nog meer moet worden geijverd voor de onverkorte toepassing van de relevante regels inzake de bestrijding van corruptie en de bevordering van de integriteit van ambtenaren;
99. benadrukt dat de Kosovaarse autoriteiten, met name op lokaal niveau, blijk moeten geven van een grotere inzet voor de bescherming van het culturele en religieuze erfgoed;
100. juicht toe dat lokale overheden voor het eerst, in het noorden van Kosovo, overeenkomstig de Kosovaarse wet zijn ingesteld;
101. wijst erop dat de lokale overheden aan transparantere besluitvorming en decentralisering moeten blijven werken en dat de inspanningen om lokale overheden daartoe adequate ondersteuning en middelen te bieden, moeten worden voortgezet;
102. rekent erop dat de recente beschuldigingen van corruptie aan het adres van EULEX snel zullen worden opgehelderd om uitholling van het vertrouwen in de instellingen van de EU te voorkomen;
103. acht het zorgwekkend dat de bestrijding van corruptie en georganiseerde misdaad in Kosovo, die een groot struikelblok vormen voor de democratische, sociale en economische ontwikkeling van dit land, nauwelijks resultaten heeft opgeleverd;
104. is ermeê ingenomen dat wel enige vooruitgang is geboekt — waarbij met name moet worden gedacht aan het feit dat burgemeesters worden verkozen in verkiezingen die voor het hele grondgebied van Kosovo gelden en aan het toegenomen aantal door de EU gefinancierde projecten in het noorden — , maar wijst erop dat moet worden doorgegaan met de opzet van een organisatie van Servische gemeenten waardoor parallelle structuren onnodig moeten worden; stelt vast dat de inspanningen om de Albanese en Servische leefgemeenschappen dichter bij elkaar te brengen, moeten worden voortgezet;
105. adviseert om Kosovo aan alle fora voor regionale samenwerking op de Westelijke Balkan te laten deelnemen (vooral als die fora aan lokaal bestuur zijn gerelateerd) en om Kosovo en Kosovaarse gemeenten op te nemen in Europese organisaties die over lokaal bestuur gaan, zoals de Raad van Europese gemeenten en regio's of het Congres van Lokale en Regionale Overheden; is voorstander van deelname van Kosovo aan EU-programma's waardoor Kosovo ook lokaal van de aanzienlijke financiële bijdrage kan gaan profiteren;
106. juicht toe dat er in 35 gemeenten gemeentelijke ambtenaren voor Europese integratie zijn aangewezen;

Brussel, 16 april 2015.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Markku MARKKULA

Advies van het Europees Comité van de Regio's — Toepassing van het witboek Vervoer van 2011

(2015/C 195/02)

Rapporteur: Spyros Spyridon (EL/EVP), lid van de gemeenteraad van Poros**I. BELEIDSAANBEVELINGEN ⁽¹⁾**

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S,

Vervoer als cruciale factor voor economische, sociale en territoriale cohesie

1. benadrukt dat de mobiliteit van personen en goederen een voorwaarde is voor het bereiken van fundamentele doelstellingen van de EU voor economische, sociale en territoriale cohesie en voor de voltooiing van de interne markt. Vervoer draagt bij aan het concurrentievermogen van Europa en van de regio's, terwijl de EU wereldwijd op dit gebied de toon aangeeft.
2. Gewezen zij op de hoge kosten van vervoer voor goederen en huishoudens: 13,2 % van het huishoudbudget gaat op aan vervoer, terwijl vervoerskosten voor goederen de prijs voor maximaal 15 % bepalen. Tevens blijft vervoer voor 96 % afhankelijk van aardolie, waarvan een groot gedeelte in instabiele regio's van de wereld geproduceerd wordt.
3. Er zijn geen tussentijdse doelstellingen bepaald, zodat een beoordeling van de resultaten bemoeilijkt wordt. Echter, de benoeming van de nieuwe Europese Commissie en de aanstaande evaluatie van het uitvoeringstraject van het witboek vormen, in combinatie met het ingrijpend veranderende klimaat (economische crisis, algemene geopolitieke ontwikkelingen die het vervoer beïnvloeden) het kader voor een gedeeltelijke beoordeling van de resultaten tot nu toe.
4. De ambitieuze doelstellingen van het witboek zijn de drijvende kracht om vooruitgang te boeken. Het vervoersbeleid hangt nauw samen met het klimaat-, innovatie- en het sociale beleid en met de economie. Deze doelstellingen kunnen gerelateerd worden aan doelstellingen voor minder afhankelijkheid van aardolie, geluidsbeperking, minder luchtverontreiniging en aan de hoge kosten, alsook de bestrijding van de klimaatverandering, ten gevolge van de uitstoot van broeikasgassen.
5. raadt aan dat de Europese Commissie bij de evaluatie van het traject en de eventuele actualisering van de doelstellingen moeten kijken naar nieuwe uitdagingen, zoals de geopolitieke ontwikkelingen, de verplaatsing van vervoersstromen, de opkomst van nieuwe concurrenten, nieuwe technologische ontwikkelingen, sociale dumping en de bijzondere omstandigheden die in elke lidstaat en regio vorm krijgen; Er dienen ook tussentijdse doelstellingen te komen, voor de periode na 2020.
6. Het CvDR prijst de Commissie voor haar bereidheid om een reeks wetsvoorstellen en -initiatieven goed te keuren voor de maatregelen voor het spoor, het luchtvervoer en het havenbeleid en het verzoekt het Europees Parlement en de Raad om de procedures voor de goedkeuring hiervan te versnellen. Deze maatregelen moeten worden uitgewerkt op basis van subsidiariteit en minimale bureaucratie.
7. Het Comité zou graag zien dat de Commissie vergelijkbare inspanningen doet voor het openbaar vervoer in steden, dat een essentieel onderdeel is van het openbaarvervoerssysteem en dat van grote invloed kan zijn op het milieu en de levenskwaliteit van grote delen van de bevolking in de meest dichtbevolkte regio's van de EU.
8. Met het oog op een beter concurrentievermogen van de Europese vervoers- en logistieke sector en dus om het hoofd te kunnen bieden aan de concurrentie uit andere delen van de wereld moet met name het vrije verkeer van goederen binnen de EU worden gewaarborgd.

⁽¹⁾ Herinnerd zij aan artikel 55, lid 2, van het reglement van orde: „De adviezen van het Comité over wetgevingsvoorstellen [...], bevatten een standpunt over de verenigbaarheid van de voorstellen met de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid.”

Het concurrentievermogen van de regio's wordt beïnvloed door en is bepalend voor de kwaliteit van het vervoer.

9. Zelfbestuur speelt een belangrijkere rol in de opzet van stads- en regionaal vervoer en mobiliteit, en dit vervoer is van doorslaggevend belang voor de levenskwaliteit van de burgers en het concurrentievermogen van de regio's. De lokale en regionale overheden zijn verantwoordelijk voor opzet en onderhoud van netwerken, haltes, toegankelijkheid en de naleving van de milieunormen en moeten daarom bij dit proces worden betrokken, op basis van de beginselen van partnerschap en meerlagig bestuur. Het CvDR verlangt een ruimere inbreng van de lokale en regionale overheden in de besluitvorming.

10. De planning van het vervoer in steden houdt rechtstreeks verband met stedenbouw en ruimtelijke ordening. Het CvDR vestigt nogmaals de aandacht op het concept van een duurzame planning van stedelijke mobiliteit (inclusief prijsstelling), waarbij de EU een harmonisatie bevorderende maar geen bindende rol vervult.

11. Om de kwaliteit van het vervoer op Europees niveau te waarborgen moet zonder meer vaststaan dat de plaatsen waar verkeersstromen beginnen en eindigen dezelfde aandacht en ondersteuning krijgen als de trans-Europese vervoersnetwerken. Er dient volwaardige steun te worden gegeven aan de onderhavige plaatsen van vertrek en aankomst; ter plaatse moeten alle vervoerswijzen worden aangeboden.

12. Hoewel in het witboek staat dat voor de toekomstige welvaart een efficiënt vervoerssysteem in alle regio's nodig is, beschouwt de Commissie de vervoerssector steeds meer als om het even welk ander onderdeel van de interne markt, en dat niet alleen bij de evaluatie van de overheidssteun. Openbare vervoersmaatschappijen (of ondernemingen die eigendom zijn van een publiekrechtelijke organisatie) zien zich vaak voor de moeilijke situatie geplaatst dat particuliere vervoersondernemingen de rendabele vervoerstrajecten (soms tegen dumpingprijzen om op termijn een monopoliepositie te bereiken) verzorgen, terwijl voor overheidsbedrijven en sommige andere ondernemingen (waaronder ondernemingen die eigendom zijn van een publiekrechtelijke organisatie) alleen de minder rendabele trajecten overblijven. Aangezien de vervoerssector in het witboek niet alleen als een bedrijfstak wordt beschouwd maar ook als een instrument ter waarborging van het concurrentievermogen en de welvaart van de EU en haar regio's, zou er een geheel andere aanpak moeten komen voor openbare exploitanten of exploitanten die daarmee gelijkgesteld kunnen worden dan voor particuliere exploitanten. In de logica van particuliere exploitanten is vervoer uitsluitend een mogelijke bron van commerciële inkomsten. De noodzaak om het concurrentievermogen van de verschillende regio's en de EU in haar geheel te waarborgen speelt in hun afwegingen niet mee.

13. Voor kleine afstanden moeten niet-gemotoriseerde manieren van verplaatsing worden aangemoedigd (fietsen, wandelen), als milieuvriendelijker, economischer en vaak snellere oplossingen. Adequate mobiliteitsnetwerken en bevordering van acties die beogen een mentaliteitsverandering teweeg te brengen, met name wat de bevordering en het gebruik van deze vorm van vervoer betreft, dragen aan dit streven bij.

14. Voor het goederenvervoer over lange afstand moeten intermodaal duurzaam vervoer en de overschakeling van wegvervoer naar duurzame wijzen van vervoer (vervoer over spoor en vervoer over zee en binnenwateren) worden aangemoedigd.

15. Het is van belang dat dunbevolkte regio's, regio's met een grote bevolkingsspreiding, eiland-, ultraperifere, grensoverschrijdende en bergregio's, demografisch of geografisch benadeelde regio's beschikken over solide en adequaat gefinancierde vervoersnetwerken en vervoersmiddelen als essentieel onderdeel voor geslaagde territoriale samenhang. De behoeften van deze regio's komen in het beleid en de programma's van de EU voor vervoer onvoldoende aan bod. Het CvDR pleit voor zorgvuldige planning, die rekening houdt met milieueisen, de behoeften van vervoersaanbieders en de vaststelling van redelijke gebruikstarieven.

16. Aangezien de nieuwe lidstaten nog steeds niet over kwalitatief hoogwaardige vervoersverbindingen beschikken — niet alleen in verband met het TEN-V-netwerk maar evenmin qua regionale en lokale basisverbindingen (ringwegen rond gemeenten, regionaal en lokaal wegennet dat belangrijk is voor de mobiliteit van werknemers, enz.) -, die voor het concurrentievermogen van de regio's van fundamenteel belang zijn, moet voor de nieuwe lidstaten een geheel andere aanpak worden gehanteerd dan voor de oude lidstaten, waar dergelijke infrastructuur al wel bestaat, om de problemen op vervoersgebied op te lossen en de sector te ondersteunen.

17. Lokale en regionale grensoverschrijdende vervoersverbindingen zijn van fundamenteel belang voor de samenhang van grensoverschrijdende gebieden en de ontwikkeling van grensoverschrijdende samenwerking. Het CvdR betreurt dat bij de uitwerking van de programma's voor grensoverschrijdende samenwerking voor de periode 2014-2020 daarmee onvoldoende rekening is gehouden.
18. Passende aandacht moet zeker uitgaan naar de waarborging van een hoog niveau van de geboden vervoersdienst voor kwetsbare groepen en in regio's die met demografische uitdagingen worden geconfronteerd.
19. Er is een fundamenteel verband tussen het aanbieden van een betrouwbaar, flexibel en hoogwaardig vervoerssysteem en het concurrentievermogen van de toeristische sector.
20. Het teleurstellend dat er zo weinig vorderingen zijn gemaakt met het oog op „één ticket voor de hele reis”, in het bijzonder voor multimodaal vervoer over regionale of nationale grenzen heen. In 2020 moet er op dit gebied aanzienlijke vooruitgang zijn geboekt.
21. Er is maar heel weinig vooruitgang geboekt op het gebied van Europese inlichtingen over multimodaal vervoer en de verstrekking van tickets. In de meeste lidstaten schort het nog aan een nationaal systeem van vastomlijnde dienstregelingen, dat alle concrete dienstregelingen van het land omvat en het mogelijk maakt om in een land in het openbaar vervoer tickets te zoeken en te boeken. Inlichtingen over gecombineerd vervoer zijn instrumenten die de belangstelling van reizigers die het openbaar vervoer gebruiken aanzienlijk kunnen versterken. Voorts moet de invoering van deze inlichtingsystemen en de onderlinge verbinding niet alleen berusten op statische gegevens die vaste dienstregelingen bieden, maar ook op de grote mogelijkheden van inlichtingen die verzameld kunnen worden met GNSS-systemen, met inbegrip van het Europese navigatiesysteem Galileo.
22. Het CvdR is ingenomen met de vooruitgang die is geboekt met de rechten van passagiers. De informatie hierover is echter versnipperd, evenals de rechten zelf, afhankelijk van het soort vervoermiddel; daarom pleit het CvdR voor meer homogenisering ten behoeve van de gebruikers. Het dringt erop aan dat de lidstaten deze door de EU verleende rechten grootschaliger gaan toepassen. Momenteel gebruiken de lidstaten alle mogelijke uitzonderingsregelingen om de toepassing ervan te beperken.
23. Het Comité merkt op dat de meest ingewikkelde fase reisinformatie en kaartverkoop betreft (de zog. eerste en laatste kilometer). Over het algemeen valt dat deel van de reis onder de bevoegdheden van de lokale en regionale overheden. Daarom moeten die overheden bij de tenuitvoerlegging en evaluatie van de verschillende oplossingen worden betrokken ten behoeve van de efficiëntie van het systeem in zijn geheel.
24. Het CvdR betreurt dat slechts vier lidstaten de Verordening betreffende de rechten van reizigers in het treinverkeer volledig toepassen en verzoekt de overige lidstaten met klem om de bestaande vrijstellingen in te trekken.
25. De gebrekkige harmonisatie van de normen tussen lidstaten heeft verstoring van de concurrentie tot gevolg, eventuele verplaatsing van het openbaar vervoer, met gevolgen voor milieu, openbaar vervoer en administratie.
26. Een goede vervoersinfrastructuur en een vlotte toegang tot die infrastructuur maakt alle regio's economisch sterker en aantrekkelijker voor directe investeringen, hetgeen hun concurrentievermogen en de concurrentiepositie van de EU in haar geheel ten goede komt.
27. Het CvdR is van mening dat de bevoegdheden van de nationale handhavingsinstanties voor passagiersrechten bij grensoverschrijdende reizen moeten worden verduidelijkt.

Naar één Europees, geïntegreerd, betrouwbaar, schoon en veilig vervoerssysteem

28. Het CvdR benadrukt de in Europa regionaal ongelijke ontwikkeling en het versnipperde vervoersnetwerk, vooral van het spoor- en wegennet. Een sterker concurrentievermogen vergt een hoogwaardig vervoersnet, tegelijk met flexibele financieringsinstrumenten. De verdere ontwikkeling van het TEN-V-netwerk, en met name de uitbreiding van het goederenvervoer per spoor en de ontwikkeling van een netwerk van regionale luchthavens is bijgevolg van cruciaal belang.

29. Het CvdR pleit voor doorberekening van de externe kosten (sociale en milieukosten, waaronder ongevallen, luchtvervuiling, lawaai en verkeersopstoppingen) en onderschrijft het principe „de gebruiker betaalt” en „de vervuiler betaalt”, zodat de marktopties worden afgestemd op de duurzaamheidseisen. Daarbij moet worden onderzocht of verdere maatregelen ertoe kunnen dienen dat er fasegewijs een bindend geharmoniseerd stelsel voor kosteninternalisering voor bedrijfsvoertuigen over het gehele snelwegennet kan worden ingevoerd. Dan kan er een einde worden gemaakt aan de huidige situatie waarin internationale wegvervoerders, naast het eurovignet, 5 nationale vignetten en 8 verschillende transponders en tolcontracten nodig hebben om ongehinderd op het hele Europese wegennet te kunnen rijden.

30. Er is vooruitgang geboekt ten aanzien van de veiligheid van het wegvervoer, maar er zijn tussen de lidstaten nog steeds verschillen in de wetgeving en de normen, alsook wat betreft het vervoer van gevaarlijke goederen. Het CvdR herhaalt zijn verzoek om een wetenschappelijk model voor het integreren van de kosten, met name van ongevallen in het wegverkeer.

31. Wat het vervoer van personen, met name het luchtvervoer betreft, hangt de veiligheid van passagiers niet alleen af van de technische kwaliteit, maar ook van de regelmatige evaluatie van bemanningen en de voortdurende verbetering van de veiligheidsnormen. De bevoegde instanties worden dan ook opgeroepen om op deze specifieke gebieden onmiddellijk stappen te ondernemen.

32. Verheugend is het initiatief „shift2rail” en de bevordering van de „blauwe zone”; tegelijk merkt het CvdR op dat de verschuiving naar vervoer via het spoor, over rivieren en over zee niet genoeg is toegenomen, ondanks de congestie op de wegen en in de lucht. Vervoer per trein en schip kan meer bijdragen aan de doelstellingen inzake terugdringing van uitgestoten broeikasgassen en van het aantal ongelukken. Het is dan ook zaak dat het TEN-V-netwerk verder wordt ontwikkeld en wordt voltooid, de criteria en regels van de verschillende spoorwegautoriteiten worden gelijkgetrokken en de toegang van nieuwe exploitanten in het kader van de vrije concurrentie wordt vergemakkelijkt.

33. Het CvdR stelt met voldoening vast dat de Connecting Europe Facility concreet vorm krijgt, maar vindt het een zorgwekkende ontwikkeling dat er 2,7 miljard euro zal wegvloeiën naar het plan Juncker, terwijl de middelen voor de Connecting Europe Facility nu al ontoereikend zijn om een trans-Europees vervoerssysteem van de grond te krijgen. Het betreurt dat de investeringen van de Europese Unie in een efficiënt en duurzaam vervoerssysteem en groen vervoer onder de maat blijven.

34. De lidstaten worden, gevolg gevend aan het recente verslag van de Europese Rekenkamer, opgeroepen actie te ondernemen om knelpunten in de binnenvaart weg te nemen (bruggen, sluisen, breedte van rivieren, enz.), de zaken te coördineren, infrastructuur aan te leggen en onderhoudsplannen uit te voeren.

35. Blijkbaar wordt er niet verwezen naar de combinatie van vervoer over zee, via binnenvaart en per vliegtuig, noch naar de ontwikkeling van watervliegtuigen. Het CvdR verzoekt om de opname hiervan in het vervoersplan.

36. Steun verdient het initiatief voor één Europees luchtruim; de Commissie wordt verzocht een systeem voor te leggen voor de transparante toewijzing van slots en de optimale benutting van luchthavens ten gunste van de concurrentie. Het CvdR wijst nadrukkelijk op de vertragingen tijdens het opstijgen en dalen, wat een kostenverhogende factor is en zou onderzocht willen zien wat de eventuele milieugevolgen zijn van de emissies in de troposfeer door het vliegen op grotere hoogte.

37. Gecoördineerde actie is geboden voor steun aan het multimodaal vervoer, vooral door het aanleggen van de vereiste verbindingen op knooppunten (zoals vliegvelden, havens en intermodale vervoerscentra); van belang daarbij is voorts coördinatie aan de grenzen van de lidstaten, die kan worden verstrekt door Europese groeperingen voor territoriale samenwerking (EGTS).

38. Zeer positief is de vooruitgang in verband met het zoeken naar alternatieve bronnen en methoden voor de financiering van grote vervoersprojecten, die planning en financiering op lange termijn vergen. De aanpak m.b.t. de bevordering van alternatieve bronnen loopt echter uiteen en de steun is niet progressief al naar gelang de „zuiverheidsgraad” van het alternatieve aandrijvingsysteem in kwestie. Het CvdR stelt voor dat aandrijvingsystemen die geen of slechts weinig emissies produceren en waarvoor al een goed functionerende infrastructuur bestaat (bijv. trams en trolleybussen) doelgerichter worden ondersteund.

39. De technologische en wettelijke ontwikkelingen op vervoersgebied zullen van de gebruikers nieuwe vaardigheden eisen. De lidstaten en de Europese Unie dienen oog te hebben voor permanente bijscholing en de kosten hiervan bij het uitwerken en programmeren in verband met de volledige invoering daarvan.

40. De arbeidsomstandigheden in de vervoersector veranderen razendsnel; het CvdR roept de Commissie en de lidstaten op om de harmonisatie van normen en sociale rechten op te voeren, met het oog op verbetering van de arbeidsomstandigheden en het ontmoedigen van oneerlijke concurrentie.

41. Schoner vervoer vereist tegelijk inspanningen voor het bevorderen van mobiliteit met het openbaar vervoer, onderzoek naar schonere brandstof en efficiëntere motoren. Het is dan ook van essentieel belang dat er maatregelen worden ingevoerd om het gebruik van hybride voertuigen en elektrisch vervoersmiddelen te stimuleren.

42. Technologische innovatie op basis van alternatieve brandstoffen en vernieuwde infrastructuur voor een duurzame, milieuvriendelijke en koolstofarme economie zijn belangrijk om ervoor te zorgen dat Europese ondernemingen meer kunnen uitvoeren, kunnen groeien en banen kunnen scheppen.

Europa dient haar geslaagde vervoersmodel uit te voeren.

43. Het CvdR herhaalt zijn steun voor de inspanningen van de EU om wereldwijd de door haar gehanteerde vervoersconcepten te verspreiden door actieve deelname aan internationale fora.

44. De kwaliteit en de veiligheid van de Europese vervoersnetwerken, gebaseerd op strenge normen, vormen een voorbeeld voor derde landen en dragen bij aan de veiligheid en levenskwaliteit van de Europese burgers. Verder zal de uitvoer van Europese normen en de openstelling van internationale markten het concurrentievermogen van het Europese bedrijfsleven versterken.

45. De sector vervoer is bijzonder complex en omvat ten minste infrastructuur, IT, onderzoek, innovatie, voorschriften voor voertuigen en gedrag van gebruikers. Het CvdR roept de lidstaten en de instellingen op gepaste aandacht te schenken voor een optimale afstemming van deze verschillende aspecten, en de bureaucratie daarbij tot een minimum te beperken en nauw samen te werken met de lokale en regionale overheden.

Brussel, 16 april 2015.

*De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's*

Markku MARKKULA

Advies van het Europees Comité van de Regio's — De toekomst van de zuivelsector

(2015/C 195/03)

Rapporteur: René Souchon, voorzitter van de regioraad van Auvergne (FR/PSE)

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S,

I. ANALYSE VAN DE CONTEXT***Ontwikkeling van de situatie op de zuivelmarkt***

1. stelt vast dat de Commissie in haar verslag COM(2014) 354 final van 13 juni 2014, dat zij op basis van de midden maart 2014 beschikbare gegevens heeft opgesteld, van mening is dat de marktsituatie voor zuivelproducten gunstig is, zowel op korte als middellange termijn, en dat de afschaffing van de quota geen problemen zou moeten opleveren. De Commissie geeft toe dat er nog onopgeloste problemen zijn, maar is van mening dat het in dit stadium nog te vroeg is om de impact van de afschaffing van de quota te meten. Zij wil dan ook pas eind 2018 met nieuwe wetgevingsvoorstellen komen.
2. Het Comité wijst erop dat de zeer gunstige marktontwikkeling in maart 2014 is gekeerd, onder invloed van drie factoren: de hoge wereldwijde productie, een afzwakkende vraag op de wereldmarkt en het Russische embargo. In een context van forse stijging van de Europese productie dragen deze drie elementen al bij tot een sterke daling van de melkprijzen.
3. De prognoses voor de eerste helft van 2015 laten een daling van de prijzen en de voorraden van zuivelproducten zien die nog sterker zou kunnen zijn dan in 2009, waarbij er aanzienlijke verschillen kunnen zijn tussen en soms zelfs binnen de lidstaten.

Uitvoering van het „zuivelpakket”

4. Het Comité maakt uit het verslag van de Commissie op dat er nauwelijks contracten zijn gesloten, wat het lastig maakt de balans weer te doen uitslaan in het voordeel van de producenten. Coöperaties, die meer dan 60 % van de melk in Europa leveren, zijn vrijgesteld van de contractverplichting en de beperking van de melkproductie, en zeggen op voorhand toe alle melk van de bij hen aangesloten producenten in te zamelen. Dit alles perkt de impact van de maatregelen van het zuivelpakket aanzienlijk in.
5. De zeer sterke toename van de melkproductie en -inzameling in de hele Europese Unie in 2014 laat duidelijk zien dat de contractverplichting geen effect heeft gehad en ook niet zal hebben op de beperking van het totale aanbod in de EU, en dat de zuivelbedrijven inmiddels openlijk met elkaar concurreren.
6. De laatste schakel in de voedselketen voor melk — de marketingsector — gebruikt melk en zuivelproducten vaak als lokmiddel voor de consument, door ze tegen lage prijzen aan te bieden en de daling in inkomsten door te berekenen aan de producenten, die uiteindelijk de gevolgen van het agressieve commerciële beleid dragen: in veel gevallen ontvangt de producent een bedrag dat niet eens zijn productiekosten dekt.
7. De specifieke maatregelen die buiten het zuivelpakket vallen en die zijn bedoeld om een antwoord te geven op het Russische embargo, schieten duidelijk tekort — de sinds augustus 2014 geleden verliezen zijn hiervan het bewijs.
8. Er lijkt nog maar weinig gebruik te worden gemaakt van de in het zuivelpakket voorziene mogelijkheid om het aanbod van producten met een beschermde oorsprongsbenaming (BOB) te reguleren (dit is slechts voor drie Franse kazen en twee Italiaanse kazen gebeurd). Het Comité zou van de Commissie graag meer informatie over lopende aanvragen krijgen en dringt erop aan dat er in de lidstaten meer bekendheid wordt gegeven aan deze mogelijkheid en dat de Commissie de regelingen inzake de BOB en de beschermde geografische aanduiding (BGA) eenvoudiger toegankelijk maakt.

Vooruitzichten na het verdwijnen van de quota

Op korte termijn:

De gevolgen voor de zuivelproductie op EU-niveau

9. Een analyse die is uitgevoerd in het kader van de op 24 september 2013 gehouden conferentie „The EU dairy sector: developing beyond 2015” en het Commissieverslag 2014-2024 laten zien dat de groei van de zuivelproductie in de EU in de eerste plaats afhangt van de wereldhandel in zuivelproducten, die niet meer dan 7 % van de totale wereldproductie vertegenwoordigt maar zeer concurrentieel is. Twee derde van de hoeveelheid die wordt geleverd door de drie belangrijkste exporteurs — de EU, Nieuw-Zeeland en de Verenigde Staten — bestaat uit melkpoeder. De OESO en de FAO voorspellen dat de mondiale vraag naar zuivel tot 2023 met gemiddeld 2 % per jaar zal stijgen. Het blijft noodzakelijk nieuwe markten in kaart te brengen en te ontwikkelen, het aandeel van de EU op de wereldmarkt te vergroten, de EU-exporteurs billijke toegang te waarborgen en de exportgroei te stimuleren. Een betere kennisoverdracht, onderzoek en innovatie en maatregelen ter verbetering van de kwaliteit en de etikettering zullen Europese zuivelproducten meer toegevoegde waarde geven en het concurrentievermogen ervan vergroten op de interne markt en de wereldmarkt.

10. Volgens deze analyse uit september 2013 zal in de toekomst een groeiende hoeveelheid in de EU geproduceerde melk worden verwerkt tot producten met een grotere toegevoegde waarde, ten koste van de bulkproductie onverwerkte melk.

11. In de analyse wordt erkend dat de verdeling van de toegevoegde waarde in de zuiveltoeleveringsketen steeds onevenwichtiger wordt, in het voordeel van de verwerkende bedrijven.

12. Er wordt veelal aangenomen dat de afschaffing van de quota zal leiden tot een verdere concentratie van de melkproductie in de grotere zuivelbedrijven en in bepaalde Europese regio's.

13. De EU beschikt niet over operationele instrumenten om de volatiliteit van de melkprijs af boerderij te beperken.

14. Een groot deel van de recente investeringen in de Europese zuivelsector had meer betrekking op sproeitoren voor melkpoeder dan op de verwerking van melk tot producten met een hoge toegevoegde waarde, zoals kaas (respectievelijk 50 % en 20 % van de investeringen ⁽¹⁾).

15. De concentratie van de productie in grotere zuivelbedrijven is op zich geen garantie voor een grotere efficiëntie of meer inkomsten, zoals uit ervaringen in Denemarken blijkt.

De verwachte territoriale impact en de neveneffecten

16. Verscheidene studies ⁽²⁾ bevestigen dat na het verdwijnen van de quota de melkproductie zich zal concentreren in de meest productieve gebieden met de hoogste melkproductie en de laagste ophaalkosten, en dat de melkproductie in achterstands- of probleemgebieden sterk zal inkrimpen of compleet zal verdwijnen. De melkproductie in deze gebieden — veelal afgelegen, bergachtige of ultraperifere gebieden — is een moeilijk te vervangen economische activiteit en speelt ook een belangrijke sociale en milieurole.

17. Het Comité betreurt dat er niet of nauwelijks onderzoek is gedaan naar de toekomst van achterstandsgebieden ingeval er geleidelijk van de melkproductie wordt afgestapt. De Commissie komt in haar verslag uit 2014 slechts tot de conclusie dat „het nog te vroeg [is] om significante gevolgen van het Zuivelpakket te zien voor de melksector in achterstandsgebieden”.

18. Het Comité betreurt vooral dat er geen specifiek onderzoek is gedaan naar gebieden waar de melkproductie niet alleen van groot belang is voor het scheppen en behouden van arbeidsplaatsen, maar ook een strategisch belangrijke rol speelt in andere economische sectoren, zoals het toerisme. De weinige studies die er zijn bevatten zelden exacte cijfers over het aantal boerderijen en de lokale werkgelegenheid, en nooit over de bijdrage aan collectieve goederen (kwaliteit van het water en het landschap, biodiversiteit, productkwaliteit, groen toerisme en streekmarkten, enz.) of de bijdrage aan andere economische sectoren.

19. De laatste studies van de Commissie en de deskundigen voorspellen een versnelde verdwijning van de melkproductie in alle Oost-Europese landen (met uitzondering van Polen), terwijl de melkveehouderij daar vaak de belangrijkste landbouwactiviteit is. Dit is schadelijk voor het vermogen van landelijke gebieden om hun bevolking vast te houden.

20. Ook moet dringend worden becijferd hoeveel banen in de „intermediaire” gebieden met gemengde teeltvormen verloren zouden gaan als wordt afgestapt van de melkproductie ten gunste van de graanteelt.

⁽¹⁾ Verslag van de Europese Commissie „Prospects for EU Agricultural Markets 2014-2024”.

⁽²⁾ Smooth Phasing out of the milk quotas in the European Union. Studie van Progress Consulting and Living Prospects voor het Comité van de Regio's, november 2014.

21. Het Comité benadrukt dat de bestaande „vangnetmaatregelen”, zoals openbare interventie en particuliere-opslagsteun, geen geschikte instrumenten zijn om aanhoudende volatiliteit of een crisis in de melksector op te vangen. De situatie wordt nog verergerd door het Russische embargo, dat met name de Baltische staten en Finland heeft getroffen.

Op middellange termijn:

22. De jongste prognoses van de Europese Commissie wijzen op een beperkte toename van de Europese productie, dit ondanks het verdwijnen van de quota, met name vanwege de steeds strengere milieueisen in sommige lidstaten. De toename van de productie in 2014 laat zien dat de combinatie van een goede melkprijs en een gunstig veevoederjaar een aanzienlijk en totaal onverwacht melkoverschot in de hand heeft gewerkt.

23. Volgens de Commissie zou de gemiddelde melkprijs in de periode 2016-2024 rond de 350 euro per ton moeten liggen, met prijsschommelingen tussen de 300 en 400 euro per ton gedurende acht van de tien jaar, en nog sterkere schommelingen gedurende twee van de tien jaar.

24. Volgens het Comité zijn een dergelijke prijsvolatiliteit, de grondige verstoring van de Europese melk- en zuivelsector en de onzekerheid waarmee deze sector heeft te kampen onverenigbaar met belangrijke investeringen in veehouderijen en met de komst van nieuwe producenten, en wordt dit vooral gevoeld in berggebieden of ultraperifere gebieden, die worden gekenmerkt door grotere beperkingen en minder mogelijkheden tot schaalvoordelen.

25. Bovendien moeten de bedrijven in de EU concurreren met een beperkt aantal andere internationale exporteurs die een zeer sterke concurrentiepositie hebben (Nieuw-Zeeland, de VS, Australië). Deze hebben van oudsher toegang tot de Aziatische markten en zijn van doorslaggevende invloed op de wereldmarktprijzen voor zuivelproducten.

26. De groei van de wereldmarkt mag niet worden verward met de toename van de wereldwijde vraag, die op middellange en lange termijn tamelijk regelmatig is, terwijl de wereldmarkt grilliger is en slechts 7 % van de productie en de overschotten van sommige landen beïnvloedt.

27. Het is onaanvaardbaar dat de melkprijs af boerderij in Europa zo sterk afhangt van de wereldmarktprijzen, terwijl 90 % van de productie in de EU op de Europese markt wordt verhandeld.

Risico's en kansen voor de Europese zuivelsector in verband met de handelsovereenkomsten waarover momenteel wordt gediscussieerd

28. Het Comité is van mening dat de vraag naar zuivelproducten en de exportmogelijkheden de gevolgen zullen ondervinden van de diverse vrijhandelsovereenkomsten en regionale handelsovereenkomsten waarover momenteel wordt onderhandeld.

29. Het voornaamste risico in verband met deze overeenkomsten voor de Europese melkveehouderij, en voor de consument, is de verlaging van de kwaliteits- en veiligheidsnormen voor de Europeanen, maar ook de niet-erkenning van de beschermde oorsprongsbenamingen, zoals gevraagd door de zuivelindustrie.

30. Mogelijkheden maar ook risico's voor de zuivelsector herbergt met name de overeenkomst met de Verenigde Staten over harmonisatie en drastische verlaging van de douanerechten, die momenteel op de onderhandelingsstafel ligt en waarnaar wordt verwezen in het onderhandelingsmandaat van de EU, omdat de douanerechten voor zuivelproducten op Europees niveau over het algemeen veel hoger liggen, terwijl de Amerikaanse zuivelproducenten dankzij de Farm Bill 2014-2018 meer steun krijgen.

31. De Europese Unie staat op het punt een economische partnerschapsovereenkomst te ondertekenen met de West-Afrikaanse regio, met het oog op de afschaffing van de douanerechten met deze groep landen voor ten minste 75 % van de export, bijvoorbeeld voor melkpoeder. Een grotere uitvoer van de Europese Unie zal de ontwikkeling van de melkveehouderij en kleinere zuivelfabrieken in deze landen echter ondermijnen en de trek van de plattelandsbevolking naar de steden en naar Europa in de hand werken.

II. VOORSTELLEN EN BELEIDSAANBEVELINGEN

Optimale benutting van de op Europees niveau beschikbare instrumenten

Versterking van het vangnet

32. In het kader van het nieuwe GLB (2014-2020) profiteert de zuivelsector van een vangnet plus regelgevingskader waarmee de Commissie kan reageren op uitzonderlijke omstandigheden.
33. Het Comité is van mening dat het bestaande vangnet (217 EUR/t) niet sterk genoeg is om bescherming te bieden in geval van een daling van de melkprijs.
34. Het Comité verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat de interventieprijs de productiekosten beter weerspiegelt en meer wordt afgestemd op de schommelingen van de markt. De huidige interventieprijs is ongewijzigd gebleven sinds 2008 en moet worden aangepast om rekening te houden met de stijging van de productiekosten en -factoren en dient in het vervolg regelmatig te worden herzien.

Verbetering van de instrumenten van het zuivelpakket

35. Kijkend naar de landen waar zuivelcontracten verplicht zijn stelt het Comité vast dat de oprichting van producentenorganisaties niet heeft geleid tot de verwezenlijking van het doel waarvoor zij zijn opgericht, aangezien de verwerkende bedrijven rechtstreeks contracten bleven sluiten met producenten die lid waren van deze organisaties, waarbij deze producenten contracten van zeer korte duur en zonder gegarandeerde melkprijs opgelegd kregen. Het Comité stelt dan ook voor om, in plaats van rechtstreekse contracten tussen producenten en zuivelbedrijven, te voorzien in de oprichting van regionale en lokale producentenorganisaties die niet afhankelijk zijn van één zuivelbedrijf, naar het voorbeeld van wat al bestaat in Quebec, en die over een veel grotere onderhandelingsmacht beschikken.
36. Het Comité acht het van essentieel belang dat de rol van de producentenorganisaties wordt versterkt, zodat zij een duidelijke economische rol gaan spelen in het beheer van de prijzen en van het aanbod.
37. Het Comité stelt voor de contractverplichting doeltreffender te maken door deze uit te breiden tot de hele sector, met name ook de grote distributieketens.
38. Producenten moeten worden aangemoedigd zich aan te sluiten bij en deel te nemen aan organisaties die in staat zijn de melk te verwerken, om het aantal schakels in de zuivelsector te verminderen.
39. De consumptie van melkproducten in de EU moet worden gestimuleerd. Daartoe zouden er voorschriften moeten worden vastgesteld inzake de etikettering, die volledige informatie moet verschaffen over de oorsprong, de productiemethode, de gevolgde industriële processen, enz.
40. Het Comité stelt voor de marketingsector te verbieden om praktijken te gebruiken die leiden tot een banalisering van melk en zuivelproducten; deze laatste mogen niet worden gebruikt als reclamestunt in marketingstrategieën.
41. Het Comité stelt voor de werking van de Europese waarnemingspost voor de melkmarkt (European Milk Market Observatory) te verbeteren en te voorzien in de nodige middelen om deze waarnemingspost te laten uitgroeien tot een echt sturend instrument, dus niet alleen voor waarneming achteraf. Met het oog hierop zou er bij de waarnemingspost voor de melkmarkt een efficiënt systeem voor vroegtijdige waarschuwing voor dreigende marktcrises moeten worden opgezet. Daartoe is het essentieel dat de waarnemingspost maandelijks gegevens kan produceren en op kleinere schaal dan de lidstaten, om rekening te houden met de verschillen tussen de Europese regio's. De Commissie moet de lidstaten en belanghebbenden op de hoogte brengen van de vroegtijdige waarschuwingen, en onmiddellijk alle nodige maatregelen treffen.

Uitvoering van de maatregelen van de eerste pijler

42. De lidstaten kunnen beslissen om zuivelproducenten vrijwillige gekoppelde steun te verlenen ter hoogte van een bepaald percentage van hun nationale totaalbedrag in het kader van de eerste pijler, en om gebieden met natuurlijke beperkingen een betaling toe te kennen ter hoogte van 5 % van hun nationale totaalbedrag. Voor de ultraperifere gebieden van de Europese Unie werden de POSEI-regelingen (Programma van speciaal op een afgelegen en insulair karakter afgestemde maatregelen) opgesteld, waarbij rekening wordt gehouden met de geografische en economische beperkingen van deze gebieden, maar die geen oplossing bieden voor de crises die zijn veroorzaakt door de deregulering van de zuivelmarkt.

43. Gezien de extra productie- en verwerkingskosten in de ultraperifere regio's acht het Comité een extra steunmaatregel in het kader van het POSEI-programma noodzakelijk om de melkproducenten compensatie te kunnen bieden voor de impact die de deregulering van de markten heeft en om ervoor te zorgen dat zij kunnen blijven concurreren met de producenten in de rest van Europa.

44. Aangezien ieder land zijn eigen keuzes kan maken vreest het Comité echter dat er tussen veehouders in de EU een grote diversiteit aan soorten en niveaus van steun zal ontstaan en dat de herverdeling vaak te gering blijft in verhouding tot de verschillen in productiekosten.

Uitvoering van de maatregelen van de tweede pijler

45. De lidstaten kunnen aan de specifieke behoeften van de zuivelsector met een strategische benadering tegemoetkomen door aangepaste thematische subprogramma's uit te werken, bijvoorbeeld om de herstructurering van de zuivelsector te beperken.

46. De steun voor gebieden die kampen met natuurlijke en andere specifieke beperkingen voorziet in betalingen ter compensatie van gedeerde inkomsten en extra kosten.

47. Dit moet ook van toepassing zijn op melkproducenten die in gebieden met natuurlijke beperkingen gevestigd zijn. Deze betalingen zijn vooral belangrijk om te voorkomen dat landbouwgrond wordt opgegeven en om een leegloop van het platteland tegen te gaan.

48. Het Comité stelt echter vast dat de voor het plattelandsontwikkelingsbeleid beschikbare begrotingsmiddelen op het niveau van de EU drastisch worden verlaagd. Dit kan tot gevolg hebben dat de modernisering van kleine zuivelbedrijven vertraging oploopt, zodat zij niet meer aan de milieubeschermingsvereisten kunnen voldoen.

49. Met het oog op een leefbare toekomst pleit het Comité voor duurzame investeringen op de boerderij en voor agrarische bedrijfsadviesing teneinde de melkopbrengst en de efficiency te verhogen, bijv. via betere melkinstallaties, rasverdeling, ICT-systemen en verbetering van de veiligheid op de werkplek. Het Comité is dan ook voorstander van aanvullende maatregelen van de Europese Commissie en de EIB om investeringsmiddelen beschikbaar te stellen en de liquiditeit van de sector te verbeteren.

50. Het Comité is bezorgd dat de verplichte cofinanciering voor maatregelen van de tweede pijler tot grote verschillen tussen producenten leidt, gezien de verschillen in budgettaire middelen tussen lidstaten.

51. Er is behoefte aan een consequent EU-beleid om de klimaatverandering en voedselzekerheidskwesties aan te pakken. Het Comité beveelt aan om steun te verlenen aan de koolstofefficiëntste en ecologisch duurzaamste zuivelproductiesystemen.

52. Het Comité beveelt aan om de steun voor de melkproductie in achterstandsgebieden op basis van een strategische langetermijnaanpak te ontwikkelen, waarbij het rechtskader versterkt wordt.

Overige maatregelen

53. Het Comité stelt voor dat de „steunregeling voor de verstrekking van groenten, fruit, bananen en melk aan kinderen in onderwijsinstellingen” wordt uitgebreid en betreurt het besluit van de Europese Commissie in haar werkprogramma voor 2015 om het aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde wetgevingsvoorstel over dit punt op te schorten, in afwachting van de resultaten van de evaluatie van de schoolfruit- en schoolmelkprogramma's.

54. Het Comité is namelijk van mening dat het schoolmelkprogramma een reële impact kan hebben op regionaal niveau, door te zorgen voor een doelgerichte bevoorrading van lokale en regionale overheidsinstellingen met plaatselijke producten van een zeer hoge milieukwaliteit, in het kader van korte toeleveringsketens. Ook kan het helpen om de band van scholieren met de landbouw te herstellen.

55. Er moet ten volle gebruik worden gemaakt van onderzoeksmaatregelen om innovatieve, zuivelproducten met een hoge toegevoegde waarde op snel groeiende markten te ontwikkelen, zoals geneeskundige voedingsproducten en voedingsproducten voor zuigelingen en sporters.

56. Zaak is onderzoek, ontwikkeling en innovatie in de sector toe te spitsen op de verbetering van het vermogen van de verwerkende industrie in de EU om de mondiale concurrentie het hoofd te bieden.

Voorbeelden van instrumenten die buiten de EU worden gebruikt

57. Het Comité wijst erop dat de Amerikaanse landbouwwet van 2014 de wijze van steunverlening aan de melksector in de VS heeft gewijzigd. Het nieuwe programma ter bescherming van de winstmarges van de melkveehouders voorziet in een vergoeding wanneer het verschil tussen de prijzen van melk en de kosten van diervoeders beneden een bepaald niveau daalt. Er wordt een minimummarge bovenop de kosten van veevoer gegarandeerd, gefinancierd met overheidssteun; er kan een hogere marge worden gekozen, voor rekening van de producenten. Deze nieuwe bepalingen — ongelimiteerd voor grote veestapels — zullen leiden tot een stijging van de productie en export van de VS.

58. In Canada zijn de aanpassing van de productie aan de binnenlandse markt en de indexering van de melkprijs gebaseerd op de werkelijke productiekosten in plaats van op de wereldprijzen. Dit mechanisme zorgt voor een melkprijs die veel stabiel en hoger is dan in Europa. Ten grondslag aan dit systeem voor de beheersing van het aanbod ligt een organisatievorm waarbij zuivelproducenten telkens in één afzetorganisatie per provincie zijn gegroepeerd.

59. De Europese Commissie zou er goed aan doen zich op deze modellen te baseren om de steunverlening te herzien en de zuivelproducenten te organiseren in grote productiegebieden.

Voorstellen op Europees niveau

60. De landbouwcommissie van het Europees Parlement had op 23 en 24 januari 2013 een compromisamendement goedgekeurd op het verslag-Dantin (over de integrale GMO-verordening), met betrekking tot een regeling waarbij in geval van een ernstige crisis steun wordt verleend aan producenten die hun productie vrijwillig verminderen.

61. Het Comité pleit voor de oprichting van een Europese waarnemingspost die de vestiging van nieuwe bedrijven in de zuivelsector gaat analyseren.

62. Het door de European Milk Board voorgestelde programma om de markten zelf verantwoordelijk te maken, bestemd om te worden toegepast wanneer de zuivelmarkt dreigt te worden verstoord, is een flexibel en niet te duur voorstel, dat moet worden bestudeerd en geëvalueerd op het stuk van de haalbaarheid en doeltreffendheid, waarbij het jaar 2014 als testjaar wordt gehanteerd.

63. Vrijwillige gedragscodes blijken niet te werken. Daarom zou de Europese Commissie met voorstellen moeten komen om ervoor te zorgen dat alle betrokken partijen in de voedselvoorzieningsketen, m.i.v. de producenten van vloeibare melk en zuivelproducten, eerlijk worden behandeld en dat er paal en perk wordt gesteld aan concurrentieverstorende praktijken die onverenigbaar zijn met het streven naar duurzame voorzieningsketens.

64. Het Comité vraagt zich in het bijzonder af wat de mogelijkheden zijn van de integrale GMO-verordening, met name in de artikelen 219, 221 en 222, voor de uitvoering van een dergelijk voorstel.

Conclusie

65. De melksector is in veel lidstaten en regio's een belangrijke pijler van de regionale economie en de landbouwproductie. De verwerking van melk tot vele soorten kazen, waarbij iedere Europese regio en natie er eeuwenoude en specifieke tradities op na houdt, draagt in sterke mate bij tot de identiteit van regio's en tot het positieve imago van de Europese landbouw- en voedingsmiddelenindustrie in de wereld. De kaassector zorgt bovendien voor de instandhouding van de werkgelegenheid in plattelandsgebieden, draagt bij aan de bescherming van landschappen en beperkt het verlies van landbouwgronden ten gevolge van verstedelijking.

66. Het Comité beveelt aan dat de Europese instellingen dringend aanvullende flexibele en doeltreffende instrumenten ontwikkelen om de zuivelmarkt en daarmee de inkomens van de melkproducenten in tijden van crisis te stabiliseren. Hierbij kan worden gedacht aan een verbetering van de doeltreffendheid van de maatregelen voor risicobeheer, in het bijzonder de maatregelen om de inkomens te stabiliseren, de volatiliteit van de marktprijzen te bestrijden en/of een gegarandeerde melkprijs te bieden. Willen we de voedselzekerheid garanderen, dan moeten we de zaken vereenvoudigen, de bureaucratie verminderen en een einde maken aan de rompslomp.

67. Het Comité beveelt aan dat de Europese instellingen — om de export van Europese zuivelproducten met officiële kwaliteitskeurmerken (BGA, BOB enz.) naar derde landen te bevorderen — investeringen in logistieke exportplatforms stimuleren, de opleiding van beroepsbeoefenaren steunen en doelgerichte promotieactiviteiten voor opkomende markten aanmoedigen.

68. Het Comité beveelt de Europese instellingen aan om de bescherming van BOB- en BGA-producten in de nog vast te stellen internationale overeenkomsten te versterken, mede met het oog op de bestrijding van namaak en imitatie van Europese producten.

69. Voor melkproducerende berggebieden en gebieden boven de 62e breedtegraad dringt het Comité aan op een convergentie van de vergoedingen ter compensatie van natuurlijke handicaps, een herstel van de steun voor de inzameling van melk (gecofinancierd uit de begroting van het gemeenschappelijk landbouwbeleid), en financiële steun voor de bevordering en ontwikkeling van de aanduiding „product uit de bergen” op de etiketten van zuivelproducten, op voorwaarde dat de gebieden in kwestie voldoende zelfvoorzienend zijn op voedselgebied.

70. pleit voor een groots opgezet plattelandsontwikkelingsplan voor de Baltische staten, Bulgarije, Roemenië, Slovenië en een groot deel van Polen en Griekenland. Deze landen beschikken over kleine veestapels, en er wordt op de meeste boerderijen nog gemolken. Hun toekomst lijkt dan ook op het spel te staan met de afschaffing van de quota, aangezien melkveehouderijen er nu nog de basis van het plattelandsweefsel vormen.

Brussel, 16 april 2015.

*De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's*

Markku MARKKULA

Ontwerpadvies van het Europees Comité van de Regio's — Naar een geïntegreerde aanpak van cultureel erfgoed voor Europa

(2015/C 195/04)

Rapporteur:	Cristina Mazas Pérez-Oleaga (ES/EVP), minister van Economische Zaken, Belastingen en Werkgelegenheid van de autonome gemeenschap van Cantabrië
Referentiedocument:	Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — Naar een geïntegreerde aanpak van cultureel erfgoed voor Europa
	COM(2014) 477 final

I. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S,

De diversiteit en geïntegreerde aanpak van cultureel erfgoed

1. is ingenomen met de mededeling „Naar een geïntegreerde aanpak van cultureel erfgoed voor Europa”, die enerzijds bedoeld is om de economische en sociale impact van cultureel erfgoed in kaart te brengen en anderzijds om duidelijk te maken dat Europa op een keerpunt staat en de mogelijkheid heeft om de uitdagingen waarvoor de sector van het cultureel erfgoed zich gesteld ziet, op een strategische, globale en geïntegreerde wijze aan te gaan. Het is vooral een goede zaak dat de Commissie in haar mededeling benadrukt hoe belangrijk het is dat de kans om bij te dragen tot een intelligente, duurzame en inclusieve groei wordt aangegrepen, en dat zij hiervoor de Europese fondsen voor cultureel erfgoed volop wil aanspreken. De Commissie wijst er terecht op dat er voor de uitwisseling van goede praktijken en ideeën, van lokaal tot Europees niveau, nauwer en beter gecoördineerd moet worden samengewerkt. Het Europees Comité van de Regio's zou hier graag aan meewerken.

2. De Raad van Europa maakt zich al sinds lang nuttig voor het cultureel erfgoed, reden waarom er zowel juridisch als praktisch nauw met deze organisatie samengewerkt zal moeten worden. Gezien het onderwerp van de mededeling vraagt het CvDR aandacht voor de Kaderconventie van Faro, die bescherming biedt voor alle soorten cultureel erfgoed die in Europa te vinden zijn en die samen de gemeenschappelijke grondslag vormen van ons geheugen, ons wederzijds begrip, onze identiteit, ons gemeenschapsgevoel en onze creativiteit ⁽¹⁾. Tegelijkertijd volgt het CvDR aandachtig de activiteiten van het Wereldforum van de UNESCO voor cultuur en culturele bedrijfstakken. De doelstellingen van dit forum stemmen overeen met het standpunt van het Europees Comité van de Regio's volgens welke, met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel, voor cultuur en cultureel erfgoed een duidelijke plaats moet worden ingeruimd in het ontwikkelingsprogramma voor de periode na 2015 ⁽²⁾.

3. Alle bestuurslagen hebben als belangrijke taak om belanghebbenden te betrekken bij de bescherming en ondersteuning van het Europees cultureel erfgoed en, gezien de uitdagingen van de 21e eeuw, bij maatregelen om de verscheidenheid van het cultureel erfgoed in te zetten ten dienste van het economisch herstel. Krachtens het Verdrag van Lissabon moet de EU haar eigen rijke verscheidenheid aan culturen en talen eerbiedigen en toezien op de instandhouding en de ontwikkeling van het Europees cultureel erfgoed ⁽³⁾. De Unie draagt bij tot de ontplooiing van de culturen van de lidstaten onder eerbiediging van de nationale en regionale verscheidenheid van die culturen en van het subsidiariteitsbeginsel, maar tegelijk ook met aandacht voor het gemeenschappelijke culturele erfgoed ⁽⁴⁾. Culturele, historische en sociale verscheidenheid vormt de basis van toekomstige innovaties op het gebied van economie, wetenschap, kunsten en politiek, maar ook in het leven van alledag.

⁽¹⁾ Kaderconventie van de Raad van Europa over de waarde van cultureel erfgoed voor de samenleving, Faro, 27 oktober 2005.

⁽²⁾ Verklaring van Florence „Cultuur, creativiteit en duurzame ontwikkeling. Onderzoek, innovatie, kansen” — Derde wereldforum van de UNESCO inzake cultuur en culturele bedrijfstakken (FOCUS), 4 oktober 2014.

⁽³⁾ Artikel 3, lid 3, VEU.

⁽⁴⁾ Artikel 167 VWEU.

4. Het cultureel erfgoed is een onlosmakelijk onderdeel van de culturele en creatieve sector, dat bestaat uit alle materiële en immateriële hulpbronnen, goederen en kennis uit het verleden, en dat over het potentieel beschikt om gemeenten, steden en regio's een eigen identiteit te geven en in aanzienlijke mate bij te dragen tot de verwezenlijking van de Europa 2000-doelstellingen en de versterking van de sociale cohesie. Het cultureel erfgoed is een gemeenschappelijke waarde, een algemeen goed dat, als het als zodanig erkend wordt, een toekomstvisie kan helpen ontwikkelen. Het behoud van het cultureel erfgoed, het nuttig gebruik ervan en de garantie dat dit niet zal verdwijnen, dienen onze gemeenschappelijke taak, verantwoordelijkheid en doelstelling te zijn. Wat de bescherming en instandhouding van het cultureel erfgoed van de EU-lidstaten betreft stemt het CvdR in met de mededeling waarin wordt gewezen op het belang van artikel 36 van het Verdrag ⁽⁵⁾, Verordening (EG) nr. 116/2009 van de Raad betreffende de uitvoer van cultuuroederen ⁽⁶⁾, alsmede Richtlijn 2014/60/EU betreffende de teruggave van cultuuroederen die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van een lidstaat zijn gebracht.

5. De rol van cultureel erfgoed wordt nog altijd onderschat. Zo nemen overheidssubsidies voor doelstellingen op het gebied van cultureel erfgoed steeds verder af. Rekening houdend met het feit dat cultureel erfgoed meer is dan een economisch goed en gezien de mogelijke bezuinigingen in deze sector, moet ook naar nieuwe financieringsmogelijkheden worden gezocht om het omvangrijke culturele erfgoed waarover de Europese Unie beschikt in stand te houden. Het is dan ook een goede zaak dat de Commissie op wetgevingsgebied vooruitgang heeft geboekt en — in het kader van de modernisering van de staatssteunregels — de werking van de algemene groepsvrijstellingsverordening ⁽⁷⁾ heeft weten uit te breiden tot steunmaatregelen ter bevordering van de cultuur en de instandhouding van het culturele erfgoed. Hiermee wordt onderkend dat het cultureel erfgoed enerzijds belangrijk kan zijn voor de werkgelegenheid en anderzijds vorm geeft aan de identiteit en waarden van een samenleving: twee zaken die bij de toekenning van staatssteun in aanmerking moeten worden genomen.

6. Het CvdR merkt op dat natuurlijk erfgoed een intrinsiek onderdeel is van cultureel erfgoed en betreurt dat hierover niets wordt gezegd in de mededeling. Het constateert tot zijn genoegen dat zulks wel het geval is in Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie ⁽⁸⁾ waarin het volgende staat: „Omdat natuurerfgoed vaak een cruciale rol speelt bij het vormgeven van artistiek en cultureel erfgoed, dient instandhouding van het erfgoed in de zin van deze verordening te worden begrepen als mede omvattend natuurerfgoed met een rechtstreekse band met cultuurerfgoed of dat door de bevoegde overheidsinstanties van een lidstaat formeel is erkend”.

7. Het is een stap vooruit dat nu krachtens de onlangs herziene Richtlijn 2014/52/EU inzake milieueffectbeoordelingen ⁽⁹⁾ ook rekening moet worden gehouden met het eventuele effect van publieke en particuliere projecten op het cultureel erfgoed. Deze Europese regelgeving kan een stimulerend effect hebben op het cultuurbeleid van decentrale overheden, alsmede op de mate waarin het cultureel erfgoed in hun stedenbouwkundige en regionale-ontwikkelingsplannen op een geïntegreerde wijze ontwikkeld kan worden en de bescherming en het behoud ervan in de praktijk gerealiseerd kunnen worden.

8. Het CvdR wijst erop dat de vernietiging van cultureel bezit alsook de illegale opgraving van en de handel in kunstvoorwerpen de duurzaamheid en bescherming van het cultureel erfgoed bedreigen en een probleem blijven dat om Europese en internationale maatregelen vraagt. Dergelijke maatregelen vergen een open communicatie en nauwe samenwerking tussen EU-lidstaten, kandidaat-lidstaten en derde landen. Het CvdR is verheugd over de invoering van het Informatiesysteem interne markt (IMI), dat is vastgesteld bij Verordening (EU) nr. 1024/2012, en kijkt uit naar de inrichting van een module van het IMI-systeem die specifiek is toegesneden op cultuuroederen en die de tenuitvoerlegging van Richtlijn 2014/60/EU zou moeten vereenvoudigen.

⁽⁵⁾ Krachtens artikel 36 van het Verdrag zijn verboden of beperkingen van invoer, uitvoer of doorvoer toegestaan ter bescherming van nationaal artistiek, historisch of archeologisch bezit.

⁽⁶⁾ In Verordening (EG) nr. 116/2009 van de Raad betreffende de uitvoer van cultuuroederen worden bepalingen vastgesteld om aan de buitengrenzen van de Gemeenschap een eenvormige controle op de uitvoer van cultuuroederen te waarborgen. Tot cultuuroederen behoren, onder andere, voorwerpen die rechtstreeks afkomstig zijn van opgravingen, vondsten of archeologische locaties in een lidstaat.

⁽⁷⁾ Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag verenigbaar met de interne markt worden verklaard. (De investeringssteun voor cultuur en behoud van erfgoed bedraagt 100 miljoen euro per project en de bedrijfssteun voor cultuur en behoud van erfgoed 50 miljoen euro per bedrijf.)

⁽⁸⁾ Overweging 72.

⁽⁹⁾ Richtlijn 2014/52/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 tot wijziging van Richtlijn 2011/92/EU betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten.

9. Het CvdR vindt dat de Commissie het gebrek aan EU-brede gegevens over de bijdrage van cultureel erfgoed aan economische groei en sociale cohesie effectief moet aanpakken en dat er één Europese database moet komen waaraan de diverse projecten die in dit verband zijn opgezet, een bijdrage zouden kunnen leveren ⁽¹⁰⁾. Daarnaast moedigt het de ontwikkeling van normen aan die als grondslag kunnen dienen voor de uitvoering van kosten-batenanalyses die de omvang van de economische en sociale bijdrage van cultureel erfgoed kunnen aantonen, door te wijzen op de effectieve voordelen van dit erfgoed als basis voor aanvullende instandhoudingsmaatregelen.

10. Het CvdR is voor het gebruik van de open coördinatiemethode in het kader van de Europese agenda voor cultuur, aangezien culturele samenwerking op die manier door middel van strategische doelstellingen wordt gestructureerd, en ook omdat de methode de communicatie tussen de lidstaten, de verspreiding van goede praktijken en wederzijds leren ten goede komt. In samenwerking met de Commissie zou onderzoek moeten worden of ook het CvdR vanaf 2015 vertegenwoordigd kan worden in de werkgroepen waarvan sprake is in het nieuwe werkplan voor cultuur. Het CvdR wijst er verder eens te meer op dat de nationale vertegenwoordigers stelselmatig moeten overleggen met lokale en regionale partijen om zo betrouwbaar mogelijk te kunnen weergeven wat er speelt ⁽¹¹⁾, en om ervoor te zorgen dat de op lokaal en regionaal niveau opgedane expertise, kennis en ervaring en de creatieve en vernieuwende voorstellen inzake de op cruciale gebieden behaalde resultaten via de verspreiding van goede praktijken meer effect kunnen sorteren.

Cultureel erfgoed en identiteit

11. Cultureel erfgoed is een hoeksteen van de lokale, regionale, nationale en Europese identiteit. Instandhouding en bescherming van dit erfgoed alsmede versterking van de sociale identiteit op lokaal en regionaal niveau, zijn essentieel voor het behoud van gemeenschappelijke waarden voor komende generaties en voor het voortbestaan van specifieke tradities en kennis. Cultureel erfgoed is gericht op de samenleving en speelt een belangrijke rol bij de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting omdat het een bron van economische ontwikkeling en sociale cohesie is. Tegelijkertijd zou kennismaking met het lokaal en regionaal cultureel erfgoed een essentieel onderdeel moeten zijn van alle formele onderwijsprogramma's.

12. Lokale culturele waarden — zoals scheppend werk op artistiek, literair, audiovisueel en bouwkundig gebied, creatieve arbeid, eigentijdse cultuur, ambachten, folklore, architectonisch, historisch, religieus en etnografisch erfgoed, dialecten, muziek, etenswaren en gastronomie, landschap en natuur, traditionele expertise en kennis, knowhow en levende tradities — hangen nauw samen met de identiteit, die geworteld is in het materiële, immateriële en natuurlijke erfgoed van gemeenschappen. De ontwikkeling van cultuur op lokaal niveau versterkt de lokale identiteit en geeft een eigen karakter aan een stad of streek; de combinatie van verschillende identiteiten en het wederzijds respect voor elkaars identiteit dragen bij tot het creëren van een gemeenschappelijk cultureel patrimonium. Culturele producten kunnen zorgen voor een unieke lokale uitstraling. Deze culturele factoren zijn ook op Europees niveau van belang ⁽¹²⁾.

13. Cultureel erfgoed is bepalend voor de identiteit van een regio, en het gebruik ervan komt de regionale ontwikkeling ten goede. Als het op grensoverschrijdende en transnationale samenwerking aankomt, zijn er tal van goede praktijken voor de ontwikkeling van strategieën op basis van immaterieel cultureel erfgoed. Deze praktijken, die vooral oog hebben voor het bijzondere en het unieke, vestigen de aandacht op datgene waarop we trots kunnen zijn. Wat het concurrentievermogen van de ondernemingen betreft, wordt hierdoor tegelijkertijd de lokale en regionale aantrekkelijkheid vergroot ⁽¹³⁾ en bijgedragen tot het scheppen van banen.

14. Bescherming van het cultureel erfgoed draagt bij tot de ontwikkeling van een identiteitsbesef, doordat mensen zich bewust worden van erfgoedwaarden en deze gaan appreciëren, het gemeenschapsgevoel wordt bevorderd en er een verband wordt gelegd met concepten op het gebied van 'placemaking'. Dit kan bijdragen aan de ontwikkeling van sociaal partnerschap en publiek-private partnerschappen, terwijl blijvende instandhouding van het cultureel erfgoed nieuwe banen kan opleveren en de sociale economie kan stimuleren. Het is dan ook van belang dat de lidstaten informatie uitwisselen over hun ervaringen met de inventarisatie en de algemene bescherming van het lokale erfgoed.

⁽¹⁰⁾ Het project dat in de mededeling van de Commissie wordt genoemd, getiteld „Cultureel Erfgoed telt voor Europa: naar een Europese index voor het waarderen van cultureel erfgoed”, kan een nuttige bijdrage leveren aan het verzamelen van gegevens uit de gehele EU over de thema's in kwestie, door de resultaten van het onderzoek dat op nationaal, regionaal, lokaal en/of sectoraal niveau is uitgevoerd in kaart te brengen.

⁽¹¹⁾ CdR 2391/2012 fin.

⁽¹²⁾ CdR 2391/2012 fin.

⁽¹³⁾ Op het gebied van grensoverschrijdende samenwerking worden in het project „Cultural Capital Counts” (2011-2014) tien gebieden van zes Midden-Europese landen bijeengebracht teneinde, met inachtneming van tradities, kennis en knowhow, gezamenlijk de regionale ontwikkeling te bevorderen en in het kader van deze samenwerking het cultureel erfgoed op te waarderen. Het via het EFRO gefinancierde project wordt ten uitvoer gelegd in het kader van het programma „Midden-Europa”.

Het cultureel erfgoed als economische „hulpbron”

15. Het is belangrijk dat het beleid inzake de duurzame ontwikkeling van het cultureel erfgoed op korte, middellange en lange termijn een gunstig effect heeft op de verbetering van de economische situatie en de levenskwaliteit in de betrokken regio. Het cultureel erfgoed kan een impuls geven aan de lokale en regionale inclusieve ontwikkeling en aan de ontwikkeling van de creatieve sector. Door culturele goederen toegankelijker te maken wordt bovendien de economische groei gestimuleerd. Openstaan voor innovatieve oplossingen voor de instandhouding van het cultureel erfgoed, ook via publiek-private partnerschappen, is een belangrijk onderdeel van het concurrentievermogen.

16. Het CvdR vindt het absoluut noodzakelijk dat het cultureel erfgoed en de culturele en creatieve sector een prominenter plaats krijgen in de herziene Europa 2020-strategie en de bijbehorende vlaggenschipinitiatieven. Tevens dient erop te worden gelet dat de strategie aandacht besteedt aan elementen die blijk geven van de bijdrage van het cultureel erfgoed aan de economie.

17. Het CvdR acht het noodzakelijk dat er in de nieuwe begroting van de EU-fondsen (bijv. EFRO, ESF, Elfpo en EVF) en EU-programma's (bijv. „Creatief Europa” en KP7) meer middelen worden uitgetrokken voor de culturele en creatieve sectoren die verband houden met het cultureel erfgoed en dat er in de nieuwe financieringsperiode van de EU (2014-2020) meer aandacht wordt besteed aan het cultureel erfgoed. Het is ook een goede zaak dat activiteiten op het gebied van het cultureel erfgoed een plaats hebben gekregen in het beleid en de programma's van de EU⁽¹⁴⁾. Het CvdR raadt aan om de middelen van de EU volledig te benutten voor het uitwerken en uitvoeren van lokale en regionale strategieën ter verwezenlijking van creatieve en innovatieve doelstellingen. Om ervoor te zorgen dat dit doeltreffend en doelmatig verloopt, blijft het overigens essentieel dat de Europese fondsen en programma's optimaal op elkaar worden afgestemd. De Europese Commissie levert hieraan een bijdrage door richtsnoeren op te stellen voor coördinatie, synergie en complementariteit tussen de structuur- en investeringsfondsen, Horizon 2020 en andere rechtstreeks door de Commissie beheerde EU-programma's op het gebied van onderzoek, innovatie en concurrentievermogen⁽¹⁵⁾.

18. Het CvdR wijst erop dat het, in het kader van de ontwikkeling van de regionale economie en van de strategieën en programma's voor regionale, territoriale en stedelijke ontwikkeling, sterk aanbevolen wordt om aandacht te besteden aan het behoud van culturen en culturele hulpbronnen die bepaalde waarden vertegenwoordigen, aan de last die het milieu en de regio's kunnen dragen en aan milieuoverwegingen. Energie-efficiënte milieu- en natuurvriendelijke maatregelen en instrumenten — die de gevolgen van natuurrampen (zoals overstromingen) of van menselijk handelen zouden kunnen voorkomen — spelen een belangrijke rol in het verzachten van de gevolgen van de klimaatverandering en op het vlak van een efficiënte ontwikkeling, gebaseerd op de lokale en regionale troeven.

19. Het CvdR vindt het belangrijk dat gebruik wordt gemaakt van de ontwikkeling van het bouwkundig erfgoed; zo kunnen locaties die tot het erfgoed behoren, nieuwe functies krijgen in het kader van 'stadsvernieuwing' en kan er, met name in het midden- en kleinbedrijf, nieuwe werkgelegenheid ontstaan. De professionele geloofwaardigheid van de renovatie van gebouwen neemt toe wanneer de maatregel niet alleen met traditionele materialen, maar ook met traditionele en hedendaagse technieken wordt uitgevoerd. Deze kennis moet, evenals het monument zelf, in stand worden gehouden en worden doorgegeven in het kader van de beroepsopleiding. Er is altijd vraag naar geschoolde en gespecialiseerde arbeidskrachten. Er zijn tal van lokale en regionale voorbeelden van steun aan en stimulering van een creatieve omgeving, van de benutting van de mogelijkheden die culturele verscheidenheid biedt, en van de integratie van culturele strategieën in de lokale en regionale ontwikkeling met het oog op de verwezenlijking van de Europa 2020-doelstellingen, en het Europees Comité van de Regio's helpt mee om de kennis en ervaring op dit vlak te verspreiden. Deze praktische benaderingen en modellen bevorderen de totstandbrenging van een duurzaam cultureel ecosysteem door creatief ondernemerschap te stimuleren.

20. Het CvdR is ingenomen met het feit dat de Commissie, in het kader van de economische waarde van het cultureel erfgoed, de aandacht vestigt op de Europese bouwsector en de investeringen in het historisch milieu, waaruit werkgelegenheid voortvloeit en nieuwe economische activiteiten ontstaan. Het moedigt de lokale en regionale overheden aan om deel te nemen aan het beheer van het architectonisch erfgoed en van historische gebouwen — die in veel gevallen eigendom van de staat zijn — en deze op allerlei manieren te exploiteren, zodat zij inkomsten opleveren en het onderhoud en voortbestaan ervan worden gewaarborgd. Ook de 'culturele hoofdsteden van Europa' leveren een belangrijke bijdrage aan de instandhouding van het architectonisch erfgoed en geven hieraan een nieuwe dimensie; zo zouden een aantal historische locaties en stadsdelen kunnen worden gerenoveerd, en zouden ook het industrieel erfgoed en verlaten industrieterreinen een nieuwe bestemming en nieuwe aandacht kunnen krijgen.

⁽¹⁴⁾ Europese Commissie — Mapping of Cultural Heritage actions in European Union policies, programmes and activities, http://ec.europa.eu/culture/library/reports/2014-heritage-mapping_en.pdf

⁽¹⁵⁾ Enabling synergies between European Structural and Investment Funds, Horizon 2020 and other research, innovation and competitiveness-related Union programmes — Guidance for policy-makers and implementing bodies, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/synergy/synergies_en.pdf

21. De lokale en regionale overheden moeten, als het bestuursniveau dat het dichtst bij de burger staat, het voortouw nemen en een verantwoordelijkheidsgevoel creëren voor de bescherming van het bouwkundig en natuurlijk milieu, alsook de aanzet geven tot een mentaliteitsverandering en meer betrokkenheid van de bevolking op dit vlak. Regelmatig toezicht op de staat van het materiële erfgoed dient een gangbare praktijk te worden en de autoriteiten dienen de verspreiding van de onderhoudspraktijken alsook de scholing van ambtenaren en de eigenaren van monumenten aan te moedigen.

22. Het CvDR bevestigt nogmaals dat het beleid ten aanzien van kleine en middelgrote ondernemingen op alle niveaus rekening moet houden met verschillende bedrijfsmodellen (bijv. die van de culturele en creatieve sector) teneinde zoveel mogelijk werkgelegenheid te scheppen en duurzame economische groei tot stand te brengen ⁽¹⁶⁾.

23. Daarnaast is het aanbevelenswaardig om op alle onderdelen van het cultureel erfgoed de inzet van particulier kapitaal te promoten. Daarvoor zijn zowel belastingprikkelers als een publiek verantwoordelijkheidsgevoel ten aanzien van het behoud van het materieel en immaterieel erfgoed nodig. In het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen speelt het bedrijfsleven vaak, via giften of andere vormen van ondersteuning, een belangrijke rol bij de bevordering van cultuur. De lokale en regionale overheden op hun beurt kunnen helpen omstandigheden te creëren die het mogelijk maken dit soort ondersteuning optimaal te benutten ⁽¹⁷⁾.

Cultuurtoerisme

24. Het CvDR is ervan overtuigd dat het cultureel erfgoed een krachtige aanjager is van de lokale en regionale ontwikkeling van de hele bevolking en dat het belangrijke materiële goederen creëert door een duurzaam, verantwoord en kwalitatief hoogstaand cultuurtoerisme te bevorderen, waarvan de ontwikkeling gebaseerd is op het materiële en immateriële erfgoed van lokale en regionale gemeenschappen. Het Europees Comité van de Regio's vindt dat het van cruciaal belang is dat de strategieën voor duurzaam toerisme in samenspraak met de lokale en regionale culturele en creatieve sector tot stand komen, teneinde de groei van de economie en de werkgelegenheid op peil te houden en cultuur toegankelijker te maken.

25. Het is echter van belang dat er een goede balans wordt gevonden tussen de uitbreiding van de cultuurtoeristische sector en de bescherming van het cultureel erfgoed.

26. Het cultureel erfgoed kan op verschillende manieren worden geëxploiteerd; met het oog hierop wijst het CvDR op de cultuurhistorische routes, die, zowel binnen als buiten de grenzen van een land en met medewerking van de bevolking en alle betrokken partijen, een aanzienlijk bijdrage leveren aan de verspreiding van lokale en regionale culturele waarden. Daarnaast stimuleren zij op allerlei manieren de werkgelegenheid, scheppen zij nieuwe banen en oefenen zij een positieve invloed uit op het bedrijfsleven (denk bijv. aan vervaardiging en vervoer van lokale producten, hotels, restaurants). De routes die aan de hand van een bepaald thema ⁽¹⁸⁾ zijn samengesteld, voeren vaak langs minder bekende bestemmingen, gemeenten en dorpen; zo wordt voor een veelzijdig toeristisch aanbod gezorgd en wordt ook het cultureel (architectonisch, landschappelijk, culinair en immaterieel) erfgoed van plattelandsgebieden onder de aandacht gebracht. Cultuurhistorische routes (wandelpaden, fietspaden, enz.) kunnen ook een belangrijke bijdrage leveren aan de verbetering van de volksgezondheid.

27. Met betrekking tot cultuurtoerisme dat verband houdt met gastronomie, wijst het CvDR erop dat lokale specialiteiten worden beschouwd als een belangrijk onderdeel van cultuur, waardoor toeristen worden aangetrokken. Lokale en traditionele voedingsmiddelen en landbouwproducten spelen hierbij een grote rol. Duurzame voedselproductie en maatregelen ter bescherming van de diversiteit van het lokaal en regionaal culinair erfgoed kunnen duurzame nieuwe banen creëren, die een cruciale rol kunnen spelen in de lokale en regionale groei en cohesie.

⁽¹⁶⁾ CdR 151/2011 fin.

⁽¹⁷⁾ CdR 401/2011 fin.

⁽¹⁸⁾ Bijv. de „Sissi-route”, die langs kastelen, landhuizen, parken en cafés (in Oostenrijk, Duitsland, Hongarije en Italië) voert die iets te maken hebben met koningin Elisabeth van Hongarije.

28. De Europese programma's voor territoriale samenwerking hebben een grote toegevoegde waarde voor het behoud en de ondersteuning van het cultureel erfgoed in de hele Unie: door hun grensoverschrijdende dimensie geven zij, via lokale en regionale samenwerking, meer zichtbaarheid aan Europa en zijn regio's, steden en gemeenten; op het vlak van cultuurtoerisme bevorderen zij de handel in streekproducten en in het geval van de creatieve sector zorgen zij voor de uitwisseling van kennis en vaardigheden, de versterking van de regionale economie en de opening van nieuwe markten. Zij helpen voorkomen dat er, als gevolg van de demografische ontwikkelingen, traditionele vaardigheden en beroepen verdwijnen⁽¹⁹⁾. Het CvdR vindt het belangrijk dat de macroregionale ontwikkelingsstrategieën, in het kader van de grensoverschrijdende samenwerking, ook kunnen bijdragen tot de sociale, economische en territoriale cohesie door de waarden van het Europees cultureel erfgoed te vertalen in een toeristisch product en innovatieve en creatieve oplossingen te hanteren.

Het cultureel erfgoed in de informatiemaatschappij

29. Het CvdR erkent dat de digitalisering van het Europees cultureel erfgoed en de Europese historische monumenten een van de uitdagingen van de digitale agenda voor Europa is. Zij moeten online kunnen worden bekeken en voor de volgende generaties in stand worden gehouden, een terrein waarop al veel vooruitgang is geboekt⁽²⁰⁾. Bij de heroverweging van de algemene aanpak en de rol van het culturele erfgoed dient ervoor te worden gezorgd dat er een groot en nieuw publiek wordt bereikt door de voordelen van de technologie te benutten en gebruik te maken van nieuwe communicatiemiddelen, zodat er gemeenschappen ontstaan, kennis wordt uitgewisseld en vergaard, culturele activiteiten worden ontplooid en in onderwijs en onderzoek wordt geïnvesteerd. Digitalisering en nieuwe technologie scheppen tegelijkertijd kansen voor innovatie en effenen aldus het pad voor de verbetering van het concurrentievermogen. Er kan kruisbestuiving optreden tussen creatieve en innovatieve bedrijven en het digitale culturele materiaal dat hun ter beschikking is gesteld.

30. Het CvdR wil erop wijzen dat musea, bibliotheken en archieven waarin het cultureel erfgoed is ondergebracht, een belangrijke rol spelen bij de versterking van de cohesie binnen de Unie. In de informatiemaatschappij van de 21e eeuw moet worden nagedacht over de rol en de toekomst van plaatselijke bibliotheken — die in veel lidstaten door de lokale overheid worden gefinancierd en beheerd — met het oog op de toegankelijkheid en verspreiding van kennis over het cultureel erfgoed. Wanneer nieuwe diensten en nieuwe digitale media worden bedacht, moet niet alleen worden gekeken naar economische parameters, maar ook naar sociale en culturele behoeften⁽²¹⁾. De conferenties, opleidingen en studiebezoeken die in het kader van jumelages van steden worden georganiseerd, zouden kunnen bijdragen tot de uitwisseling van ervaringen over het onderzoek naar moderne oplossingen en over goede praktijken.

31. Het CvdR is van mening dat EU-projecten een essentiële rol spelen in de bevordering van digitalisering en wijst op het belang van het cultureel Europeana-portaal, dat de onlinecontent van Europese bibliotheken, musea en archieven bijeenbrengt en erop toeziet dat het cultureel en wetenschappelijk erfgoed van Europa voor iedereen toegankelijk is via het internet. Zaken als auteursrecht en onduidelijkheid omtrent onlinerechten zijn nog altijd een probleem en het CvdR is dan ook voorstander van het opstellen van een regelgevingskader voor digitalisering.

32. Het CvdR erkent dat het cinematografisch erfgoed — film als bron van informatie over de geschiedenis van de Europese samenleving — onlosmakelijk deel uitmaakt van het Europees cultureel erfgoed, en zou daarom graag zien dat de industriële en culturele mogelijkheden ervan beter worden benut. Er zijn nog altijd obstakels die de digitalisering en onlinebeschikbaarheid van films⁽²²⁾ in de weg staan. Verder spelen bioscopen een belangrijke rol in de weergave van de cultuur en de beschaving van een volk. Aangezien de digitale revolutie en de financiële lasten daarvan permanente veranderingen voor de lokale en regionale industrie met zich zouden kunnen brengen, wijst het CvdR nogmaals op de behoefte aan gezamenlijke inspanningen en samenwerking om te voorkomen dat kleine bioscoopzalen verdwijnen⁽²³⁾, en spoort het de lokale en regionale overheden aan gebruik te maken van de EU-middelen die bestemd zijn voor de modernisering van buurtbioscopen.

⁽¹⁹⁾ Bijv. de „Academie voor ambachten” (Hongarije, Slovenië), een project dat is ontstaan om iets te doen aan de zorgelijke situatie van ambachtelijke beroepen. Dit soort opleidingen trok nl. steeds minder leerlingen, als gevolg waarvan sommige ambachtsscholen werden gesloten. Door het project is deze tendens gekeerd, zijn er nieuwe mogelijkheden gecreëerd voor jongeren en wordt, met medewerking van een duizendtal ondernemers, bijgedragen tot het behoud van het cultureel erfgoed.

⁽²⁰⁾ *Survey Report on Digitisation in European Cultural Heritage Institutions 2014* — Thematisch netwerk ENUMERATE (januari 2014).

⁽²¹⁾ CdR 104/2010 fin.

⁽²²⁾ Vierde verslag over de uitvoering van de aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad over cinematografisch erfgoed en het concurrentievermogen van verwante industriële activiteiten (Commissie, voortgangsverslag 2012-2013), 1 oktober 2014.

⁽²³⁾ CdR 293/2010 fin.

33. Het CvdR onderstreept dat al van jongs af aan digitale vaardigheden moeten worden verworven. Dan kunnen jongeren volop profiteren van de nieuwe vormen van toegang tot cultuur en zijn zij beter voorbereid op toekomstige banen, vooral omdat zij — en de samenleving in het algemeen — op die manier worden geholpen om beter met de gevolgen van de digitale veranderingen om te gaan ⁽²⁴⁾.

Maatschappelijke integratie van het cultureel erfgoed

34. Het is verheugend dat in de mededeling rekening wordt gehouden met de resultaten van de EU-programma's en -initiatieven die bedoeld zijn om de publieke opinie te doordringen van het maatschappelijke belang van cultureel erfgoed en om de interculturele dialoog te bevorderen. Het Europees erfgoedlabel en de „Culturele Hoofdstad van Europa” zijn initiatieven die recht doen aan de rijkdom, diversiteit en gemeenschappelijke kenmerken van de Europese culturen ⁽²⁵⁾. Steden die in aanmerking willen komen voor het label, dienen op basis van de beschikbare lokale en regionale hulpbronnen een eigen cultureel programma uit te werken en hieraan een sterke Europese dimensie te koppelen, dat op de lange termijn positief zal uitwerken op de culturele sector en de organiserende stad zelf ⁽²⁶⁾. De sociale perceptie van de waarde van het Europees erfgoed als factor die kan bijdragen tot ontwikkeling kan helpen om in Europees verband standaardindicatoren vast te stellen om de impact van deze sector op de lokale economie en op het scheppen en in stand houden van werkgelegenheid te kunnen meten.

35. Het CvdR is van mening dat het instellen van een „Europees Jaar van het cultureel erfgoed”, zoals voorgesteld door de Raad van de Europese Unie ⁽²⁷⁾, de kennis omtrent het cultureel erfgoed onder een breder publiek kan helpen verspreiden.

36. Het CvdR onderkent het belang van de EU-prijs voor cultureel erfgoed resp. de Europa Nostra-prijzen, ingesteld ter honorering van uitmuntend werk op het gebied van de bescherming van erfgoed en de verspreiding van kwalitatief hoogstaande technische verworvenheden, zulks als stimulans voor geëngageerde burgers, het maatschappelijk middenveld, de lokale en regionale overheden, particuliere stichtingen en ondernemingen om monumenten en historische locaties in hun oude glorie te herstellen. Hiertoe wordt ook bijgedragen door het nieuwe programma „Creatief Europa”, waarin het zwaartepunt ligt op grensoverschrijdende activiteiten op het gebied van cultuur en scheppend werk ⁽²⁸⁾.

37. Het CvdR is van oordeel dat de straffen op vandalisme tegen monumenten, de leefomgeving en bijbehorende artistieke elementen alsook archeologische vindplaatsen dienen te worden aangescherpt.

38. Het CvdR is het eens met de opvatting dat onderzoek op het gebied van cultureel erfgoed een bijdrage levert aan het behoud, de ontwikkeling en de bevordering hiervan. Het zevende kaderprogramma voor onderzoek en ontwikkeling (7e KP), de initiatieven voor gezamenlijke programmering en het programma Horizon 2020 kunnen de dynamische ontwikkeling en de duurzaamheid van het Europese cultureel erfgoed waarborgen door activiteiten op het gebied van onderzoek en innovatie, gericht op de bestrijding van de klimaatverandering en natuurrampen, te bevorderen. Het stemt tot tevredenheid dat er binnenkort een programma en actiekader voor onderzoek en innovatie op het gebied van cultureel erfgoed gelanceerd zullen worden, en het zou goed zijn als er in dit verband een mechanisme voor samenwerking en partnerschap met de lokale en regionale overheden zou worden opgezet.

39. Culturele goederen en diensten zouden voor iedereen toegankelijk moeten zijn: voor rijk en arm, voor stadsbewoner en plattelander, voor jong en oud en voor personen met of zonder handicap. De maatregelen om de ongelijkheden op dit gebied te verkleinen, kunnen alleen effect sorteren als de stakeholders hieraan zelf kunnen meewerken en erbij worden betrokken en als hun mogelijkheden voor het verkrijgen van toegang tot vaardigheden worden uitgebreid. Zorgen voor gelijke kansen is een absolute voorwaarde voor culturele democratie.

40. Het is belangrijk dat jongeren hun eigen materiële en immateriële erfgoed leren kennen, het belang van de bescherming ervan gaan inzien en meewerken aan de promotie van culturele goederen (bijv. in het kader van de Europese erfgoeddagen). Alleen als er voldoende kennis op dit gebied voorhanden is, kunnen er partnerschappen worden opgezet die zorgen voor een duurzaam gebruik van cultureel erfgoed en een bewuste omgang met het milieu. De themawEEK in het kader van de Europese Erfgoeddagen zal inhoudelijk zo moeten worden opgezet dat er een netwerk wordt gevormd tussen de culturele activiteiten van de lokale overheden.

⁽²⁴⁾ CdR 2391/2012 fin.

⁽²⁵⁾ CdR 191/2011 fin.

⁽²⁶⁾ CDR 2077/2012 fin.

⁽²⁷⁾ Conclusies van de Raad over participatief beheer van cultureel erfgoed (2014/C 463/01)
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=OJ:C:2014:463:TOC>

⁽²⁸⁾ CdR 401/2011 fin.

41. Vrijwilligerswerk biedt perspectief om de plaatselijke bevolking bij een en ander te betrekken en pr-activiteiten te ontwikkelen. Vrijwilligersactiviteiten spelen een belangrijke rol als het erop aankomt kennis te verwerven en belangstelling voor cultuur te wekken, terwijl het ook voorkómt dat kwetsbare groepen in de samenleving gemarginaliseerd raken.

Samenwerking en participatieve aanpak

42. Ter consolidering van de duurzaamheid, de ontwikkeling en de zichtbaarheid van cultureel erfgoed is het van belang dat de intrinsieke waarden ervan permanent worden beschermd en benut en dat de lokale en regionale organen en instellingen die belast zijn met onderwijs, cultuur en erfgoed, met elkaar samenwerken en verder worden ontwikkeld, liefst op een systematische wijze, wat ertoe zou kunnen bijdragen dat de bevolking op een voor iedereen begrijpelijke manier wordt voorgelicht. Samenwerking is synoniem met het herstellen van vertrouwen, het leggen van contacten tussen volkeren en het vinden van gezamenlijke oplossingen voor gezamenlijke uitdagingen.

43. Grensoverschrijdende stedenbanden spelen een belangrijke rol bij het op een interactieve en ervaringsgerichte wijze leren kennen van elkaars lokale en regionale culturele erfgoed, zulks dankzij de actieve participatie van de burgers. In dit verband zij gewezen op de toegevoegde waarde die het programma „Europa voor de burger” op Europees niveau heeft voor de uitvoering van twinning- en stedenbandenprogramma’s. D.m.v. projecten op het gebied van herdenken die een Europese dimensie hebben, zet het aan tot meer tolerantie, een beter historisch inzicht en meer begrip voor de verscheidenheid binnen de Europese Unie en creëert het een band tussen Europa en zijn burgers. Het CvdR is ook ingenomen met de voortzetting van dit programma in het nieuwe financiële kader van de EU ⁽²⁹⁾.

44. De beste praktijken op het gebied van de bescherming van cultureel erfgoed op basis van partnerschappen en samenwerking tussen lokale overheden zouden bekroond moeten worden, wat ook de Europese Unie meer zou profileren.

45. Op het niveau van gemeenten en steden zou een thematische samenwerking op het terrein van cultureel erfgoed op touw moeten worden gezet en gestimuleerd moeten worden, waarbij de actieve deelname van alle betrokken partijen moet worden aangemoedigd, zodat er een effectieve participatieve governance kan ontstaan. Van groot belang is hier de rol van multilevel governance ⁽³⁰⁾, waardoor het bijv. gemakkelijker wordt om beste praktijken te verspreiden als het gaat om cultureel-erfgoedbeleid, ontwikkeling van participatiedemocratie, wederzijds leren, ontwikkeling van nieuwe vormen van partnerschap en dialoog en een doeltreffend en samenhangend sectoraal beleid m.b.t. cultureel erfgoed.

46. De herwaardering van cultuur en cultureel erfgoed is een proces van de lange adem dat zich uitstrekt tot alle maatschappelijke actoren. Het CvdR is van mening dat een dergelijke mentaliteitsverandering alleen gerealiseerd kan worden als men erin slaagt, ervoor te zorgen dat een nog groter deel van de bevolking zich hierbij betrokken voelt, bijv. doordat hierdoor de sociale ongelijkheid wordt teruggedrongen, lokale gemeenschappen tot ontwikkeling komen, de mogelijkheden voor maatschappelijke participatie worden vergroot, openingen voor vernieuwing worden geboden en vermogens worden ontwikkeld waarmee de mensen begrip krijgen voor innovatieve vaardigheden en culturele waarden en ze deze beter leren kennen en meer gaan appreciëren. Het is ons aller verantwoordelijkheid om, met deelneming van alle betrokken partijen, te zorgen voor de concurrentiële kennis en cultuur die nodig zijn om de uitdagingen aan te gaan waarvoor de EU zich gesteld ziet. In verband hiermee waardeert en steunt het CvdR paragraaf 28 van de conclusies van de Raad van ministers van Cultuur van 25 november 2014, waarin wordt geopperd eventueel een Europees Jaar van het cultureel erfgoed in te stellen. Dit zou de verwezenlijking van het gemeenschappelijke doel in de gehele pan-Europese regio ten goede komen.

47. Cultuur kan een belangrijke rol spelen in buitenlandse betrekkingen: zij kan verschillen helpen overbruggen en mensen bewust maken van hun gemeenschappelijke en door verschillende volkeren gedeelde waarden. Het CvdR zou dan ook graag zien dat er op hoog niveau meer aandacht wordt besteed aan de culturele betrekkingen en neemt in verband hiermee kennis van de recente inspanningen om culturele diplomatie een plaats te geven in de externe betrekkingen van de Europese Unie, met name via de voorbereidende actie op het gebied van „Cultuur in de externe betrekkingen”.

48. Het CvdR benadrukt dat ook de samenwerking in de strijd tegen de illegale handel in cultuurgoederen en cultuurvoorwerpen moet worden versterkt en roept de lidstaten derhalve op om het Unesco-Verdrag van 1972 en het Verdrag van Unidroit van 1995 te ratificeren en de doeltreffende tenuitvoerlegging daarvan te waarborgen door de bepalingen op gepaste wijze om te zetten in nationale wetgeving en de politie- en douanecontroles aan de EU-grenzen aan te scherpen.

Brussel, 16 april 2015.

*De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's*

Markku MARKKULA

⁽²⁹⁾ Verordening (EU) nr. 390/2014 van de Raad tot vaststelling van het programma „Europa voor de burger” voor de periode 2014-2020.

⁽³⁰⁾ Handvest voor multilevel governance in Europa.

Advies van het Europees Comité van de Regio's — Betere uitvoering van de Territoriale Agenda van de Europese Unie 2020

(2015/C 195/05)

Rapporteur: Marek Woźniak (PL/EVP), voorzitter van het bestuur van de regio Groot-Polen

I. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

1. onderstreept dat de Territoriale Agenda van de EU (TA) van begin af aan een politiek kader vormt voor maatregelen om een polycentrische territoriale ontwikkeling van de EU te bevorderen. De verantwoordelijkheid voor de politieke maatregelen ligt hoofdzakelijk bij de lokale en regionale overheden, de lidstaten en de Europese instellingen.
2. De TA is bedoeld om strategische richtsnoeren voor territoriale ontwikkeling te bieden, te bewerkstelligen dat op alle beleidsterreinen en bestuursniveaus rekening wordt gehouden met de territoriale dimensie, en te garanderen dat de Europa 2020-strategie overeenkomstig het beginsel van territoriale samenhang ten uitvoer wordt gelegd ⁽¹⁾.
3. Helaas speelde de TA enkele jaren lang geen rol meer op het politieke toneel. Het huidige voorzitterstrio Italië-Letland-Luxemburg toont daarvoor nu weer interesse.
4. De territoriale aanpak (*place-based*) is het enige juiste beleidsmodel waarmee de EU aan de verwachtingen van haar burgers tegemoet kan komen ⁽²⁾. Daarom ook moet zij zich meer inzetten voor de ontwikkeling van gebiedsgerichte beleidswijzen, waarbij zij het CvdR alsmede de lokale en regionale overheden en andere belanghebbenden actief moet betrekken. Dat komt de uitvoering van de TA ten goede.
5. Er is een gemeenschappelijke strategische planning voor de hele EU nodig op basis van een alomvattende ontwikkelingsvisie om een betere coördinatie van het EU-beleid te bevorderen en synergie tussen sectoren te creëren. Evenzo moet duidelijk worden aangegeven welke instanties verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de TA op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau.
6. In dit verband zijn niet alleen plannings- en coördinatie-instrumenten, maar ook territoriale bewustmakings- en voorlichtingsmaatregelen en methodische ondersteuning van de lokale en regionale overheden onmisbaar om een evenwichtiger ontwikkeling die sociale integratie stimuleert, tot stand te brengen. Wat dit betreft is er nog heel wat werk aan de winkel om vergelijkende gegevens over de lokale en sublokale niveaus in de hele EU te verzamelen.
7. Derhalve pleit het CvdR voor een geïntegreerde ruimtelijkeontwikkelingsstrategie op Europees niveau waarin de bestaande bevoegdheden van de lokale en regionale overheden t.a.v. ruimtelijke ordening in acht worden genomen ⁽³⁾.
8. De territoriale dimensie dient te worden versterkt in de uitvoering van de Europese strategieën voor 2020 en daarna, waarbij met name moet worden gekeken naar de territoriale impact van EU-beleid. Daartoe zou moeten worden nagegaan wat de territoriale gevolgen zijn van sectoraal beleid en zou territoriale effectbeoordeling een vast onderdeel moeten worden van de goedkeuringsprocedure van bepaalde EU-beleidsmaatregelen en met name van het cohesiebeleid voor na 2020, als een van de elementen van de impactanalyse van wetgevingshandelingen.

⁽¹⁾ Territoriale Agenda van de Europese Unie 2020: naar een inclusief, slim en duurzaam Europa van diverse regio's.

⁽²⁾ Barca-verslag, blz. 108.

⁽³⁾ „Making Europe Open and Polycentric”, in: „Scenarios and Vision for European Territory 2050”, ESPON.

9. De noodzakelijke, in het licht van de recente crisis op EU-niveau genomen maatregelen ter bestrijding van de in heel Europa toenemende regionale verschillen moeten worden gemonitord, want die verschillen vormen een bedreiging voor de territoriale samenhang.

Algemene opmerkingen

10. De EU heeft een gebiedsgerichte ontwikkelingsstrategie nodig. De daartoe geleverde inspanningen in het kader van het nieuwe wetgevingspakket voor het cohesiebeleid moeten worden opgevoerd. In het cohesiebeleid moeten met andere woorden het conditionaliteits- en het subsidiariteitsbeginsel met elkaar worden verenigd. Aan het laatste beginsel moet tevens meer aandacht moet worden geschonken.

11. In het territoriaal beleid van de EU moet rekening worden gehouden met de gevolgen van de verschillende Europese strategieën voor de regio's, steden en stedelijke gebieden. Dit beleid moet een alomvattend antwoord op de huidige uitdagingen kunnen bieden en mag niet alleen tot de Structuur- en Investeringsfondsen beperkt blijven, maar moet ook betrekking hebben op andere beleidsterreinen met een duidelijke territoriale impact, zoals milieu, vervoer, de Digitale Agenda en interne markt. Bij de uitwerking van beleid moet worden gelet op de territoriale dimensie om zo veel mogelijk synergie te creëren, ontwikkelingskansen te benutten en tegenstrijdigheden te voorkomen.

12. Het CvDR beveelt nogmaals aan een Raad voor het Cohesiebeleid in te stellen bestaande uit de ministers voor Regionale Ontwikkeling van de daarvoor bevoegde bestuursniveaus in de lidstaten alsmede uit een vertegenwoordiger van het CvDR voor de coördinatie van de samenwerking, teneinde het toezicht te verstevigen en voor de nodige samenhang te zorgen. Het CvDR wil actief deelnemen aan de politieke discussies over de opzet van een dergelijke structuur, om te garanderen dat de standpunten van de lokale en regionale overheden ten volle in aanmerking worden genomen.

13. Partnerschap is absoluut vereist om de doeltreffendheid van het cohesiebeleid te vergroten. De strategische richtsnoeren van de EU kunnen alleen met een systeem van multilevel governance adequaat worden afgestemd op de lokale en regionale uitdagingen ⁽⁴⁾.

14. Het CvDR kan zich vinden in de nieuwe mechanismen en instrumenten waarbij de territoriale aanpak wordt versterkt via vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (CLLD) en geïntegreerde territoriale investeringen (ITI). Dit biedt uitstekende mogelijkheden om lokale overheden, steden en regio's zeggenschap te geven over EU-fondsen om economische groei en welvaart te scheppen en zo opnieuw convergentie te realiseren. Het is daarom spijtig dat, hoewel veel lidstaten overwegen deze mechanismen en instrumenten in de praktijk toe te passen, de implementatie ervan stukloopt op nog altijd door de EU-verordeningen opgeworpen regelgevende belemmeringen en op de terughoudendheid van beheersautoriteiten om de benutting van EU-middelen over te laten aan het regionale en lokale niveau.

15. Aangezien voornoemde instrumenten in de lidstaten in zeer verschillende mate worden toegepast, moet het systeem voor beheer, implementatie, monitoring en controle van de instrumenten ter bevordering van territoriale ontwikkeling zo veel mogelijk worden vereenvoudigd en gecoördineerd.

16. De territoriale ontwikkelingsaanpak omvat echter veel meer dan deze instrumenten en moet in alle aspecten van het cohesiebeleid in aanmerking worden genomen.

17. Artikel 174 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) over territoriale samenhang dient strikter te worden nageleefd. In dit artikel wordt bepaald dat de Unie zich ten doel stelt de verschillen tussen de ontwikkelingsniveaus van de onderscheiden regio's en de achterstand van de minst begunstigde regio's te verkleinen, waarbij bijzondere aandacht wordt geschonken aan plattelandsgebieden, regio's die een industriële overgang doormaken, en regio's die kampen met ernstige en permanente natuurlijke of demografische belemmeringen, zoals de meest noordelijke regio's met een zeer geringe bevolkingsdichtheid, alsmede insulaire, grensoverschrijdende en berggebieden. Om de TA 2020 namelijk tot een succes te maken is het onder meer nodig deze regio's en gebieden in staat te stellen hun structurele ontwikkelingsbelemmeringen te boven te komen.

⁽⁴⁾ CdR 2012/1683.

18. Tevens moet rekening worden gehouden met de specifieke kenmerken en beperkingen van de ultraperifere gebieden die worden genoemd in artikel 349 VWEU, teneinde deze gebieden de kans te geven hun structurele problemen te overwinnen en aldus ook een van de sleutels tot het succes van de TA 2020 te worden.

19. Voorts moet aandacht worden geschonken aan andere demografische problemen met enorme gevolgen op regionaal niveau, zoals ontvolking, vergrijzing en een zeer verspreid wonende bevolking. Het CvdR verzoekt de Europese Commissie om bij de uitvoering van het cohesiebeleid in het bijzonder te letten op de regio's die het in geografisch en demografisch opzicht het moeilijkst hebben ⁽⁵⁾.

20. Er moet opnieuw worden gediscussieerd over het meten van de levenskwaliteit met indicatoren die verder strekken dan het bbp („Het bbp en verder”). In dit verband benadrukt het CvdR dat territoriale samenhang de economische en sociale samenhang aanvult, en daarom niet met louter economische indicatoren kan worden gemeten. Voor slimme, duurzame en inclusieve economische groei in de EU is veel meer nodig dan alleen een toename van het bbp. Even belangrijk zijn territoriale, sociale, culturele en met name ook milieuaspecten, die in dunbevolkte en plattelandsgebieden bijzonder relevant zijn. Vanuit dit oogpunt is de ontwikkeling van groene infrastructuur in landelijke en stedelijke gebieden bevorderlijk voor de kwaliteit en voor de vermindering van de kwetsbaarheid van het gebied. Bij de keuze van indicatoren moet er rekening mee worden gehouden dat er voor het regionale niveau maar in beperkte mate statistische gegevens in de lidstaten voorhanden zijn.

21. Het CvdR pleit voor de invoering van een reeks vergelijkbare en betrouwbare indicatoren en indices voor het meten, bevorderen en monitoren van territoriale samenhang, alle facetten van territoriale ontwikkeling, structurele problemen, territoriale uitdagingen en kansen alsook de territoriale gevolgen van maatregelen voor de verschillende geografische niveaus en soorten regio's ⁽⁶⁾. Aan de hand daarvan zouden bestuurders weloverwogen en overeenkomstig het evenredigheidsbeginsel besluiten kunnen nemen inzake ruimtelijke ontwikkeling.

22. Het is van fundamenteel belang dat rekening wordt gehouden met klimaat- en milieurisico's en de impact daarvan op lokaal en regionaal niveau.

23. Er moet een discussie op gang komen over de toekomst van het cohesiebeleid na 2020, waarin het vooral zou moeten gaan over de vraag of de oorspronkelijke doelstellingen zijn verwezenlijkt, onder meer de bevordering van een gebiedsgerichte aanpak. Daarnaast moet worden bekeken of de methoden voor de toewijzing van middelen uit de Europese structuur- en investeringsfondsen wel volledig in overeenstemming zijn met de beleidsdoelstellingen en voldoende rekening houden met de territoriale verscheidenheid.

Polycentrische territoriale ontwikkeling

24. Een polycentrische ontwikkeling in de EU is essentieel voor de totstandkoming van territoriale samenhang en draagt bij tot een duidelijker stedelijk systeem en een betere verstrekking van goederen en diensten voor sociale samenhang op het hele grondgebied.

25. De slagvaardigheid en kwaliteit van Europa hangen af van de mate van netwerkvorming tussen steden van alle mogelijke groottes — van provincieplaatsen tot metropolen — alsmede van de mate waarin de positie van de burgers wordt verstevigd en lokaal maatregelen worden genomen om de eigen sterke punten in Europa en mondiaal te promoten.

26. Een open houding naar de buurlanden en de rest van de wereld is een must voor alle Europese steden en regio's die willen profiteren van de ontwikkelingskansen die de wereldwijde groei en technologische vooruitgang bieden. Ondersteuning van de grensoverschrijdende samenwerking aan vooral de buitengrenzen van de EU is in dit verband een doeltreffend instrument gebleken. Bepalend voor de ontwikkeling in Europa op de lange termijn zijn de mondiale erkenning en benutting van de punten waarop individuele steden en regio's concurrerend zijn, in het kader van de voltooiing van de interne markt en bij de uitwerking van adequate gemeenschappelijke ontwikkelingsstrategieën, met name binnen het Euromediterrane, het Oostelijke en het Trans-Atlantische Partnerschap ⁽⁷⁾.

⁽⁵⁾ CdR 2014/4896.

⁽⁶⁾ „Making Europe Open and Polycentric”, in: „Scenarios and Vision for European Territory 2050”, ESPON.

⁽⁷⁾ „Making Europe Open and Polycentric”, in: „Scenarios and Vision for European Territory 2050”, ESPON.

27. Samenwerking tussen de meest ontwikkelde steden en regio's is van meerwaarde en stimuleert de ontwikkeling van zeer grote omliggende gebieden. Daarom moeten de rol van de lokale en regionale overheden en hun standpunten en voorstellen in aanmerking worden genomen, temeer omdat zij direct de gevolgen ondervinden van Europees beleid.

De rol van middelgrote steden, kleine en middelgrote stedelijke gebieden en plattlandsgebieden

28. Het CvdR wijst op de voordelen van een polycentrisch model voor regionale ontwikkeling en op het belang van goede contacten tussen steden en het platteland.

29. Het pleit voor een beleidsaanpak waarbij de vorming van functionele regio's wordt bevorderd, zowel binnen een land als over landsgrenzen heen. Dergelijke regio's omvatten stedelijke én plattlandsgebieden en zijn belangrijk voor het behoud van een kritische ontwikkelingsmassa en een grotere weerbaarheid tegen externe schokken, waarop in veel economische en ruimtelijke onderzoeken is gewezen.

30. Ruimtelijke concentraties van sociale uitsluiting zijn niet alleen in steden, maar ook in voorstedelijke en plattlandsgebieden te vinden, vaak in de buurt van zones met een behoorlijke levensstandaard. Bij het verbeteren van de uitvoering van de TA moet met dergelijke subregionale kenmerken rekening worden gehouden.

31. De EU zou haar beleidsmaatregelen en financiële middelen meer moeten richten op het creëren van doeltreffende verbindingen tussen stadsregio's, rekening houdend met stedelijke expansie en met nieuwe vormen van landinrichting, het toegankelijker maken van kennis en onderwijs, en het vormen van efficiënte stedelijke netwerken en functionele gebieden⁽⁸⁾, teneinde de uitwisseling van goede praktijkvoorbeelden en succesvolle beleidsoplossingen en projecten te stimuleren.

32. Het CvdR is tevreden dat de lidstaten, regio's en steden (waaronder de kleine en middelgrote steden) in de TA 2020 worden opgeroepen bij te dragen aan de gemeenschappelijke Europese territoriale prioriteiten, maar vreest dat de lokale en regionale overheden nog niet op gelijke voet met de andere deelnemers aan de besluitvorming hierover zullen worden behandeld. Deze overheden dienen in staat te worden gesteld adequaat op de voornaamste territoriale uitdagingen in Europa te reageren.

33. Efficiënt functionerende kleine en middelgrote steden en diversificatie van de plattlandseconomie zijn essentieel om de TA volledig te kunnen uitvoeren. In dit opzicht moeten strategieën in de eerste plaats gericht zijn op rechtvaardige toegang tot diensten van algemeen sociaaleconomisch belang, uitbreiding van functionele gebieden (op basis van de reeds ontwikkelde initiatieven voor stad en platteland) en betere toegankelijkheid en interconnectie van kleine en middelgrote steden⁽⁹⁾.

34. Kleine en middelgrote stedelijke gebieden zijn van belang voor polycentrische territoriale ontwikkeling. Het stemt daarom tot tevredenheid dat het voorzitterstrio een gemeenschappelijk thema op het gebied van kleine en middelgrote stedelijke gebieden heeft aangesneden door het te hebben over onderzoek naar de verwevenheid tussen stad en platteland en over voorstellen voor mechanismen voor samenwerking tussen de verschillende gebieden en evenwichtigere regionale ontwikkeling. Er moet meer nadruk worden gelegd op de waarden die kenmerkend zijn voor een gebied (landschap, cultureel en ecologisch erfgoed), omdat deze een troef kunnen zijn voor de concurrentiepositie en onderscheidend kunnen werken op de internationale markt.

35. Kleine en middelgrote stedelijke gebieden spelen een actieve rol bij het waarborgen van welvaart en welzijn, ook voor de inwoners van omliggende dorpen, zijn centra van werkgelegenheid en dienstverlening, vormen lokale vervoersknooppunten en leiden tot toenemende mobiliteitsbehoeften. Ze zijn daarom belangrijk om de ontvolking van steden en platteland tegen te gaan. Ook kunnen ze echter, omdat ze onderdeel vormen van gemeenschappelijke polycentrische netwerken, bijdragen aan de ontwikkeling van metropolitane gebieden. Ze helpen bij het oplossen van problemen op het vlak van milieu en levenskwaliteit die worden veroorzaakt door de buitengewoon hoge bevolkingsdichtheid in grote steden.

⁽⁸⁾ „How to strengthen the Territorial dimension of Europe 2020 and the EU cohesion Policy”.

⁽⁹⁾ „How to strengthen the Territorial dimension of Europe 2020 and the EU cohesion Policy”.

36. In het licht van bovenstaande pleit het CvdR ervoor de stedelijke dimensie van het cohesiebeleid verder te ontwikkelen en in het kader van een geïntegreerde stedelijke agenda beter af te stemmen op ander beleid met gevolgen voor stedelijke gebieden, en de officiële samenwerking tussen de stedelijke gebieden in de EU en het omliggende platteland te intensiveren ⁽¹⁰⁾. Het CvdR herhaalt zijn oproep voor een witboek over een geïntegreerde stedelijke agenda.

Verbindingen tussen Europese regio's in territoriaal perspectief

37. De grensoverschrijdende, interregionale en internationale initiatieven waarmee invulling wordt gegeven aan de Europese territoriale samenwerking (bijv. de EGTS), alsmede de macroregionale strategieën zijn fundamentele instrumenten om de uitvoering van de TA te verbeteren. Daarom is het CvdR verheugd over het plan van het voorzitterstrio om na te gaan welke wetgeving nodig is voor het creëren van geïntegreerde grensoverschrijdende gebieden, alsook over de oprichting van een werkgroep in de Raad om de vooruitgang te volgen die met macroregionale strategieën wordt geboekt. De deelname van de subnationale overheden aan het uitwerken en het beheer van voornoemde instrumenten en aan genoemde werkgroep blijft van essentieel belang om de doelstellingen ervan te verwezenlijken.

38. Bevordering van polycentrische en geografisch evenwichtig gespreide groei is noodzakelijk, o.a. met krachtige maatregelen ter bestrijding van de digitale kloof, via samenwerking op het gebied van energie, klimaat, milieu, onderzoek, innovatie en de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van gebieden, en met een duurzaam vervoersbeleid op basis van een strategie die rekening houdt met territoriale kenmerken.

39. Vervoersinfrastructuur is van groot belang voor de territoriale samenhang. Regio's met geografische en demografische uitdagingen verdienen in dit verband bijzondere aandacht. ⁽¹¹⁾ Er zou gebruik kunnen worden gemaakt van de Europese Groeperingen voor Territoriale Samenwerking en van diverse financiële instrumenten — zoals de Connecting Europe Facility — om de grensoverschrijdende verbindingen, ook met derde landen, te verbeteren.

40. Het CvdR roept de Europese Commissie op haar inspanningen voort te zetten en op te voeren voor de voltooiing van het TEN-V-kernnetwerk, met name voor de opheffing van knelpunten, het aanbieden van grensoverschrijdende verbindingen en voor een grotere inbreng van de lokale en regionale overheden in corridorplatforms.

41. In het zesde Cohesieverslag wordt opgemerkt dat de doelstelling van de richtsnoeren voor de ontwikkeling van het trans-Europese vervoersnet de realisering van een echt multimodaal netwerk in de EU is, waarvan ook het spoornet deel uitmaakt, d.m.v. de aanleg van nieuwe en de verbetering van bestaande infrastructuur. Die doelstelling vereist volgens het CvdR duurzame, concurrerende, energiezuinige en milieuvriendelijke vervoersmiddelen, bevordering van intermodaliteit en van de complementariteit van de verschillende vervoerswijzen, alsook de uitwerking van infrastructuurprojecten voor minder ontwikkelde regio's, grensoverschrijdende regio's, regio's die door natuurlijke belemmeringen lastig toegang hebben tot de interne markt, en regio's waar de territoriale samenhang tekortschiet.

Territoriale Agenda en Europa 2020-strategie

42. In de TA van de EU voor 2020 wordt gewezen op het belang van een territoriale aanpak voor de uitvoering van de Europa 2020-strategie. De herziening van deze strategie zou moeten worden aangegrepen om de territoriale dimensie ervan te vergroten. De erin genoemde doelstellingen voor de EU kunnen immers alleen worden verwezenlijkt als rekening wordt gehouden met die dimensie, aangezien de ontwikkelingsmogelijkheden per regio verschillen ⁽¹²⁾.

⁽¹⁰⁾ Rondetafeldiscussie van de commissie COTER over „Polycentrische territoriale ontwikkeling op Europees, nationaal en regionaal niveau”, Fabriano, 10 juli 2014.

⁽¹¹⁾ Voor concrete aanbevelingen zie het advies van het Comité van de Regio's over *Mobiliteit in regio's met geografische en demografische uitdagingen* (CdR 1691/2014).

⁽¹²⁾ Territoriale Agenda van de Europese Unie 2020: naar een inclusief, slim en duurzaam Europa van diverse regio's.

43. Het CvdR verzoekt de Europese Commissie nogmaals een witboek over territoriale samenhang op te stellen, op basis van een analyse van de wisselwerking tussen de Territoriale Agenda van de EU 2020 en de Europa 2020-strategie, teneinde de groeiende regionale verschillen in de EU aan te pakken⁽¹³⁾.

44. Het CvdR wil dat het EU-cohesiebeleid met het bijbehorende streven naar economische, sociale en territoriale samenhang ook in de toekomst duidelijk bijdraagt aan de verwezenlijking van de doelstellingen uit de Europa 2020-strategie. Door de groei- en convergentiedoelstellingen nauwer met elkaar te verbinden kan het cohesiebeleid de verschillen in de hele EU verkleinen en daarmee de kerndoelen van de Europa 2020-strategie helpen realiseren en welvaartsgroei op het hele Europese continent bevorderen. Van deze mogelijkheid moet consequent gebruik worden gemaakt, waarbij t.a.v. het cohesiebeleid zelf de partnerschapsaanpak moet worden gevolgd, zodat strategieën op regionaal niveau worden verankerd en daarin lokale omstandigheden en kansen centraal staan.

45. Het CvdR steunt het idee van een gedragscode voor de Europa 2020-strategie⁽¹⁴⁾, om, voortbouwend op de Europese gedragscode inzake partnerschap, te garanderen dat de lokale en regionale overheden en andere belanghebbenden worden betrokken bij de uitwerking en uitvoering van strategiedocumenten voor de lange termijn met gevolgen voor de territoriale ontwikkeling.

Visie voor de Europese regio's

46. ESPON onderneemt activiteiten om een reeks indicatoren en indices voor Europese territoriale ontwikkeling te formuleren. Die zouden besluitvormers kunnen helpen bij het meten en monitoren van de territoriale samenhang. Het CvdR verzoekt uitdrukkelijk om indicatoren op te stellen waaruit blijkt hoe territoriale en demografische problemen (zoals bevolkingsspreiding, lage bevolkingsdichtheid, ontvolking en vergrijzing) invloed hebben op duurzame, slimme en inclusieve groei.

47. Er moeten dringend vergelijkbare statistische gegevens beschikbaar komen over de lokale en sublokale niveaus. Ook dient de bestaande classificatie van OESO en Europese Commissie voor stad en platteland te worden omgezet in Eurostat-categorieën, die samen met betrouwbare informatie uit de praktijk nuttig kunnen zijn voor zowel beleidsvorming als beleidsevaluatie op EU-niveau.

48. De totstandbrenging van een open en polycentrisch Europa is de meest coherente territoriale strategie ter bevordering van economische groei, concurrentievermogen, sociale samenhang en de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling uit de Europa 2020-strategie en de TA 2020 voor de komende tien jaar⁽¹⁵⁾. Het CvdR is voorstander van een strategie die ontwikkeling en samenhang met elkaar verbindt en een aangename leefomgeving creëert.

49. Er is een gemeenschappelijke strategische planning voor het hele Europese grondgebied nodig op basis van een alomvattende ontwikkelingsvisie om te zorgen voor betere coördinatie van het regionale beleid van de EU⁽¹⁶⁾.

Brussel, 17 april 2015.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Markku MARKKULA

⁽¹³⁾ CdR 2014/2333.

⁽¹⁴⁾ Blauwdruk voor de herziening van de Europa 2020-strategie.

⁽¹⁵⁾ „Making Europe Open and Polycentric”, in: „Scenarios and Vision for European Territory 2050”, ESPON.

⁽¹⁶⁾ „Making Europe Open and Polycentric”, in: „Scenarios and Vision for European Territory 2050”, ESPON.

Advies van het Europees Comité van de Regio's — Mogelijkheden voor hulpbronnen-efficiëntie in de bouwsector

(2015/C 195/06)

Rapporteur:	Csaba Borboly, voorzitter van de regioraad van Harghita, Roemenië (EVP)
Referentiedocument:	Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Europees Comité van de Regio's over mogelijkheden voor hulpbronnen-efficiëntie in de bouwsector COM(2014) 445 final

I. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

1. staat volledig achter het streven van de Europese Commissie om gemeenschappelijke doelstellingen te ontwikkelen, alsook indicatoren die als grondslag moeten fungeren voor gemeenschappelijke Europese normen voor hulpbronnen-efficiëntie in de bouwsector; doel is de coördinatie en de samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen te versterken. De lokale en regionale overheden zijn cruciale partners in de bevordering van grotere hulpbronnen-efficiëntie, vanwege de bijdrage daarvan aan duurzame ontwikkeling middels de positieve gevolgen voor het milieu, het klimaat, de economie en de samenleving. Bovendien kunnen zij instrumenten als groene aanbestedingen gebruiken en aldus een impuls geven aan de markt van uit bouw- en sloopafval vervaardigde producten.

2. Het CvdR maakt zich dan ook zorgen over het feit dat de Commissie nergens in haar mededeling de rol van de lokale en regionale overheden vermeldt, hoewel het in eerdere adviezen over vergelijkbare onderwerpen de aandacht hierop heeft gevestigd. Het beklemtoont dat lokale en regionale overheden een cruciale rol spelen als investeerders, niet alleen in de bouwsector, maar ook op het gebied van openbare aanbestedingen, de tenuitvoerlegging van Europese en nationale bouwwetgeving, de ondersteuning van lokale bedrijven en innovatie, en voorlichting van investeerders en het ruime publiek. Om die reden dringt het er bij de Commissie op aan om te kijken op welke manier het Comité van de Regio's en de lokale en regionale overheden bij de raadgevingen waartoe deze mededeling zal leiden, kunnen worden betrokken.

3. Gelet op de omvang en complexiteit van het thema duurzaam bouwen moeten de maatregelen gebaseerd zijn op een holistische aanpak waarbij in de eerste plaats rekening wordt gehouden met alle aspecten die verband houden met de behoeften en belangen van personen, gemeenschappen en instellingen die van dit soort infrastructuur gebruik zullen maken. Lokale omstandigheden en voordelen voor de lokale economie moeten worden beschouwd als belangrijke aspecten van duurzaamheid — zonder daarbij afbreuk te doen aan het kernbeginsel van het vrije verkeer van goederen. Zo kan bijv. het gebruik worden gestimuleerd van plaatselijke bouwmaterialen die vaak het meest efficiënt zijn en positieve gevolgen hebben voor de lokale economie.

A. Onderliggende problemen

4. Het is onaanvaardbaar dat recyclebaar bouw- en sloopafval van tertiaire gebouwen nu vaak naar stortplaatsen wordt gebracht zonder dat eerst is nagegaan of het verzamelen en recyclen ervan economisch rendabel kan zijn. Volgens het CvdR moet prioriteit worden gegeven aan het sluiten van de recyclekringloop, door bijv. individuele doelstellingen voor specifieke soorten afval vast te stellen, samen met bindende voorschriften voor het controleren, uit elkaar halen en sorteren van bouw- en sloopafval, vooraleer tertiaire gebouwen worden afgebroken of vernieuwd. Sommige gemeenten en regio's hebben dit al in wetgeving vastgelegd.

5. Voor de „vergroening” (milieuvriendelijkere opzet) van de bouw moet de overheid voor klanten, werknemers en bouwondernemingen een kader scheppen voor de overschakeling op minder verkwistende praktijken. De bouwfase is namelijk cruciaal voor de milieuprestaties van gebouwen gedurende hun hele levenscyclus. Die overgang zal minder snel gebeuren dan verwacht als gemeenschappelijke EU-indicatoren en -normen ontbreken. Maar zo'n overgang laat ook op zich wachten als er geen keuze kan worden gemaakt voor economisch gezonde bedrijfsmodellen voor groenere en meer hulpbronnenefficiënte bouwtechnieken en -materialen in vergelijking met de huidige situatie.

6. Er moet duidelijk worden gemaakt dat sloopafval afkomstig kan zijn van een gebouw dat volledig wordt afgebroken, maar ook van renovatie; er moet met andere woorden worden aangegeven dat het begrip sloop ook kan slaan op de gedeeltelijke afbraak van een gebouw in het kader van een renovatie. In de meeste regio's is de hoeveelheid afval die afkomstig is van renovaties in totaal groter dan de hoeveelheid afval van gebouwen die volledig werden gesloopt.

7. Het CvdR is ingenomen met het voornemen van de Europese Commissie om de recycling van bouw- en sloopafval aan te moedigen door meer steun te geven aan onderzoek- en demonstratieprojecten op dit gebied. Dergelijke projecten, ook binnen het kaderprogramma Horizon 2020 en in nauwe samenwerking met de lidstaten uitgevoerd, moeten gericht zijn op het ontwikkelen van oplossingen om recycling economisch aantrekkelijker te maken. Het CvdR is verder voorstander van de invoering van maatregelen ter ondersteuning van de marktintroductie van secundaire materialen die afkomstig zijn van bouw- en sloopafval.

B. Lokale en regionale overheden en de ondersteuning van het beleid inzake hulpbronnefficiëntie

8. Voor de lokale en regionale overheden in de hele EU is het in de eerste plaats zaak verder werk te maken van de ontwikkeling van gemeenschappelijke indicatoren die absoluut noodzakelijk zijn voor de vaststelling van gemeenschappelijke doelstellingen en normen om de bouwsector milieuvriendelijker te maken. Het is in het belang van de lokale en regionale overheden dat wordt gewezen op de omvang van de ecologische en economische uitdagingen waarmee men bij het verbeteren van de hulpbronnefficiëntie in de bouwsector geconfronteerd wordt.

9. Opgemerkt zij dat lokale en regionale overheden via lokale of regionale bouwnormen reeds een belangrijke rol spelen in de bevordering van duurzame kostenarme of kostenvrije gebouwen. De goede praktijken die voortvloeien uit toepassing van deze normen, bijv. door middel van minimumvereisten m.b.t. daglicht, energie-efficiëntie of bouwmaterialen, kunnen aanzienlijk bijdragen tot echt duurzame gebouwen in Europa en moeten daarom worden bevorderd.

10. Het CvdR herinnert eraan dat de lokale en regionale overheden op het gebied van de beperking van de milieu-impact van gebouwen een vooraanstaande rol spelen en in het kader van hun bevoegdheden passende maatregelen ontwikkelen en strategieën ten uitvoer leggen voor een efficiënt gebruik van hulpbronnen, doordat ze oog hebben voor de specifieke lokale aspecten.

11. Het CvdR roept de lokale en regionale overheden op om bij de formulering van het beleid voor duurzaam bouwen instrumenten en methoden van de ruimtelijke ordening toe te passen en ook rekening te houden met duurzame energie, energie-efficiëntie, afvalbeheer en exploitatie en onderhoud.

12. In dit verband verzoekt het CvdR de lokale en regionale overheden om voor de gehele levenscyclus van gebouwen een holistische benadering te volgen die zich tevens uitstrekt tot bouwproducten, ontwerp, bouw, en onderhoud en renovaties, teneinde een efficiënter gebruik van materialen, energie en water en een beter afvalbeheer te bevorderen.

13. Uiterst belangrijk zijn de inspanningen die de lokale en regionale overheden in Europa tot op heden hebben ontplooid, zoals de energie-efficiëntiestrategie van de regio Emilia-Romagna en het klimaatprogramma „Energie — Alto Adige 2050” van de autonome provincie Bozen/Bolzano, de programma's voor nieuwe technologieën en benaderingen op basis van de traditionele lokale architectuur van het Roemeense district Harghita, en de innovatieve activiteiten van de stad Rakvere in Estland en van de deelgemeente Anavra, gemeente Almiros, Magnisia, Griekenland. Deze en andere soortgelijke projecten zijn opmerkelijke initiatieven op het vlak van hulpbronnefficiëntie en duurzaam bouwen.

14. De industrieactiviteiten die gericht zijn op bouwmaterialen uit de sector van de groene bouw en de sloop zouden veel banen kunnen genereren. Door op lokaal en regionaal niveau actieplannen voor dit soort activiteiten op te stellen en deze te koppelen aan goede benutting van menselijk kapitaal kan er aanzienlijk worden bijgedragen aan een efficiënter gebruik van de hulpbronnen.

15. Het CvdR is van oordeel dat een initiatief als het Burgemeestersconvenant nuttig kan zijn om ook thema's inzake hulpbronnefficiëntie aan te pakken. Het is van mening dat moet worden nagegaan hoe dit het beste kan gebeuren zodra de concrete beleidsdoelstellingen op dit vlak goedgekeurd zijn.

16. Het gebruik van hulpbronnen wordt grotendeels bepaald door beslissingen m.b.t. de planning en keuze van bouwmaterialen. Met het oog op meer efficiëntie in dit verband moeten ingenieurs, projectontwikkelaars, fabrikanten, aannemers, overheden en eindgebruikers over betrouwbare en bruikbare informatie beschikken, zodat zij met duurzame ontwikkeling als leidraad besluiten kunnen nemen, zoals de Commissie overigens zelf ook al aangeeft. Aangezien de lokale en regionale overheden de vergunningverlenende autoriteiten zijn die het dichtst bij alle „stakeholders” staan, moeten zij specifieke informatiebijeenkomsten organiseren om meer bewustzijn te creëren alsook beleid uitwerken en mechanismen invoeren om het gebruik van efficiënte hulpbronnen te ondersteunen en stimuleren. Daarbij moeten zij een beroep kunnen doen op Europese fondsen. Deze beleidsmaatregelen moeten stroken met een gemeenschappelijke Europese aanpak van de beoordeling van de milieuprestaties van gebouwen waarbij rekening wordt gehouden met alle vastgestelde sleutelindicatoren.

17. Het CvdR verzoekt de Commissie de lokale en regionale niveaus actief te betrekken bij de ontwikkeling van een kader van kernindicatoren voor de evaluatie van de milieuprestaties van gebouwen gedurende de gehele levenscyclus ervan. Het dringt erop aan dat de lokale en regionale overheden daarover worden geraadpleegd en bij het gehele ontwikkelingsproces worden betrokken.

18. Het CvdR benadrukt de belangrijke rol van de lokale en regionale overheden, aangezien dit de politieke niveaus zijn waarop financiële investeringen met betrekking tot duurzame gebouwen worden gerealiseerd en zij ook eigenaren zijn van gebouwen, woonruimte en infrastructuur voor nutsvoorzieningen.

19. Het CvdR herhaalt zijn verzet tegen het systeem van macro-economische conditionaliteit, wat inhoudt dat een lidstaat die niet voldoet aan zijn verplichtingen op grond van de EU-wetgeving (bijvoorbeeld met betrekking tot de afvalstoffen of streefcijfers voor energie-efficiëntie), kan worden gestraft door gehele of gedeeltelijke inhouding van de ESIF-middelen. Aan dit systeem kleeft namelijk het risico dat de lokale en regionale overheden worden gestraft, ongeacht de mate waarin zij aan de beleidsdoelstellingen bijdragen.

20. Het CvdR verzoekt de lokale en regionale overheden om de samenwerking bij overheidsopdrachten te intensiveren en aldus bij te dragen tot betere lokale en regionale randvoorwaarden voor het verwezenlijken van de ambitieuze doelstellingen van de EU op het gebied van duurzame gebouwen.

C. Definities, indicatoren, onderzoek en ontwikkeling

21. Herinnert eraan dat de bouwindustrie een instrument is en dat gebouwen zowel positieve als negatieve effecten kunnen hebben binnen een bepaalde urbanistische, architecturale, sociale, economische en ecologische context. Daarom moet tegen deze complexe achtergrond ook specifieke aandacht worden besteed aan het duurzaamheidsvraagstuk.

22. De technische en prestatiekenmerken van bepaalde bouwmaterialen ondergaan snelle transformaties na hun vervaardiging en in sommige gevallen zet dat proces zich na het gebruik ervan in het kader van de bouw nog voort. Het is in dit verband van groot belang om na te gaan of en in welke omstandigheden deze materialen na de sloop voldoende geschikt zijn om hergebruikt te worden, en of er een afzonderlijk certificeringssysteem voor dergelijke materialen zou moeten worden ingevoerd.

23. Met het oog op de verlenging van de levenscyclus van gebouwen is het belangrijk dat verder onderzoek wordt verricht naar het onderhoud van gebouwen en hun installaties. In concreto zouden met ondernemingen die energiediensten leveren contracten moeten worden gesloten voor de levering van energie en de verbetering en het onderhoud van installaties.

24. Zo zou met prioriteit moeten worden nagegaan of bouw materiaal dat wordt gegenereerd door sloopwerkzaamheden, bijvoorbeeld bij de aanleg van wegen, op grote schaal kan worden hergebruikt. Veel bouwmaterialen bevatten immers schadelijke, gevaarlijke en vervuilende elementen en momenteel zijn er geen betrouwbare gegevens over de impact ervan noch over de mogelijkheid om de schadelijke effecten voor het milieu en de menselijke gezondheid te beperken.

25. De herontdekking van traditionele bouwtechnieken en -materialen kan een aanzienlijk potentieel voor de Europese bouwsector vormen: hiermee wordt vaak aangetoond hoe lokale middelen kunnen worden ingezet voor doeltreffende oplossingen, die op maat gesneden zijn van de lokale situatie en die niet leiden tot de opening van nieuwe groeven op plekken waar deze geen deel uitmaken van een samenhangend landgebruik.

26. Er dient ook te worden nagegaan of de renovatie van bestaande gebouwen in alle omstandigheden een geschikte oplossing vormt: in veel Europese regio's zouden er aanzienlijke investeringen nodig zijn om met name commerciële, woon- en openbare gebouwen aan de normen van het moderne comfort aan te passen. Zelfs als renovatie van gebouwen vanuit het standpunt van een efficiënt hulpbronnengebruik voor gebouwen afzonderlijk altijd een betere oplossing vormt dan sloop of nieuwbouw, is de esthetische, architecturale en sociale waarde van nieuwbouw soms veel belangrijker, met name vanuit consumentenperspectief. Om na te gaan of renovatie van bestaande gebouwen een goede oplossing is, dienen naast de zuiver technische aspecten dus ook architecturale, sociale, economische en milieuoverwegingen alsmede het consumentenbelang te worden meegenomen.

27. Ook kan duurzaam bouwen veel nieuwe banen opleveren, vooral in een zo hard door de crisis getroffen sector als de bouw. Als werklozen in de sector de nodige steun krijgen en door middel van opleidingen vertrouwd worden gemaakt met de nieuwe duurzame bouwmethoden, kunnen veel van hen weer aan de slag.

28. Bij de ontwikkeling van uniforme criteria voor de milieuvriendelijkheid van gebouwen dienen ook hernieuwbare grondstoffen, bij voorkeur traceerbare van lokale of binnenlandse herkomst, uitdrukkelijk (als kernindicatoren) in aanmerking te worden genomen. Het gebruik van duurzame grondstoffen draagt aanwijsbaar bij tot een hulpbronnenefficiëntere bouwsector. Zeker in het geval van cascadering (waarbij in meerdere bouwstadia hernieuwbare grondstoffen worden gebruikt) liggen de gebruiksmogelijkheden van deze grondstoffen niet alleen in de eigenlijke constructie (bijv. houtskeletbouw) en isolatie, maar ook in de inrichting van de binnenruimte (vloeren, muren, oppervlakkbedding) enz. Tevens kunnen hernieuwbare grondstoffen ter vervanging van fossiele brandstoffen worden gebruikt voor de verwarming van gebouwen en op die manier de milieu-impact verminderen.

29. In het Commissiedocument wordt niet ingegaan op het gebruik van hernieuwbare energie, ondanks de evidente bijdrage ervan aan de duurzaamheid van een gebouw. In gebouwen geïntegreerde warmtecollectoren, zonnepanelen en windgeneratoren alsook het gebruik van biomassa voor de verwarming van gebouwen of water voor sanitair gebruik kunnen aanzienlijk bijdragen tot een vermindering van de milieu-impact gedurende de hele levenscyclus, met name wat de uitstoot van CO₂ betreft. Ook moet andere technologie worden genoemd, zoals m.b.t. aardwarmte, mogelijkheden voor gecentraliseerde opwekking, efficiënte infrastructuur voor wijkverwarming en koeling, duurzame energiebronnen, afvalwarmte of hoogefficiënte warmtekrachtkoppeling. Voor een correcte analyse dient ook te worden nagegaan welk materiaal en welke energiebronnen er worden gebruikt bij de productie van stroom en energie.

30. Er zijn zo snel mogelijk duidelijkheid en gemeenschappelijke definities geboden op EU-niveau voor verschillende veel gebruikte concepten die vaak als synoniem worden gehanteerd: „passiefwoning”, „groenwoning”, „duurzame woning”, „energiezuinige woning” of ook „bijna-energie neutrale woning”. Vooruitgang via passende O&O-initiatieven en raadplegingen is dringend noodzakelijk daar deze definities de basis zullen vormen voor toekomstige gemeenschappelijke normen en beleidsmaatregelen op dit gebied.

31. Behalve het hergebruik van metaal en glas, waarop in de mededeling tot in de details wordt ingegaan, komen uit het onderzoek interessante gegevens inzake beton en hout naar voren. Als bouwmaterialen zijn beton en hout ook geschikt voor hergebruik, de selectie is gemakkelijk en ze zijn eenvoudig in gebruik. Er dient op lokaal en regionaal niveau dus prioriteit te worden gegeven aan onderzoek naar hergebruik.

32. Gezien de groeiende vraag van de bouwsector naar hout of andere natuurlijke bouwmaterialen, dient er rekening mee te worden gehouden dat er directe of indirecte veranderingen zullen optreden wat het bodemgebruik en ecosystemen betreft. In dit verband dient te worden voorkomen dat dezelfde fouten worden gemaakt als in het verleden in het kader van de productie van biomassa voor energiedoeleinden. Veranderingen in het bodemgebruik en ecosystemen moeten nauwgezet worden bestudeerd en in aanmerking genomen bij de ontwikkeling van gemeenschappelijke doelstellingen en indicatoren voor energie-efficiëntie in de bouwsector.

33. In het kader van de opleiding van ingenieurs, architecten en economen dient niet alleen aandacht te worden besteed aan procedures voor een efficiënt gebruik van de middelen, maar ook aan procedures om ervoor te zorgen dat er minder extra materialen worden gebruikt en minder extra afval wordt gegenereerd door veranderingen van het ontwerp.

34. In het kader van een efficiënt gebruik van energiebronnen en bij recycling van bouw- en sloopafval, dienen ook de kosten en de gevolgen van de selectie en het transport ervan in aanmerking te worden genomen. Er zijn derhalve goed gestandaardiseerde onderzoeksprocedures nodig en bij de beleidsprocessen en O&O dienen eveneens vergelijkingen te worden opgenomen i.v.m. de vervoers- en recyclingsmogelijkheden in situ of lokaal.

D. Governance, partnerschap, kennisoverdracht

35. In de mededeling wordt terecht stilgestaan bij de belangrijke functie van de uitwisseling van goede praktijken als één van de te nemen maatregelen. Samenwerkingsprojecten tussen regio's die dezelfde kenmerken dragen verdienen voorrang. In dit verband kan niet worden gekozen voor één enkele goede praktijk of één vorm van tenuitvoerlegging: de lokale en regionale actoren moeten van elkaar leren wat de beste oplossingen voor hun specifieke situatie zijn, en het delen van de lokale kennis van de verschillende regio's kan van grote meerwaarde zijn.

36. Volgens veel lokale en regionale overheden geven de lidstaten blijk van een puur formele houding tegenover de instrumenten inzake energie-efficiëntie; zij zien deze als iets dat niet is ingebed in de cultuur van de betrokken regio of lidstaat zelf. Het Comité stelt daarom voor om een soort tussentijds rapport op te stellen over de stand van uitvoering van de richtlijn inzake energie-efficiëntie. Verder mag de lokale en regionale overheden geen nieuwe verslagverplichtingen worden opgelegd, maar moeten zij op basis van vrijwilligheid bij de opstelling van het rapport worden betrokken.

37. Verschillende regio's beschikken noch over de kennis noch over de adequate vaardigheden, hetgeen met name in de achtergebleven regio's kan leiden tot grotere technologische achterstand in vergelijking met de ontwikkelde regio's. In dit verband dienen deze regio's ook over samenwerkingsmechanismen te beschikken die met name gericht zijn op de uitdagingen rond de overdracht van kennis. Er dient meer kennisoverdracht inzake bouwontwerpen en -materialen plaats te vinden naar regio's waar de vaardigheden niet toereikend zijn.

E. Compensatiemechanisme

38. Politieke leiders dienen te beseffen dat er voor de eventuele transformatie van de bouwsector politieke wil en krachtig leiderschap nodig zijn in de hogere echelons van lokale en regionale overheden. Zij kunnen hun ogen niet sluiten voor het feit dat het budget van deze overheden altijd beperkt is en maar heel weinig speelruimte laat voor investeringen in de verbetering van gebouwen, zelfs als het rendement hoog is en de investeringen snel worden terugverdiend.

39. Duurzame gebouwen bieden niet alleen milieuvoordelen, maar ook economische en sociale voordelen als wordt gekeken naar de kosten van bouw en onderhoud. De kosten voor investeringen in de zogenaamde „groene” bouw liggen maar een paar procent hoger dan die voor investeringen in de traditionele bouw, zo blijkt uit de marktanalyse waarnaar de Commissie verwijst.

40. Het is belangrijk om met name aandacht te besteden aan de specifieke problemen van plattelandsgebieden en kleine en middelgrote steden: hun kenmerken moeten worden erkend in de definities van de normen, doelstellingen en andere uitvoeringsmaatregelen, teneinde te voorkomen dat ze onevenredig hard worden getroffen of hen in staat te stellen om indien nodig compensatie te vragen. Daarom zal de onderzoeksprioriteit „Slimme steden” in Horizon 2020 moeten worden omgedoopt tot „Slimme steden en regio's”, en moet ze worden aangevuld met een nieuwe prioriteit: „Slimme plattelandsregio's en -steden”.

Brussel, 17 april 2015.

*De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's*

Markku MARKKULA

III

(Vorbereidende handelingen)

COMITÉ VAN DE REGIO'S

111e ZITTING — 16 EN 17 APRIL 2015

Advies van het Europees Comité van de Regio's — Investeringsplan en Europees Fonds voor strategische investeringen

(2015/C 195/07)

I. AANBEVELINGEN VOOR WIJZIGINGEN

Wijzigingsvoorstel 1

Overweging 1

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(1) De economische en financiële crisis heeft tot een daling van de investeringen binnen de Unie geleid: deze zijn met ongeveer 15 % afgenomen ten opzichte van het piekjaar 2007. De Unie heeft meer in het bijzonder te lijden van een gebrek aan investeringen als gevolg van de op de markten heersende onzekerheid ten aanzien van de economische toekomst en de budgettaire beperkingen waarmee de lidstaten worden geconfronteerd. Dit gebrek aan investeringen zet een rem op het economisch herstel en heeft negatieve gevolgen voor de werkgelegenheidsschepping, de groeivoorzichten op lange termijn en het concurrentievermogen.</p>	<p>(1) De economische en financiële crisis heeft tot een daling van de investeringen binnen de Unie geleid: deze zijn met ongeveer 15 % afgenomen ten opzichte van het piekjaar 2007, hetgeen van invloed is geweest op alle Europese regio's. De Unie heeft meer in het bijzonder te lijden van een gebrek aan investeringen als gevolg van de op de markten heersende onzekerheid ten aanzien van de economische toekomst en de budgettaire beperkingen waarmee de lidstaten worden geconfronteerd. Dit gebrek aan investeringen zet een rem op het economisch herstel en heeft negatieve gevolgen voor de werkgelegenheidsschepping, de groeivoorzichten op lange termijn en het concurrentievermogen. Hierdoor komt de verwezenlijking van de Europa 2020-doelstellingen voor slimme, duurzame en inclusieve groei in het nauw.</p>

Wijzigingsvoorstel 2

Overweging 2

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(2) Er is dan ook een krachtdadig optreden vereist om de vicieuze cirkel te doorbreken die door het gebrek aan investeringen is ontstaan. Structurele hervormingen en budgettaire verantwoordelijkheid zijn noodzakelijke voorwaarden om de investeringen te bevorderen. Samen met een nieuwe impuls aan de investeringsfinanciering kunnen deze voorwaarden bijdragen tot het ontstaan van een positieve spiraal, waarbij investeringsprojecten de werkgelegenheid en de vraag helpen ondersteunen en tot een duurzame toename van het groeipotentieel leiden.	(2) Er is dan ook een krachtdadig optreden vereist om de vicieuze cirkel te doorbreken die door het gebrek aan investeringen is ontstaan. Structurele hervormingen die duurzame groei , budgettaire verantwoordelijkheid en grotere doeltreffendheid van overheidsop-treden doen samengaan , zijn noodzakelijke voorwaarden om de investeringen op lange termijn te bevorderen. Samen met een nieuwe impuls aan de investeringsfinanciering kunnen deze voorwaarden bijdragen tot het ontstaan van een positieve spiraal, waarbij investeringsprojecten de werkgelegenheid en de vraag ondersteunen en tot een duurzame toename van het groeipotentieel leiden.

Wijzigingsvoorstel 3

Overweging 8

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(8) Het EFSI is een onderdeel van een alomvattende benadering om de onzekerheid aan te pakken waarmee publieke en particuliere investeringen zijn omgeven. De strategie berust op drie pijlers: mobiliseren van financiering voor investeringen, ervoor zorgen dat de investeringen de reële economie bereiken en verbeteren van het investeringsklimaat in de Unie.	(8) Het EFSI is een onderdeel van een alomvattende benadering om de onzekerheid aan te pakken waarmee publieke en particuliere investeringen zijn omgeven. De strategie berust op drie pijlers: mobiliseren van financiering voor investeringen, ervoor zorgen dat de investeringen de reële economie bereiken en verbeteren van het investeringsklimaat in de Unie. De strategie zou aanvullend moeten zijn op de doelstelling van economische, sociale en territoriale samenhang in heel de Unie.

Wijzigingsvoorstel 4

Overweging 10

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(10) Het EFSI heeft ten doel de moeilijkheden bij de financiering en uitvoering van productieve investeringen in de Unie te helpen overwinnen en een betere toegang tot financiering te waarborgen. Het is de bedoeling dat vooral kleine en middelgrote ondernemingen van de betere toegang tot financiering profiteren. Het is ook raadzaam om midcap-bedrijven met maximaal 3 000 werknemers van de voordelen van een dergelijke betere toegang tot financiering te laten meeprofiteren. Het overwinnen van de investeringsproblemen waarmee Europa momenteel te kampen heeft, moet bijdragen tot de versterking van de economische, sociale en territoriale cohesie van de Unie.	(10) Het EFSI heeft ten doel de moeilijkheden bij de financiering en uitvoering van productieve investeringen van economisch en maatschappelijk belang in de Unie te helpen overwinnen en een betere toegang tot financiering te waarborgen. Het is de bedoeling dat vooral kleine en middelgrote ondernemingen van de betere toegang tot financiering profiteren. Het is ook raadzaam om midcap-bedrijven met maximaal 3 000 werknemers van de voordelen van een dergelijke betere toegang tot financiering te laten meeprofiteren. Om voor een optimale toegang van kmo's en midcapbedrijven tot de voorgestelde investeringen te zorgen, dienen complexe procedures te worden vermeden en moet gestreefd worden naar eenvoud.

Wijzigingsvoorstel 5

Overweging 11

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(11) Het EFSI dient strategische investeringen met een grote economische meerwaarde te ondersteunen die tot de verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen van de Unie bijdragen.</p>	<p>(11) Het EFSI dient zowel grootschalige als kleinere strategische investeringen te ondersteunen die tot de verwezenlijking van de doelstellingen voor economische, sociale en territoriale samenhang van de Europese Unie bijdragen en die aansluiten bij de Europa 2020-strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei. Het EFSI dient een aanvulling te zijn op de bestaande EU-programma's, met name de Europese structuur- en investeringsfondsen. Het zou projecten met een hoger risico en een meerwaarde voor de EU-economie moeten bevorderen of bespoedigen die de algemene economische doeltreffendheid van de Unie kunnen verbeteren en een dynamiek op gang kunnen brengen waarbij voor de Unie meerwaarde wordt gecreëerd. Het EFSI zou zich speciaal moeten richten op geïsoleerde en minder ontwikkelde regio's, teneinde de investeringskloof te beperken en transnationale en grensoverschrijdende investeringen te stimuleren. Bovendien zou het lokale en regionale overheden meer inspraak moeten geven en moeten focussen op de verbetering van hun innovatiecapaciteit.</p>

Wijzigingsvoorstel 6

Overweging 14

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(14) Het EFSI moet zich toespitsen op projecten met een hoge maatschappelijke en economische waarde. Het EFSI dient zich meer in het bijzonder toe te leggen op projecten die de werkgelegenheidsschepping, de groei op lange termijn en het concurrentievermogen bevorderen. Het EFSI dient een breed gamma van financiële producten (eigen vermogen, vreemd vermogen of garanties) te ondersteunen teneinde optimaal op de behoeften van een individueel project te kunnen inspelen. Het brede productengamma moet het EFSI in staat stellen zich aan de marktbehoeften aan te passen en tegelijkertijd particuliere investeringen in projecten aan te moedigen. Het EFSI mag niet als substituut voor particuliere marktfinanciering fungeren, maar moet in plaats daarvan als katalysator voor particuliere financiering dienst doen door het marktfalen te verhelpen en er aldus voor te zorgen dat het overheidsgeld zo efficiënt en strategisch mogelijk wordt gebruikt. Het vereiste dat de staatssteunbeginselen in acht moeten worden genomen, moet tot een dergelijk efficiënt en strategisch gebruik bijdragen.</p>	<p>(14) Het EFSI moet zich toespitsen op projecten met een hoge maatschappelijke en economische meerwaarde. Het EFSI dient zich meer in het bijzonder toe te leggen op projecten die de werkgelegenheidsschepping, de duurzame groei op lange termijn, innovatie en het concurrentievermogen bevorderen. Er zou een duidelijke reeks selectiecriteria voor projecten moeten worden samengesteld, evenals procedures voor de follow-upfase. Het EFSI dient een breed gamma van financiële producten (leningen, eigen vermogen, vreemd vermogen of garanties) te ondersteunen teneinde optimaal op de behoeften van een individueel project te kunnen inspelen. Het brede productengamma moet het EFSI in staat stellen zich aan de marktbehoeften aan te passen en tegelijkertijd particuliere investeringen in projecten aan te moedigen. Het EFSI mag niet als substituut voor particuliere marktfinanciering fungeren, maar moet in plaats daarvan als katalysator voor particuliere financiering dienst doen door het marktfalen te verhelpen en er aldus voor te zorgen dat het overheidsgeld zo efficiënt en strategisch mogelijk wordt gebruikt, als een middel om de economische, sociale en territoriale samenhang van de Unie verder te versterken. Het vereiste dat de staatssteunbeginselen in acht moeten worden genomen, moet tot een dergelijk efficiënt en strategisch gebruik bijdragen.</p>

Wijzigingsvoorstel 7

Overweging 15

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(15) Het EFSI dient zich te richten op projecten met een hoger risico/rendementsprofiel dan bestaande EIB-en Unie-instrumenten om de additionaliteit ten opzichte van bestaande verrichtingen te waarborgen. Het EFSI dient projecten overal in de Unie te financieren, ook in de landen die het zwaarst door de financiële crisis zijn getroffen. Het EFSI mag alleen worden gebruikt wanneer uit andere bronnen geen financiering tegen redelijke voorwaarden voorhanden is.	(15) Het EFSI dient zich te richten op projecten met een hoger risico/rendementsprofiel dan bestaande EIB-en Unie-instrumenten om de additionaliteit ten opzichte van bestaande verrichtingen te waarborgen. Het EFSI dient projecten overal in de Unie te financieren, ook in de landen die het zwaarst door de financiële crisis zijn getroffen. Het EFSI mag alleen worden gebruikt wanneer uit andere bronnen geen financiering voorhanden is. Het hogere risico moet door de impact van de investering op de werkgelegenheid, de lokale economie, met name in regio's die door economische veranderingen worden getroffen, de gevolgen voor de algemene investeringsdynamiek, de innovatie en het milieu gerechtvaardigd zijn. Deze criteria moeten naargelang van het behandelde dossier worden aangepast teneinde een evenwichtige spreiding in geografisch en sectoraal opzicht te bevorderen.

Wijzigingsvoorstel 8

Overweging 16

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(16) Het EFSI moet zich toespitsen op investeringen waarvan wordt verwacht dat zij economisch en technisch haalbaar zijn en waaraan een passend risico verbonden is, maar die wel nog aan de specifieke vereisten voor EFSI-financiering voldoen.	(16) Het EFSI moet zich toespitsen op investeringen waarvan wordt verwacht dat zij economisch en technisch haalbaar zijn en waaraan een risico verbonden is dat voor particuliere investeerders zonder de ondersteuning door het EFSI buitensporig groot zou zijn , maar die wel nog aan de specifieke vereisten voor EFSI-financiering voldoen.

Motivering

De investeringen van het investeringsplan moeten aan de voorwaarde van additionaliteit voldoen.

Wijzigingsvoorstel 9

Overweging 20 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	<p>(20 bis) De lidstaten kunnen onder de desbetreffende voorwaarden gebruikmaken van andere financieringsinstrumenten en van de Europese structuur- en investeringsfondsen (ESIF) om bij te dragen aan de financiering van in aanmerking komende projecten die met de EU-garantie worden ondersteund, in overeenstemming met de doelstellingen, garanties en regels van het rechtskader dat van toepassing is op deze fondsen.</p> <p>De flexibiliteit van een dergelijke aanpak moet een maximale synergie tussen de instrumenten van de EU opleveren en de investeringsterreinen waarop het EFSI zich toespitst voor investeerders zo aantrekkelijk mogelijk maken. De ESIF en het EFSI moeten elkaar aanvullen; wederzijdse verdringingseffecten moeten zoveel mogelijk worden voorkomen.</p>

Motivering

Op deze manier kan de samenhang tussen de ESIF en het EFSI worden versterkt en kunnen wederzijdse verdringingseffecten worden voorkomen.

Wijzigingsvoorstel 10

Overweging 20 ter (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	(20 ter) Het EFSI zou in het bijzonder investeringsplatforms op territoriaal niveau kunnen ondersteunen. Als regionale hubs die alle beschikbare middelen kunnen activeren, zouden zij op regionaal niveau samenhangende en geïntegreerde ontwikkelingsstrategieën garanderen.

Motivering

Spreekt voor zich.

Wijzigingsvoorstel 11

Overweging 21

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(21) Op voorwaarde dat aan alle toepasselijke selectiecriteria is voldaan, kunnen de lidstaten van de Europese structuur- en investeringsfondsen gebruikmaken om bij te dragen aan de financiering van in aanmerking komende projecten die met de EU-garantie worden ondersteund. De flexibiliteit van een dergelijke aanpak moet ervoor zorgen dat de investeringsterreinen waarop het EFSI zich toespitst, zoveel mogelijk investeerders aantrekken.	

Motivering

Overbodig in het licht van wijzigingsvoorstel 9.

Wijzigingsvoorstel 12

Overweging 22

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(22) Overeenkomstig het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie moeten de door het EFSI ondersteunde infrastructuurs- en projectinvesteringen in overeenstemming zijn met de staatssteunregels. Te dien einde heeft de Commissie aangekondigd dat zij met het oog op de toetsing aan de staatssteunregels een reeks kernbeginselen zal formuleren waaraan een project zal moeten voldoen om voor steun uit het EFSI in aanmerking te komen. Als een project aan deze criteria voldoet en steun uit het EFSI krijgt, heeft de Commissie aangekondigd dat elke aanvullende nationale steun zal worden onderworpen aan een vereenvoudigde en versnelde toetsing aan de staatssteunregels, waarbij het enige extra aspect dat de Commissie zal onderzoeken de vraag is of de overheidssteun evenredig is (d.w.z. of er geen sprake is van overcompensatie). De Commissie heeft ook aangekondigd dat zij verdere richtsnoeren zal verstrekken met betrekking tot de reeks kernbeginselen om ervoor te zorgen dat de overheidsgelden efficiënt worden besteed.	(22) Overeenkomstig het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie moeten de door het EFSI ondersteunde infrastructuurs- en projectinvesteringen in overeenstemming zijn met de staatssteunregels. Te dien einde heeft de Commissie aangekondigd dat zij met het oog op de toetsing aan de staatssteunregels een reeks kernbeginselen zal formuleren waaraan een project zal moeten voldoen om voor steun uit het EFSI in aanmerking te komen. Als een project aan deze criteria voldoet en steun uit het EFSI krijgt, heeft de Commissie aangekondigd dat elke aanvullende nationale steun zal worden onderworpen aan een vereenvoudigde en versnelde toetsing aan de staatssteunregels, waarbij het enige extra aspect dat de Commissie zal onderzoeken de vraag is of de overheidssteun evenredig is (d.w.z. of er geen sprake is van overcompensatie). De Commissie heeft ook aangekondigd dat zij verdere richtsnoeren zal verstrekken met betrekking tot de reeks kernbeginselen om ervoor te zorgen dat de overheidsgelden efficiënt worden besteed. Op deze basis zal de

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	Commissie op homogene wijze een vereenvoudigde procedure toepassen als de financiering van infrastructuur onder de staatssteunregels valt.

Motivering

Ongelijke behandeling van investeringsprojecten op het gebied van infrastructuur die door het EFSI worden gesteund, en projecten die door de lidstaten/regio's worden gefinancierd, moet worden voorkomen. De goedkeuringstermijnen en -voorwaarden moeten gelijk zijn. De staatssteunregels kunnen niet onvoorwaardelijk worden toegepast.

Wijzigingsvoorstel 13

Overweging 25

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(25) De EIB moet de door het EFSI ondersteunde activiteiten op gezette tijden evalueren om de relevantie, het resultaat en het effect ervan te beoordelen en om na te gaan op welke punten de activiteiten in de toekomst kunnen worden verbeterd. Die evaluaties moeten een bijdrage leveren aan het afleggen van verantwoording en aan een duurzaamheidsanalyse.	(25) De EIB en de Commissie moeten de door het EFSI ondersteunde activiteiten op gezette tijden evalueren om de relevantie, het resultaat, het effect ervan, alsook de coördinatie en samenhang met andere beleidsmaatregelen en instrumenten van de Unie die inzonderheid door de Europese structuur- en investeringsfondsen ondersteund worden , te beoordelen en om na te gaan op welke punten de activiteiten in de toekomst kunnen worden verbeterd. Die evaluaties moeten een bijdrage leveren aan het afleggen van verantwoording en aan een duurzaamheidsanalyse.

Wijzigingsvoorstel 14

Overweging 25 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	(25 bis) De adviesraad draagt zorg voor de monitoring van het financieringsbeleid van het EFSI, dat de adviesraad ieder halfjaar een samenvatting van zijn verrichtingen voorlegt. De adviesraad brengt een advies uit en stelt aanbevelingen op over de selectiecriteria, over de thematische en geografische verdeling van de investeringen en over hun additionaliteit en sociale en milieueffecten. De adviesraad bestaat uit een gelijk aantal vertegenwoordigers van het CvdR en van het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC).

Motivering

De economische en sociale actoren en de territoriale overheden zijn het best in staat om de werkelijke impact van de ondersteunde investeringen te beoordelen.

Wijzigingsvoorstel 15

Overweging 26

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(26) Parallel met de financieringsverrichtingen die via het EFSI zullen worden uitgevoerd, moet een Europees investeringsadviescentrum („EIAC”) worden opgericht. Het EIAC moet sterkere steun voor projectontwikkeling en -voorbereiding in de gehele Unie bieden door voort te bouwen op de deskundigheid van de Commissie, de EIB, nationale stimulerings-	(26) Parallel met de financieringsverrichtingen die via het EFSI zullen worden uitgevoerd, moet een Europees investeringsadviescentrum („EIAC”) worden opgericht. Het EIAC moet sterkere steun voor projectontwikkeling en -voorbereiding in de gehele Unie bieden door voort te bouwen op de deskundigheid van de Commissie, de EIB, nationale stimulerings-

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>banken en de beheersautoriteiten van de Europese structuur- en investeringsfondsen. Aldus zou worden gezorgd voor één enkel aanspreekpunt binnen de Unie voor vragen in verband met technische bijstand voor investeringen.</p>	<p>banken en de beheersautoriteiten van de Europese structuur- en investeringsfondsen. Aldus zou worden gezorgd voor één enkel aanspreekpunt binnen de Unie voor vragen in verband met technische bijstand voor investeringen. Het EIAC moet lidstaten en regio's in de hele Unie in staat stellen hun voordeel te doen met vrijelijk beschikbare expertise teneinde een eerlijke toegang tot EFSI-financiering te garanderen. De regio's zouden het EIAC gerichte initiatieven kunnen voorstellen om de technische bijstand op regionaal of supraregionaal niveau te coördineren en aldus de beschikbare financiële middelen optimaal in te zetten.</p>

Wijzigingsvoorstel 16

Overweging 29

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(29) De bijdrage uit de Uniebegroting zou gedeeltelijk worden gefinancierd door de beschikbare middelen voor Horizon 2020 — het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie (2014-2020), waarin Verordening (EU) nr. 1291/2013 van het Europees Parlement en de Raad⁽¹⁾ voorziet, en de Connecting Europe Facility, waarin Verordening (EU) nr. 1316/2013 van het Europees Parlement en de Raad⁽²⁾ voorziet, te verminderen. Deze programma's dienen doelen die niet door het EFSI worden nagestreefd. Verwacht wordt evenwel dat de reductie van beide programma's om het garantiefonds te financieren, meer investeringen op bepaalde terreinen van hun respectieve mandaten mogelijk zal maken dan via de bestaande programma's mogelijk is. Aangenomen wordt immers dat het EFSI een hefboomeffect op de EU-garantie zal hebben waardoor het financiële effect op de betrokken terreinen van onderzoek, ontwikkeling en innovatie, vervoer, telecommunicatie en energie-infrastructuur veelvoud zal zijn van het effect dat zou worden verkregen indien de middelen in de vorm van subsidies in het kader van de geplande programma's van Horizon 2020 en de Connecting Europe Facility zouden zijn besteed. Het is dan ook passend een deel van de momenteel voor deze programma's uitgetrokken financiering te herbestemmen voor het EFSI.</p> <p>⁽¹⁾ Verordening (EU) nr. 1291/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 tot vaststelling van Horizon 2020 — het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie (2014-2020) en tot intrekking van Besluit nr. 1982/2006/EG (PB L 347 van 20.12.2013, blz. 104).</p> <p>⁽²⁾ Verordening (EU) nr. 1316/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 tot vaststelling van de financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 913/2010 en tot intrekking van Verordeningen (EG) nr. 680/2007 en (EG) nr. 67/2010 (PB L 348 van 20.12.2013, blz. 129).</p>	<p>(29) De bijdrage uit de Uniebegroting wordt geleidelijk goedgekeurd door het Europees Parlement en de Raad in het kader van de jaarlijkse begrotingsprocedure tot 2020. Zo zouden met name de kredieten uit de EU-begroting die aan het eind van het begrotingsjaar niet zijn uitgegeven systematisch moeten worden overgeheveld naar het garantiefonds. Hiertoe zou de begrotingsautoriteit, in voorkomend geval, gebruik moeten maken van alle beschikbare flexibiliteitsmechanismen en andere relevante bepalingen van Verordening (EU, Euratom) nr. 1311/2013 van de Raad.</p>

Wijzigingsvoorstel 17

Overweging 29 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	<p>(29 bis) <i>De beschikbare budgetten voor de programma's in het kader van Horizon 2020 en de financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen zouden pas verlaagd mogen worden nadat alle mogelijkheden op de EU-begroting tot flexibiliteit benut zijn.</i></p> <p><i>Mochten verlagingen van Horizon 2020 onvermijdelijk zijn, dan moeten die zodanig zijn ontworpen dat de volledige uitvoering van Horizon 2020 niet in gevaar wordt gebracht, en het bijzondere belang van fundamenteel onderzoek niet op losse schroeven wordt gezet. Het onderdeel „Toegang tot risicokapitaal” moet in dat geval een aanzienlijke bijdrage leveren aan de financiering van het EFSI. Horizon 2020 moet, tenzij dat onmogelijk zou blijken, worden gebruikt voor het oorspronkelijke doel en met mogelijkheden tot deelname voor universiteiten en onderzoeksinstellingen.</i></p> <p><i>De verlaging van het beschikbare budget voor de financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen betreft in geen geval het bedrag dat uit het Cohesiefonds is overgedragen en dat bestemd is voor vervoersprojecten in de lidstaten die voor steunverlening uit dit fonds in aanmerking komen.</i></p>

Motivering

Onderzoeks- en innovatieprojecten die via Horizon 2020 worden gefinancierd, leveren reeds een directe en aanzienlijke bijdrage tot de Europese innovatie- en concurrentiekracht. Daarom mag dit goed opgezette programma niet worden ondermijnd. Moet er toch geld van Horizon naar het EFSI vloeien, dan moeten er criteria komen om ervoor te zorgen dat het Europees innovatiepotentieel ook via het EFSI wordt versterkt.

Wijzigingsvoorstel 18

Overweging 31

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(31) Binnen de Unie is er een aanzienlijk aantal potentieel levensvatbare projecten dat niet wordt gefinancierd omdat er met betrekking tot deze projecten sprake is van onzekerheid en een gebrek aan transparantie. Vaak komt dat doordat particuliere investeerders niet van de projecten op de hoogte zijn of over onvoldoende informatie beschikken om de daaraan verbonden investeringsrisico's in te schatten. De Commissie en de EIB, met de steun van de lidstaten, dienen de totstandbrenging te bevorderen van een transparante pijplijn van lopende en toekomstige investeringsprojecten in de Unie die geschikt zijn om in te investeren. Deze „projectenpijplijn” moet garanderen dat informatie over investeringsprojecten op regelmatige en gestructureerde basis openbaar wordt gemaakt, en er aldus voor zorgen dat investeerders beschikken over betrouwbare informatie waarop zij hun investeringsbeslissingen kunnen baseren.</p>	<p>(31) Binnen de Unie is er een aanzienlijk aantal potentieel levensvatbare projecten dat niet wordt gefinancierd omdat er met betrekking tot deze projecten sprake is van onzekerheid en een gebrek aan transparantie. Vaak komt dat doordat particuliere investeerders niet van de projecten op de hoogte zijn of over onvoldoende informatie beschikken om de daaraan verbonden investeringsrisico's in te schatten. De Commissie en de EIB, met de steun van de lidstaten en de lokale en regionale overheden, dienen de totstandbrenging te bevorderen van een transparante pijplijn van lopende en toekomstige investeringsprojecten in de Unie die geschikt zijn om in te investeren. Deze „projectenpijplijn” moet garanderen dat informatie over investeringsprojecten op regelmatige en gestructureerde basis openbaar wordt gemaakt, en er aldus voor zorgen dat investeerders beschikken over betrouwbare informatie waarop zij hun investeringsbeslissingen kunnen baseren.</p>

Wijzigingsvoorstel 19

Overweging 31 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	(31 bis) Worden projecten met het oog op zichtbaarheid als investeringsproject gekwalificeerd, dan moet, naast informatie over de economische levensvatbaarheid van de projecten, de projectenpijplijn ook informatie verschaffen over de naleving van de sociale en milieueisen en de afstemming van de projecten op de doelstellingen van de regionale ontwikkelingsstrategieën. Ieder halfjaar wordt een samenvatting hiervan aan de adviesraad voorgelegd.

Wijzigingsvoorstel 20

Overweging 32

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(32) Ook de lidstaten zijn op nationaal niveau begonnen met de totstandbrenging en promotie van project-enpijplijnen voor projecten van nationale betekenis. De door de Commissie en de EIB opgestelde informatie moet links bevatten naar de flankerende nationale projectenpijplijnen.	(32) Ook de lidstaten zijn op nationaal niveau begonnen met de totstandbrenging en promotie van project-enpijplijnen voor projecten van nationale, regionale en lokale betekenis. Door middel van samenwerking tussen verschillende lidstaten gebeurde dit ook al in het kader van grensoverschrijdende projecten. De lidstaten dienen daarbij overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel samen te werken met de lokale en regionale overheden. De door de Commissie en de EIB opgestelde informatie moet links bevatten naar de flankerende nationale en grensoverschrijdende projectenpijplijnen. Lokale en regionale overheden en instanties, m.i.v. fora voor regionale innovatie, agentschappen voor regionale ontwikkeling en de beheersautoriteiten van de Europese structuur- en investeringsfondsen, zijn belangrijke informatiebronnen voor actuele en toekomstige investeringsmogelijkheden.

Motivering

Het is van fundamenteel belang dat lokale en regionale overheden betrokken worden bij de totstandbrenging van projectenpijplijnen.

Er moet op gewezen worden dat de lidstaten in het kader van het EFSI samen al aan de presentatie van grootschalige grensoverschrijdende projecten werken.

Wijzigingsvoorstel 21

Overweging 34

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(34) Opdat verantwoording aan de Europese burgers wordt afgelegd, moet de EIB op gezette tijden verslag aan het Europees Parlement en de Raad uitbrengen over de voortgang en het effect van het EFSI.	(34) Opdat verantwoording aan de Europese burgers wordt afgelegd, moeten de Commissie en de EIB op gezette tijden verslag aan het Europees Comité van de Regio's , het Europees Parlement en de Raad uitbrengen over de voortgang en het effect van het EFSI en de complementariteit met andere EU-beleidsonderdelen en instrumenten.

Motivering

Zo kan beter verantwoording worden afgelegd aan de burger, want de lokale en regionale en lokale overheden staan dicht bij de burger.

Wijzigingsvoorstel 22

Artikel 1 — lid 1, eerste alinea (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	<p><i>lid 1, eerste alinea De Commissie en de Europese Investeringsbank (EIB) zien erop toe dat de steunverlening door het EFSI samenhang vertoont en de andere beleidsmaatregelen en instrumenten van de Unie aanvult.</i></p>

Wijzigingsvoorstel 23

Artikel 1 — lid 2

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>De EFSI-overeenkomst staat open voor toetreding door de lidstaten. Mits de bestaande contribuanten daarmee instemmen, staat de EFSI-overeenkomst ook open voor toetreding door derden, zoals onder meer nationale stimuleringsbanken of overheidsagentschappen die eigendom zijn of onder de zeggenschap staan van lidstaten, alsook entiteiten uit de particuliere sector.</p>	<p>De EFSI-overeenkomst staat open voor toetreding door de lidstaten. Mits de bestaande contribuanten daarmee instemmen, staat de EFSI-overeenkomst ook open voor toetreding door derden, zoals onder meer nationale of regionale stimuleringsbanken, regionale ontwikkelingsbanken of overheidsagentschappen die eigendom zijn of onder de zeggenschap staan van lidstaten of regionale of lokale overheden, stimuleringsorganen die onder de regio's vallen, alsook entiteiten uit de particuliere sector.</p>

Motivering

Het wetgevend voorstel moet ook voorzien in de mogelijkheid voor het lokale en regionale niveau om toe te treden tot de EFSI-overeenkomst.

Deelname van de regio's aan het beheer van deze nieuwe instrumenten.

Wijzigingsvoorstel 24

Artikel 1 bis (nieuw):

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	<p>Voor de toepassing van deze verordening geldt de volgende definitie:</p> <p>(1) „nationale stimuleringsbanken of -instellingen”: juridische entiteiten die beroepsmatig een financiële activiteit verrichten en door een lidstaat belast zijn met een publieke taak, op centraal, regionaal of lokaal niveau, om op niet-commerciële basis ontwikkelings- of stimuleringsactiviteiten te verrichten waarmee marktfalen kan worden verholpen;</p>

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	(2) „ <i>Investeringsplatform</i> ”: een instrument voor medefinanciering, een risicodelingsregeling of een ander instrument voor financiële ondersteuning dat is opgezet om één of een groep projecten te financieren. Een investeringsplatform kan regionaal, nationaal, grensoverschrijdend, of sectoraal zijn, en is bedoeld om te zorgen voor samenhang met de lokale en regionale investeringsstrategieën en eventueel de operationele programma's van de Europese structuur- en investeringsfondsen.

Motivering

Wil de financiering een echt aanvullend karakter krijgen, dan moet het opzetten, begeleiden en medefinancieren van de projecten aan netwerken van lokale of economische actoren worden overgelaten, omdat deze een beter inzicht in de mogelijkheden en dus ook in de risico's hebben. Ook moet het mogelijk zijn om meerdere kleinere projecten gebundeld in aanmerking te nemen als zij in overeenstemming zijn met een investeringsbeleid waarmee het fonds heeft ingestemd.

Wijzigingsvoorstel 25

Artikel 2, lid 2, tweede alinea

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Om dat doel te realiseren, maakt het EIAC gebruik van de deskundigheid van de EIB, de Commissie, nationale stimuleringsbanken en de beheersautoriteiten van de Europese structuur- en investeringsfondsen.	Om dat doel te realiseren, maakt het EIAC gebruik van de deskundigheid van <ul style="list-style-type: none"> — de EIB; — de Commissie; — nationale stimuleringsbanken; — banken en/of agentschappen voor regionale ontwikkeling; — beheersautoriteiten van de Europese structuur- en investeringsfondsen. <p><i>In het bijzonder kunnen regio's het EIAC technische bijstand vragen om werk te maken van verrichtingen op regionaal of supraregionaal niveau.</i></p>

Motivering

De regionale expertise moet ook verzekerd zijn in het EIAC.

Regio's hebben een goed beeld van de investeringen die in de eigen streek of in samenwerking met andere regio's moeten worden gedaan. Daarom zouden ze rechtstreeks technische bijstand moeten kunnen vragen. Zo wordt het mogelijk om de initiatieven te optimaliseren en de desbetreffende middelen zo goed mogelijk te benutten.

Wijzigingsvoorstel 26

Artikel 3, lid 5, tweede alinea (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	Het investeringscomité houdt rekening met het streven van de Unie naar economische, sociale en territoriale samenhang.

Wijzigingsvoorstel 27

Artikel 4

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p style="text-align: center;">Artikel 4</p> <p>EU-garantie</p> <p>De Unie verleent een garantie aan de EIB voor binnen de Unie uitgevoerde financierings- of investeringsverrichtingen die onder deze verordening vallen („EU-garantie”). De EU-garantie wordt op verzoek verleend als een garantie met betrekking tot de in artikel 6 genoemde instrumenten.</p>	<p style="text-align: center;">Artikel 4</p> <p>EU-garantie</p> <p>De Unie verleent een onherroepelijke en onvoorwaardelijke garantie voor binnen de Unie uitgevoerde financierings- of investeringsverrichtingen, met inbegrip van grensoverschrijdende samenwerking tussen lidstaten en derde landen, die onder deze verordening vallen („EU-garantie”). De EU-garantie wordt op verzoek verleend als een garantie met betrekking tot de in artikel 6 genoemde instrumenten.</p>

Motivering

Spreekt voor zich.

Wijzigingsvoorstel 28

Artikel 5, lid 2

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>2. De EU-garantie wordt verleend voor financierings- en investeringsverrichtingen van de EIB welke door het in artikel 3, lid 5, bedoelde investeringscomité zijn goedgekeurd, dan wel voor aan het EIF verstrekte financiering voor de uitvoering van financierings- en investeringsverrichtingen van de EIB in overeenstemming met artikel 7, lid 2. De betrokken verrichtingen stroken met het Uniebeleid en ondersteunen een of meer van de volgende algemene doelstellingen:</p> <p>(a) ontwikkeling van infrastructuur, onder meer op vervoersgebied, in het bijzonder in industriecentra; energie, en met name energie-interconnecties; en digitale infrastructuur;</p> <p>(b) investeringen in onderwijs en opleiding, gezondheidszorg, onderzoek en ontwikkeling, informatie- en communicatietechnologie en innovatie;</p> <p>(c) expansie van hernieuwbare energie en energie- en hulpbronnefficiëntie;</p> <p>(d) infrastructuurprojecten op het gebied van milieu, natuurlijke hulpbronnen en stadsontwikkeling, alsook op sociaal gebied;</p>	<p>2. De EU-garantie wordt verleend voor financierings- en investeringsverrichtingen van de EIB welke door het in artikel 3, lid 5, bedoelde investeringscomité zijn goedgekeurd, dan wel voor aan het EIF verstrekte financiering voor de uitvoering van financierings- en investeringsverrichtingen van de EIB in overeenstemming met artikel 7, lid 2. Het EFSI is gericht op projecten die additionaliteit ten opzichte van bestaande verrichtingen garanderen. De Commissie, de EIB en de lidstaten zorgen ervoor dat bij alle met steun van het EFSI gedane investeringen rekening wordt gehouden met het op de economische, sociale en territoriale cohesie gesorteerde effect per sector op lokaal en regionaal niveau. De betrokken verrichtingen stroken met het Uniebeleid en ondersteunen een of meer van de volgende algemene doelstellingen:</p> <p>(a) ontwikkeling van infrastructuur die tegen rampen bestand is, op vervoersgebied, energie, en met name energie-interconnecties; en digitale infrastructuur;</p> <p>(b) investeringen in onderwijs en opleiding, gezondheidszorg, onderzoek en ontwikkeling, digitalisering van overheidsdiensten, digitale toepassingen en innovatie;</p> <p>(c) expansie van hernieuwbare energie en energie- en hulpbronnefficiëntie;</p> <p>(d) infrastructuurprojecten op het gebied van milieu, natuurlijke hulpbronnen en stadsontwikkeling, alsook op sociaal gebied;</p>

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(e) verstrekken van financiële steun aan de in artikel 1, lid 1, bedoelde ondernemingen, met inbegrip van risicofinanciering van werkkapitaal.</p> <p>Voorts wordt de EU-garantie verleend ter ondersteuning van specifieke investeringsplatforms en, via de EIB, van nationale stimuleringsbanken die investeren in verrichtingen die aan de vereisten van deze verordening voldoen. In dat geval specificiert het bestuur het beleid ten aanzien van in aanmerking komende investeringsplatforms.</p>	<p>(e) verstrekken van financiële steun aan de in artikel 1, lid 1, bedoelde ondernemingen, met inbegrip van risicofinanciering van werkkapitaal.</p> <p>Voorts wordt de EU-garantie verleend ter ondersteuning van specifieke investeringsplatforms en, via de EIB, van nationale en/of regionale stimuleringsbanken die investeren in verrichtingen die aan de vereisten van deze verordening voldoen. In dat geval specificiert het bestuur het beleid ten aanzien van in aanmerking komende investeringsplatforms.</p>

Wijzigingsvoorstel 29

Artikel 9, lid 1

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>De Commissie en de EIB, met steun van de lidstaten, bevorderen de totstandbrenging van een transparante pijplijn van lopende en potentiële toekomstige investeringsprojecten in de Unie. De pijplijn laat onverlet welke projecten uiteindelijk overeenkomstig artikel 3, lid 5, worden geselecteerd om te worden ondersteund.</p>	<p>De Commissie en de EIB, met steun van de lidstaten en in nauwe samenwerking en partnerschap met de lokale en regionale overheden, bevorderen de totstandbrenging van een transparante pijplijn van lopende en potentiële toekomstige investeringsprojecten in de Unie, die informatie verschaft over de economische levensvatbaarheid en de impact van de projecten op het vlak van duurzame ontwikkeling en de afstemming van de projecten op de doelstellingen van de regionale ontwikkelingsstrategieën. De pijplijn laat onverlet welke projecten uiteindelijk overeenkomstig artikel 3, lid 5, worden geselecteerd om te worden ondersteund.</p>

Wijzigingsvoorstel 30

Artikel 9, lid 2

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>De Commissie en de EIB gaan op regelmatige en gestructureerde basis over tot de opstelling, actualisatie en verspreiding van informatie over lopende en toekomstige investeringen die een aanzienlijke bijdrage aan de verwezenlijking van EU-beleidsdoelstellingen leveren.</p>	<p>De Commissie en de EIB gaan op regelmatige en gestructureerde basis over tot de opstelling, actualisatie en verspreiding van informatie over lopende en toekomstige investeringen die een aanzienlijke bijdrage aan de verwezenlijking van EU-beleidsdoelstellingen op het gebied van economische, sociale en territoriale samenhang leveren.</p>

Wijzigingsvoorstel 31

Artikel 9, lid 3

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>De lidstaten gaan op regelmatige en gestructureerde basis over tot de opstelling, actualisatie en verspreiding van informatie over lopende en toekomstige investeringsprojecten op hun grondgebied.</p>	<p>De lidstaten gaan samen met de lokale en regionale overheden op regelmatige en gestructureerde basis over tot de opstelling, actualisatie en verspreiding van informatie over lopende en toekomstige investeringsprojecten op hun grondgebied.</p>

Wijzigingsvoorstel 32

Artikel 10, lid 1

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
De EIB, in voorkomend geval in samenwerking met het EIF, brengt halfjaarlijks verslag uit aan de Commissie over de financierings- en investeringsverrichtingen van de EIB in het kader van deze verordening. Het verslag bevat een beoordeling van de inachtneming van de vereisten voor het gebruik van de EU-garantie en de krachtens artikel 2, lid 1, onder g), vastgestelde essentiële prestatie-indicatoren. Het verslag bevat ook statistische, financiële en boekhoudkundige gegevens over elke financierings- en investeringsverrichting van de EIB en op geaggregeerde basis .	De EIB, in voorkomend geval in samenwerking met het EIF, brengt halfjaarlijks verslag uit aan de Commissie over de financierings- en investeringsverrichtingen van de EIB in het kader van deze verordening. Het verslag bevat een beoordeling van de inachtneming van de vereisten voor het gebruik van de EU-garantie en de krachtens artikel 2, lid 1, onder g), vastgestelde essentiële prestatie-indicatoren. Het verslag bevat ook statistische, financiële en boekhoudkundige gegevens over elke financierings- en investeringsverrichting van de EIB en over de sociale en milieueffecten van iedere verrichting. Er wordt gespecificeerd bij welke projecten de ondersteuning door de Europese structuur- en investeringsfondsen gecombineerd is met de ondersteuning door het EFSI, en wat de totale bijdrage van iedere bron is. Een samenvatting van dit verslag wordt de adviesraad voor advies voorgelegd (cf. wijzigingsvoorstel 14).

Wijzigingsvoorstel 33

Artikel 10, lid 6

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Uiterlijk op 30 juni van elk jaar zendt de Commissie het Europees Parlement, de Raad en de Rekenkamer een jaarverslag toe over de stand van het garantiefonds en het beheer ervan tijdens het voorgaande kalenderjaar.	Uiterlijk op 30 juni van elk jaar zendt de Commissie het Europees Parlement, de Raad, het Europees Comité van de Regio's en de Rekenkamer een jaarverslag toe over de stand van het garantiefonds en het beheer ervan tijdens het voorgaande kalenderjaar. Dit verslag wordt openbaar gemaakt.

Motivering

Door de lokale en regionale overheden hierbij te betrekken wordt de verantwoordingsplicht jegens de Europese burgers beter gewaarborgd.

Wijzigingsvoorstel 34

Artikel 12, lid 1, eerste alinea

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Uiterlijk op [datum in te vullen door het Publicatiebureau: 18 maanden na de inwerkingtreding deze verordening] evalueert de EIB de werking van het EFSI. De EIB dient haar evaluatie in bij het Europees Parlement, de Raad en de Commissie.	Uiterlijk op [datum in te vullen door het Publicatiebureau: 18 maanden na de inwerkingtreding deze verordening] evalueert de EIB de werking van het EFSI. De EIB dient haar evaluatie in bij het Europees Parlement, de Raad, de Commissie en het Europees Comité van de Regio's .

Motivering

Lokale en regionale overheden dienen te kunnen beschikken over een evaluatie van het ESIF door de EIB.

Wijzigingsvoorstel 35

Artikel 12, lid 1, tweede alinea

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Uiterlijk op [datum in te vullen door het Publicatiebureau: 18 maanden na de inwerkingtreding deze verordening] evalueert de Commissie het gebruik van de EU-garantie en de werking van het garantiefonds, met inbegrip van het gebruik van de middelen overeenkomstig artikel 8, lid 9. De Commissie dient haar evaluatie in bij het Europees Parlement en de Raad.	Uiterlijk op [datum in te vullen door het Publicatiebureau: 18 maanden na de inwerkingtreding deze verordening] evalueert de Commissie het gebruik van de EU-garantie en de werking van het garantiefonds, met inbegrip van het gebruik van de middelen overeenkomstig artikel 8, lid 9. De Commissie dient haar evaluatie in bij het Europees Parlement en de Raad. In de context van de tussentijdse herziening van het MFK zouden passende voorstellen gedaan moeten worden om beschikbare financiële middelen van andere programma's dan die welke in overweging 18 en 19 van deze verordening worden bedoeld, te bestemmen voor de garantie.

Motivering

De Commissie dient naast de CEF en Horizon 2020 nog naar andere financieringsopties te kijken.

Wijzigingsvoorstel 36

Artikel 12, lid 4

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
De EIB en het EIF verstrekken het Europees Parlement, de Raad en de Commissie regelmatig al hun onafhankelijke evaluatierapporten waarin de praktische resultaten van de specifieke activiteiten van de EIB en het EIF uit hoofde van deze verordening worden beoordeeld.	De EIB en het EIF verstrekken het Europees Parlement, de Raad, de Commissie en het Europees Comité van de Regio's regelmatig al hun onafhankelijke evaluatierapporten waarin de praktische resultaten van de specifieke activiteiten van de EIB en het EIF uit hoofde van deze verordening worden beoordeeld.

Motivering

Lokale en regionale overheden dienen te kunnen beschikken over onafhankelijke evaluatieverslagen over het ESIF.

Wijzigingsvoorstel 37

Artikel 12, lid 5

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Uiterlijk op [datum in te vullen door het Publicatiebureau: drie jaar na de inwerkingtreding deze verordening] dient de Commissie bij het Europees Parlement en de Raad een verslag in over de toepassing van deze verordening, eventueel vergezeld van een relevant voorstel.	Uiterlijk op [datum in te vullen door het Publicatiebureau: drie jaar na de inwerkingtreding deze verordening] dient de Commissie bij het Europees Parlement, de Raad en het Europees Comité van de Regio's een verslag in over de toepassing van deze verordening, met inbegrip van een beoordeling van de meerwaarde van het EFSI en de mate waarin het EFSI een aanvulling op bestaande financieringsinstrumenten van de Unie vormt , eventueel vergezeld van een relevant voorstel.

Motivering

Spreekt voor zich.

Wijzigingsvoorstel 38

Artikel 18

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>Verordening (EU) nr. 1291/2013 wordt als volgt gewijzigd:</p> <p>1) In artikel 6 worden de leden 1, 2 en 3 vervangen door:</p> <p>„1. De financiële middelen voor de tenuitvoerlegging van Horizon 2020 worden vastgesteld op 74 328,3 miljoen EUR in lopende prijzen, waarvan een maximumbedrag van 71 966,9 miljoen EUR wordt toegewezen aan activiteiten in het kader van titel XIX VWEU.</p> <p>De jaarlijkse kredieten worden door het Europees Parlement en door de Raad toegestaan binnen de grenzen van het meerjarig financieel kader.</p> <p>2. Het bedrag voor activiteiten in het kader van titel XIX VWEU wordt als volgt verdeeld over de prioriteiten genoemd in artikel 5, lid 2, van deze verordening:</p> <p>a) Excellente wetenschap, 23 897,0 miljoen EUR in lopende prijzen;</p> <p>b) Industrieel leiderschap, 16 430,5 miljoen EUR in lopende prijzen;</p> <p>c) Maatschappelijke uitdagingen, 28 560,7 miljoen EUR in lopende prijzen.</p> <p>Het totale maximumbedrag van de financiële bijdrage van de Unie uit Horizon 2020 aan de specifieke doelstellingen vervat in artikel 5, lid 3, en aan de niet-nucleaire eigen acties van het JRC is als volgt:</p> <p>i) Het verspreiden van excellentie en het verbreden van de deelname, 782,3 miljoen EUR in lopende prijzen;</p> <p>ii) Wetenschap met en voor de samenleving, 443,8 miljoen EUR in lopende prijzen;</p> <p>iii) Niet-nucleaire eigen acties van het JRC, 1 852,6 miljoen EUR in lopende prijzen.</p> <p>De indicatieve verdeling over de in artikel 5, leden 2 en 3, vervatte prioriteiten en specifieke doelstellingen is opgenomen in bijlage II.</p> <p>3. Het EIT wordt uit Horizon 2020 gefinancierd ten bedrage van maximaal 2 361,4 miljoen EUR in lopende prijzen, als beschreven in bijlage II.”</p> <p>2) Bijlage II wordt vervangen door de tekst in bijlage I bij onderhavige verordening.</p>	

Motivering

Dit wijzigingsvoorstel sluit aan bij paragraaf 4 van de beleidsaanbevelingen van dit advies en bij wijzigingsvoorstel 75 bij het ontwerpverslag Bullmann/Fernandes van het Europees Parlement.

II. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITE VAN DE REGIO'S

1. is verheugd over het investeringsplan voor Europa en de EFSI-verordening, die door de Commissie zijn voorgesteld om de investeringen in de Unie een forse impuls te geven.
2. Het EFSI is slechts een onderdeel van het investeringsplan. De projectenpijlijn, de investeringshub en structurele hervormingen met positieve sociaaleconomische gevolgen die bijdragen aan meer bestuurlijke capaciteit zijn eveneens nodig om het plan te doen slagen. Daarom wordt de Commissie verzocht om, in het verlengde van de Mededeling van 13 januari 2015, „Optimaal benutten van de flexibiliteit binnen de bestaande regels van het Stabiliteits- en Groeipact COM (2015) 12”, de structurele hervormingen die zij op Europees niveau met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel wil uitvoeren, nauwkeurig af te bakenen.
3. Het CvdR constateert dat het mechanisme van het Investeringsplan in wezen inhoudt dat er een garantiefonds voor riskantere financieringen wordt opgericht.
4. Het stemt tot zorg dat de 16 miljard EUR die als garantie dient, wordt vrijgemaakt door herschikking van de kredieten die aanvankelijk voor de financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen (Connecting Europe Facility — CEF) en Horizon 2020 waren bedoeld. Het CvdR wijst de Commissie op de rampzalige gevolgen hiervan voor projecten die toch aansluiten bij de prioriteiten van de EU. Ook zijn leningen of garanties vaak ontoereikend als steun voor veel fundamentele-onderzoeksprojecten en onderzoekinstellingen met een zeer goede internationale reputatie.
5. Het CvdR dringt er dan ook op aan dat voor de financiering van het investeringsplan eerst gelden op de EU-begroting worden aangesproken die anders naar de lidstaten zouden terugvloeien. De beschikbare budgetten voor Horizon 2020 en de CEF zouden pas verlaagd mogen worden nadat alle mogelijkheden op de EU-begroting tot flexibiliteit benut zijn.
6. De Commissie wordt verzocht om in het kader van de tussentijdse herziening van het MFK te kijken naar mogelijkheden op de EU-begroting om beschikbare fondsen van andere programma's dan Horizon 2020 en de CEF terug te sluisen naar de EU-garantie.
7. Projecten moeten kwalitatief hoogwaardig zijn en kleinschalige lokale projecten dienen ook van het EFSI te kunnen profiteren. Daarom is technische bijstand en advies cruciaal voor de lokale autoriteiten.
8. Het CvdR wenst volledig bij de tenuitvoerlegging en de monitoring van het Investeringsplan voor Europa betrokken te worden. De lokale en regionale overheden spelen immers een cruciale rol bij het in kaart brengen, plannen en begeleiden van aanvullende investeringen op hun grondgebied. Het is dan ook van essentieel belang dat het EFSI een samenhangend geheel vormt met de lokale en regionale investeringsstrategieën en de operationele programma's van de Europese structuur- en investeringsfondsen. Hét instrument om de lokale en regionale overheden alsook de lidstaten en de nationale en/of regionale stimuleringsbanken en -instellingen concreet aan het welslagen van het EFSI te laten bijdragen, is het geografisch of thematisch georiënteerde financieringsplatform. Het is daarbij wel noodzakelijk dat de mate van delegatie en de financieringsmodaliteiten verduidelijkt worden.
9. Het zal de nodige moeite vergen om het investeringsplan aan een aantal voorwaarden te laten voldoen: zo moet het fonds aantrekkelijk voor het bedrijfsleven zijn, moet er verderop in de projectpijlijn voor worden gezorgd dat een bijdrage via het EFSI niet wordt aangemerkt als een EU-subsidie voor onrendabele nationale projecten en moet er coördinatie bestaan met bestaande fondsen zoals Horizon 2020 en EFSI zelf, die beide op onderzoek en innovatie zijn gericht.
10. In dit verband moet de huidige programmeringsperiode (2014-2017) meer resultaatgericht zijn, en dat kan middels samenwerking met de lokale en regionale autoriteiten. Daarom moet het investeringscomité, belast met de selectie van „EFSI-projecten”, openstaan voor raadpleging van de lokale en regionale overheden teneinde lokaal soelaas te bieden. Voor die resultaatgerichte aanpak is het ook nodig dat meer gebruik wordt gemaakt van de EU-fondsen door voor meer synergie tussen die fondsen te zorgen en de gebruiksvriendelijkheid ervan te verhogen.

11. Een andere succesvoorwaarde is dat medefinanciering niet wordt belemmerd door het stabiliteits- en groeipact. Daarom dringt het CvdR erop aan dat de medefinancieringsbedragen van de lidstaten niet worden meegeteld bij de berekeningen in het kader van het stabiliteits- en groeipact, ongeacht de situatie van de lidstaten met betrekking tot het pact. Dit verzoek sluit ook aan bij het meer algemene verzoek van het CvdR om de regels van het stabiliteits- en groeipact niet te laten gelden voor nationale medefinanciering in het kader van de Europese structuurfondsen.
12. Het CvdR wijst erop dat investeringen via het EFSI in infrastructuur rampbestendig moeten zijn. Het is beter nu te investeren dan onveilige gebouwen achteraf aan te passen ⁽¹⁾.
13. Ten behoeve van een adequate monitoring van het investeringsplan stelt het CvdR voor dat er een adviesraad wordt opgericht, bestaande uit leden van het EESC en het CvdR, die de Commissie adviseert over het investeringsbeleid van het Fonds.
14. verzoekt de lidstaten om de lokale en regionale overheden nauw bij het vaststellen en promoten van projectpijplijnen te betrekken, ten behoeve van een goed beheer van het EFSI;
15. De Commissie en de EIB worden verzocht om in samenwerking met het CvdR een reeks criteria te ontwikkelen voor projectselectie en procedures voor follow-up. Daarbij moet gelden dat projectkwaliteit belangrijker is dan snelheid.
16. De Commissie en de EIB worden verzocht om CvdR als waarnemer te betrekken bij de werkzaamheden van het bestuur en het investeringscomité.
17. De voorgestelde verordening heeft betrekking op gebieden waarop de EU en de lidstaten gedeelde bevoegdheden hebben én op gebieden waarop de EU de maatregelen van de lidstaten mag ondersteunen, coördineren of aanvullen ⁽²⁾. Hoofddoelstelling van de voorgestelde verordening is het aanjagen op EU-niveau van investeringen met duidelijk transnationale kenmerken. Daarom strookt de voorgestelde verordening met het subsidiariteitsbeginsel. Wat het evenredigheidsbeginsel betreft acht het CvdR een verordening de juiste rechtsbasis, want de financiële bepalingen daarvan dienen rechtstreeks toepasselijk te zijn in alle lidstaten.
18. De lokale en regionale overheden zouden het evaluatie- en functioneringsverslag betreffende het EFSI moeten ontvangen en moeten bijdragen tot verbetering van het plan. Zij staan namelijk het dichtste bij de respectieve plaatselijke situaties en zijn daarmee het meest in staat om problemen in kaart te brengen en oplossingen voor te stellen.
19. Het CvdR beklemtoont dat rekening moet worden gehouden met het milieu en natuurlijke hulpbronnen in de regels voor het gebruik van de EU-garantie. Het toepassingsgebied en de algemene doelstellingen van het voorstel voor een verordening moeten daarom worden uitgebreid met klimaatbescherming en duurzaamheid.
20. Wezenlijk is dat er via de investeringsrichtsnoeren voor het EFSI voor wordt gezorgd dat het fonds ook voor kleinschaligere projecten toegankelijk is. En wel met name die projecten die kunnen bijdragen tot werkgelegenheid en economische groei en waarmee regionale ongelijkheden kunnen worden aangepakt. Verder moet er in de beheersstructuren van het fonds ruimte zijn voor het besef dat die projecten in sommige regio's gelijkgesteld kunnen worden aan strategische investeringen omdat zij een significante hefboomwerking kunnen hebben.

Brussel, 16 april 2015.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Markku MARKKULA

⁽¹⁾ Zie CvdR-advies 2014/02646.

⁽²⁾ Artikelen 172 (trans-Europese netwerken), 173 (economie), 175 (3) (economische, sociale en territoriale samenhang) en 182 (1) (onderzoek, technologische ontwikkeling en ruimte).

ISSN 1977-0995 (elektronische uitgave)
ISSN 1725-2474 (papieren uitgave)

Bureau voor publicaties van de Europese Unie
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

NL